

Hallituksen esitys Eduskunnalle kolttalaiksi sekä laiksi leimaverolain 30 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kolttaväestön sekä koltta-alueen elinolosuh- teiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistä- miseksi sekä kolttakulttuurin ylläpitämiseksi ja edistämiseksi ehdotetaan säädettäväksi koltta- laki, joka korvaisi voimassa olevan kolttalain vuodelta 1984. Ehdotetun lain nojalla voitaisiin antaa rahoitustukea ja suorittaa muita toimen- piteitä Inarin kunnassa sijaitsevalla koltta-alu- eella. Lisäksi voitaisiin tukea asumiseen liitty- viä toimenpiteitä.

Ehdotetun lain mukaisista elinkeinojen tuki- toimenpiteistä voisivat päästä osallisiksi luon- taiselinkeinoja ja pienimuotoista yritystoimin- taan harjoittavat koltat ja heidän yrityksensä. Koltta-alueella toimivien paliskuntien tukemi- nen tapahtuisi kuitenkin porotalouslain mukai- sesti. Tukea voitaisiin sen sijaan myöntää rajoitetusti muidenkin kuin kolttien vireille panemiin sellaisiin hankkeisiin, jotka välittö- mästi edistävät kolttien elinkeinoja ja kulttuu- ria.

Ehdotetun lain nojalla voitaisiin koltta-alu- eella antaa valtionlainaa tilan tai sen osuuden hankintaan sekä investointilainaa ja -avustusta luontaiselinkeinoon ja pienyritystoiminnan har- joittamisen tukemiseksi. Lisäksi voitaisiin antaa valtionlainaa ja avustusta asuntoa, tiente- koa, vesihuoltoa, sähköistämistä ja perinneypäris- tön säilyttämistä varten, käyttöpääomailainaa yritystoimintaa ja suhdanteiden tasaamista var- ten sekä eräissä tapauksissa myös käynnis-

tysavustusta. Nykyisen porotalous- ja luontais- elinkeinolain nojalla annettavat tuet myönnet- täisiin ehdotetun lain nojalla. Myös pienyritys- toimintaan maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettävät tuet säädettäisiin annettaviksi ehdotetun lain nojalla.

Ehdotuksen mukaisin valtion maankäyttö- toimenpitein koltille voitaisiin antaa asuntoti- loja sekä luontaiselinkeinojen ja muun pienyri- tystoiminnan harjoittamista varten tarpeellisia alueita, osuuksia ja oikeuksia. Myyntihinta annettaisiin pääosaltaan pitkäaikaiseksi velak- si. Koltille annettavat tilat olisivat luovutusra- joitusten alaisia 20 vuoden ajan kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Maaseutuelinkeino- piiri voisi kuitenkin nykyistä helpommin antaa luovutuslupia ja erityisestä syystä vapauttaa tilan luovutusrajoituksista.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös kolttien perinteisiin perustuvaa asiainhoitoa koskevat säännökset. Lisäksi ehdotetaan, että lain täy- täntöönpanoa koskeva toimivalta annettaisiin aikaisempaa laajemmin maaseutuelinkeinopi- rille ja Inarin kunnan maaseutuelinkeinoviran- omaisille.

Ehdotetun kolttalain tarkoituksiin tapahtu- vien luovutusten saattamiseksi leimaverosta va- paiksi ehdotetaan leimaverolakia tältä osin muutettavaksi.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä kuuta 199 .

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotusten perustelut	10
1. Johdanto	3	1.1. Kolttalaki	10
2. Nykytila	3	1 luku. Yleiset säännökset	10
2.1. Kolttien nykyiset elinkeinot	3	2 luku. Lainat ja muut tukitoimenpiteet	11
2.2. Koulutus-, kulttuuri- ja muut palvelut ..	4	3 luku. Laina- ja avustusehdot	12
2.3. Paikalliset toimenpiteet	5	4 luku. Maan hankkiminen	12
2.4. Kolttien asiainhoito	5	5 luku. Maan myynti	13
2.5. Nykyinen lainsäädäntö	5	6 luku. Tilojen rajoitukset	13
Kolttalain soveltaminen	5	7 luku. Saamisten takaisinperiminen ...	14
Luontaiselinkeinolain soveltaminen	6	8 luku. Kolttien asiainhoito	14
Porotalouslain soveltaminen	6	9 luku. Erinäiset säännökset	16
Myönnetty tuki	7	10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsään-	
Nykytilanteen arviointi	7	nökset	17
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	8	1.2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta .	18
4. Esityksen vaikutukset	8	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
4.1. Taloudelliset vaikutukset	8	3. Voimaantulo	19
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	9	LAKIEHDOTUKSET	20
4.3. Ympäristövaikutukset	9	1. Kolttalaki	20
4.4. Vaikutukset kolttien asemaan	9	2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta	34
4.5. Muut vaikutukset	9	LIITE	35
5. Asian valmistelu	9		
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9		
5.2. Lausunnot	9		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Petsamosta toisen maailmansodan lopulla Suomeen siirtynyt kolttaväestö oli saanut pääasiallisen toimeentulonsa paimentolaisina lähinnä porotaloudesta sekä kalastuksesta ja metsästyksestä. Koltat saivat lisäansioita myös uitosta, rahdinkuljetuksesta ja karjataloudesta sekä turistipalveluista. Sodan jälkeen koltat sijoitettiin valtion toimenpitein pääosin Inarin kuntaan Näätämön ja Nellimin alueille sekä Keväjärven alueelle.

Kolttien asuttaminen perustui lähinnä luon- taistalouteen. Asuttaminen suoritettiin loppuun eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55) sekä porotilalain (590/69) säätämisen yhteydessä vuonna 1969 annetun kolttien maanjärjestelylain (593/69) nojalla. Muutamis- sa tapauksissa koltat saivat maata myös maan- hankintalain (396/45) ja eräiden entisen Petsa- mon kunnan siirtoväkeen kuuluvien henkilöi- den asuttamisesta annetun lain (549/50) nojalla. Kolttien asuttamisesta annetun lain mukaiset tilat olivat noin 3 hehtaarin suuruisia pääasial- lisesti asumiseen tarkoitettuja tiloja. Tilat ra- kennettiin valtion varoin ja luovutettiin vastik- keetta koltille.

Kolttien asuttamisesta annetun lain mukaan tiloja ei saanut luovuttaa toiselle ilman maata- lousministeriön lupaa. Luovutuslupaa ei saanut myöntää, jos luovutus tapahtui muulle kuin koltalle ja kolttien asuin- ja toimeentulomah- dollisuuksien voitiin katsoa luovutuksen joh- dosta heikentyvän tai vaarantuvan. Käytännös- sä luovutuslupa on myönnetty vain koltta- alueella asuvalle koltalle. Rajoitusten voimas- saoloajaksi säädettiin 50 vuotta luovutuskirjan allekirjoittamisesta lukien. Rajoitukset ovat voimassa vuoteen 2007 saakka.

Tiloille ei voitu aluksi lainkaan myöntää halpapakorkoisia lainoja valtion varoista. Vuon- na 1969 säädetyllä lain muutoksella (592/69) tehtiin mahdolliseksi rakentamis- ja sisarusuus- lainojen sekä sisarusuuslainoihin verrattavien maanostolainojen samoin kuin porotaloudessa tarpeellisten irtaimistolainojen myöntäminen myös aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostetuille kolttiloille. Mikäli tilaa varten myönnettiin laina, tilan osalta tuli samalla

voimaan osittamista koskeva kiello. Vuodesta 1974 tiloille on voitu myöntää myös asuntolai- naa. Vuonna 1974 tehdyllä lain muutoksella (446/74) siirrettiin tilojen luovutuslupan myön- täminen maatilahallituksen ja vuonna 1984 kolttilain (611/84) muutoksella (1297/90) 1 päivästä tammikuuta 1991 edelleen maaseutu- piirin toimivaltaan.

Maanhankintalain ja eräiden entisen Petsa- mon kunnan siirtoväkeen kuuluvien henkilöi- den asuttamisesta annetun lain nojalla muodos- tetut tilat eivät ole olleet luovutusrajoitusten alaisia.

Kolttiloista voitiin vuodesta 1969 alkaen muodostaa kolttien maanjärjestelylain nojalla porotilalain mukaisia porotiloja lisäaluetta tai yhteismetsäosuutta antamalla. Tällöin tila va- pautui kolttalainsäädännön mukaisista luovu- tusrajoituksista. Tila tuli sen sijaan porotilalain mukaisten pysyvien luovutusrajoitusten alai- seksi. Porotilaksi muodostetulle tilalle voitiin myöntää halpapakorkoisia valtionlainoja maan- käyttölain (353/58) mukaisin ehdoin sekä po- rotilalain mukaisia avustuksia. Koltille on muodostettu tähän mennessä yhteensä yhdek- sän porotilaa.

Porotilalaki on kumottu 1 päivänä maalisi- kuuta 1990 voimaan tulleella porotalouslailla (161/90). Porotilat siirtyivät samalla porotalo- uslain mukaisen tuen piiriin. Tiloja koskevat porotilalain 26 §:n mukaiset luovutusrajoitukset jäivät edelleen voimaan.

2. Nykytila

2.1. Kolttien nykyiset elinkeinot

Kolta-alueeseen kuuluu Inarinjärven poh- jois- ja itäpuolella oleva osa Inarin kunnasta, jossa kolttasutusta on eniten Näätämön, Nel- limin ja Keväjärven alueilla. Alueella asuvan kolttaväestön määrä on nykyisin noin 545 henkilöä. Alueella asuu kolttien lisäksi muita saamelaisia ja muuta väestöä yhteensä 252 henkilöä.

Kolta-alueella asuvan väestön työpaikat ja- kaantuvat elinkeinoaloittain seuraavasti:

Työpaikat elinkeinoaloittain

Elinkeinoala	Työpaikkojen lukumäärä
Porotalous	23
Kalatalous ja keräilytalous	34
Maatalous	3
Erikoismaatalous	—
Metsätalous	21
Teollisuus ja rakennustyö	40
Käsityöt	4
Julkiset palvelut	94
Yksityiset palvelut	55
Yhteensä	274

Koltta-alueella asuville kolttille on valtion toimenpitein muodostettu vuoden 1991 loppuun mennessä yhteensä 233 tilaa, joista yhdeksän on porotiloja, 70 kolttien asuttamisesta annetun lain mukaisia, 30 kolttien maanjärjestelylain mukaisia ja 85 kolttilain mukaisia tiloja sekä loput 38 tilaa sodanjälkeisten eri asuttamislakien nojalla muodostettuja tiloja.

Näätämön alueella työttömiä on noin 40 prosenttia työikäisen väestön määrästä. Lähellä Ivalon taajamaa sijaitsevilla Nellimin-Keväjärven alueella työllisyystilanne on jonkin verran parempi.

Koltta-alueella asuvista työssä käyvistä koltista on enin osa toisen palveluksessa olevia. Suurimmat työllistäjät ovat Inarin kunta, rajavartiolaitos ja metsähallinto sekä yksityiset palvelut.

Valtion toimenpitein on tähän asti tuettu erityisesti porotalouden harjoittamista koltta-alueella. Alueella toimivia paliskuntia on nykyisin neljä: Vätsärin, Näätämön, Paatsjoen ja Ivalon paliskunnat. Kolttien Vätsärin ja Näätämön paliskunnissa omistamien porojen määrä on valtion tukitoimenpitein kohonnut vuoden 1962 noin 600 porosta nykyiseen noin 7500 lukuporoon. Porotaloudesta saa oleellisen osan toimeentulostaan nykyisin noin 30 kolttaa perheineen.

Koltilla on kalastus- ja metsästys oikeus koko Inarin kunnan alueella aivan samoin kuin muillakin kuntalaisilla. Koltat saavat kuitenkin kalastaa korvauksetta koltta-alueella. Koltat harjoittavat kalastusta ja metsästystä lähinnä kotitarpeeksi. Ammattimaisen kalastuksen harjoittajia on kuitenkin muutamia. Luonnontuotteiden, lähinnä hillan, mustikan ja puolukan

keruuseen osallistuu 40-50 prosenttia alueen ruokakunnista. Arviolta 80 henkilöä kerää niitä säännöllisesti myös myyntiä varten. Lypsykarjaloutta harjoitetaan vain yhdellä tilalla ja lammastaloutta kahdella tilalla.

2.2. Koulutus-, kulttuuri- ja muut palvelut

Nellimin-Keväjärven väestöllä on kohtuullisella etäisyydellä (50 km) käytettävissä postin, postipankin ja muidenkin pankkien palvelut Ivalossa. Sevettijärven postitoimipaikka on lakkautettu keväällä 1992, minkä vuoksi myös Postipankki Oy:n palvelut Näätämön alueella loppuivat. Mainittujen palveluiden puuttuminen on epäkohta, joka olennaisesti heikentää Näätämön alueen matkailu- ja muiden palveluiden sekä pienyritystoiminnan kehittämistä. Lähin postitoimipaikka sijaitsee nykyisin noin 130 kilometrin päässä Inarin kirkonkylässä.

Koltta-alueella on saatavissa tavanomaiset kunnalliset palvelut. Aluetta palvelee muun muassa kunnan kirjastoauto.

Sekä Näätämössä että Nellimin-Keväjärven alueella toimii peruskoulun ala-aste. Sevettijärvellä on lisäksi peruskoulun yläaste. Koltankieli ei ole kouluilla opetuksellisesti erityisasemassa. Koltankieltä opetetaan kuitenkin Sevettijärven koulun ala-asteella miltei kaikille. Peruskoulujen kuntakohtaiset opetussuunnitelmat antavat myös hyvät mahdollisuudet kolttakulttuurin ja kansanperinteen opettamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Alueella on lisäksi mahdollisuus saada kansalaisopiston järjestämää koltankieleen ja -kulttuuriin liittyvää sekä muutakin opetusta.

Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus antaa opetusta 2-vuotisilla opintolinjoilla myös saamelaiskäsitöihin ja luontaistalouteen sekä järjestää erilaisia kursseja kysynnän mukaan. Inarin Opisto on pyrkimässä saamelaisen kielen ja kulttuurin koulutuskeskukseksi. Opistoon olisi mahdollista perustaa yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa myös kolttakulttuurin opintolinja. Kolttien elinkeinojen ja kulttuurin edistäminen on mahdollista niin ikään työllisyyskoulutuksen keinoin.

Koltta-alueella toimii Sniimmi ry, jonka tavoitteena on muun muassa kolttakulttuurin tallentaminen ja edistäminen. Kolttakulttuurin säilyttämistä edistää lisäksi Koltta-asiain kannatusyhdistys ry, joka tukee julkaisu- ja tutkimustoimintaa. Lisäksi yhdistys ylläpitää Sevet-

tijärven monitoimitaloa ja kahta vanhusten rivitaloa. Kädentaitojen säilyttämistä ja edistämistä palvelee puolestaan Sääpelas Duodjarat ry -niminen yhdistys, jolla on kaksi alaosastoa koltta-alueella. Sevettijärven alaosasto hoitaa myös nyttemmin 1 päivänä kesäkuuta 1992 toimintansa aloittanutta kolttien perinnetaloa.

Koltta-alueella on vain harvoja työpaikkoja peruskoulun jälkeistä ammatillista koulutusta saaneelle väestölle. Pidemmälle kouluttautuneet kolttanuoret ovatkin enimmäkseen hakeutuneet työhön muualle Suomeen.

2.3. Paikalliset toimenpiteet

Inarin kunta on yhteistyössä kolttien ja Lapin lääninhallituksen kanssa pannut vuonna 1988 vireille koltta-alueen kehittämisprojektin. Sen tuloksena ovat syntyneet Nellimin ja Keväjärven sekä Sevettijärven kehittämisohjelmat.

Vuonna 1989 valmistuneissa kehittämisohjelmissa luontaistalouden elinkeinojen katsotaan olevan perinteisesti vahvoja kolttsaamelaisella alueella. Niiden näkymät on myös kehittämisohjelmissa todettu myönteisiksi. Lisäksi ohjelmissa on kiinnitetty huomiota käsityö- ja muun pienyritystoiminnan sekä julkisten ja yksityisten palvelujen edistämiseen.

Projektin työryhmä on kiinnittänyt erityistä huomiota kolttsaamelaisen kulttuurin säilyttämiseksi tuleville sukupolville. Työryhmä on esittänyt muun muassa kotiseutumuseon perustamista, koltan kielen opetuksen järjestämistä sekä aikuisväestölle että lapsille, koltankielisen kirjallisuuden julkaisemista, kolttsaamelaisen musiikin ja kansantanssin elvyttämistä sekä myös perinnetöiden ja -tapojen elvyttämistä. Huomattava osa hankkeista on päässyt alkuun ja osa toteutunutkin, kuten edellä mainittu perinnetalon perustaminen osoittaa.

Inarin kunnan käytettävissä ei ole varoja nimenomaan koltta-alueen ja kolttakulttuurin kehittämiseen. Koltta-alueen ja sen väestön hyväksi suoritettavat toimenpiteet tehdään rinnan kunnan muiden kehittämistoimien kanssa.

2.4. Kolttien asiainhoito

Kolttien keskuudessa ovat vanhastaan toimineet kyläkokous eli sidjsobbar ja luottamusmies. Kyläkokous on toiminut kyläläisten yhteisenä keskustelupaikkana ja aikaisemmin

myös käräjäpaikkana. Koltthaneuvostot ovat aloittaneet toimintansa Näättämon ja Nellimin alueilla 1980-luvulla.

Kyläkokous on kokoontunut tarvittaessa ja vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kokouksen tärkeimpänä tehtävänä on ollut kyläläisten etujen ja oikeuksien valvonta sekä toimeentulomahdollisuuksista huolehtiminen. Kokouksissa on sovittu muun muassa nautinta-alueiden jaosta siten, että jokainen perhekunta sai riittävästi pyyntivesiä ja laidunmaita toimeentuloaan varten. Kyläkokous käytti aikaisemmin myös tuomiovaltaa kylän sisäisissä asioissa.

Kyläkokousjärjestelmä toimii kolttien sisäisiä asioita käsittelevänä toimielimenä edelleenkin. Kyläkokouksessa ei kuitenkaan enää käytetä tuomiovaltaa. Sen sijaan kokoukset antavat lausuntoja ja tekevät esityksiä viranomaisille kolttia koskevissa asioissa.

Kyläkokouksiin saavat osallistua vain asianomaisessa kylässä asuvat koltat sekä kyläkokouksen niin päättäessä muutkin henkilöt. Kyläkokouksia on nykyisin kaksi: toinen toimii Näättämon alueella ja toinen Nellimin-Keväjärven alueella. Kyläkokoukset kutsuu koolle ja niiden puheenjohtajana toimii kokousten kolmivuotiskaudeksi valitsema koltankielentaitoinen luottamusmies.

Luottamusmiehen tehtävänä on edustaa koltta viranomaisissa, saamelaisasiain neuvottelukunnassa ja saamelaisvaltuuskunnassa sekä panna täytäntöön kyläkokouksen päätöksiä, seurata koltia koskevaa lainsäädäntöä, antaa koltille opastusta etuuksien hakemisessa ja käytämisessä sekä tehdä aloitteita koltia koskevissa asioissa. Tehtävistä määrätään tarkemmin luottamusmiehen ohjesäännössä, jonka saamelaisasiain neuvottelukunta on vahvistanut. Luottamusmiehelle maksetaan kulujen korvausta valtion talousarviossa sisäasiainministeriön toimintamenoihin osoitetuista varoista.

Kyläkokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelun ja täytäntöönpanon hoitavat kumpaankin kylään kolmivuotiskaudeksi valitut koltthaneuvostot.

2.5. Nykyinen lainsäädäntö

Kolttalain soveltaminen

Vuonna 1984 säädettiin Suomen pohjoisimpia alueita koskeva luontaiselinkeinolaki

(610/84) ja siihen liittyen myös kolttalaki. Samalla kumottiin kolttia koskeva aikaisempi erityislainsäädäntö, joskin vanhojen tilojen luovutusrajoitukset jäivät edelleen voimaan.

Voimassa olevan kolttalain tarkoituksena on maata, luottoa ja avustuksia antamalla sekä eräitä muita toimenpiteitä suorittamalla parantaa kolttien toimeentulomahdollisuuksia ja elinolosuhteita lain 2 §:ssä määritellyllä koltta-alueella.

Kolttalain nojalla on valtionmaasta vuosina 1984—1991 muodostettu noin 50 uutta kolttilaa. Tilat ovat pinta-alaltaan enintään 5 hehtaaria ja ne on myyty koltille käyvästä hinnasta. Tilojen rakentamiseen on myönnetty avustusta ja halpakorkoista lainaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Kolttalain nojalla muodostetut tilat ovat lain 12 §:n mukaan luovutusrajoitusten alaisia 30 vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Rajoitukset on katsottu välttämättömiksi paikallisten kolttien asumisolojen turvaamiseksi.

Kolttalain nojalla myönnetään halpakorkoista valtionlainaa ja avustusta lähinnä luontaiselinkeinojen rahoitukseen. Luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan maataloutta ja erikoismaataloutta, kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä. Lainaa ja avustusta myönnetään myös luontaiselinkeinon rinnalla harjoitettavaa kalanviljelyä, luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden kunnostamista ja jatkojalostusta sekä luontaiselinkeinoissa tarvittavien välineiden ja matkamuijosten valmistusta sekä matkailijoiden majoittamista ja opastusta varten. Toiminnan tulee olla pienimuotoista.

Koltta-alueella asuvilla koltilla on myös kolttalain 13 §:n mukaan oikeus ilman eri korvausta rajoitetusti käyttää valtion maa- ja vesialueita. Kolttien toimeentulon kannalta näistä käyttöoikeuksista tärkeimpiä ovat vapaa kalastusoikeus valtion vesialueilla, karjan laiduntamisoikeus sekä heinän, lehdeksien, järvi-
luhdan ja -kortteen keräämisoikeus samoin kuin oikeus ottaa polttopuuta omaan tarpeeseen. Koltat saavat metsähallintoviranomaisten luvalla lisäksi sijoittaa poro-, metsästys- ja kalapirttejä sekä kalakellareita ja varastosuojia valtion maalle sekä ottaa metsähallintoviranomaisten osoittamilta paikoilta rakennuspuuta.

Kolttalain nojalla myönnettävien etuuksien osalta noudatetaan luontaiselinkeinolakia, jol-

lei kolttalain säännöksistä muuta johdu. Luontaiselinkeinolaissa on puolestaan säädetty useissa kohdin sovellettavaksi aiemmin maatilalain (188/77) ja nyttemmin maaseutuelinkeinolain (1295/90) säännöksiä.

Luontaiselinkeinolain soveltaminen

Koltta-alueella asuvia koltia voidaan tukea myös luontaiselinkeinolain nojalla. Lain soveltamisala on sama kuin kolttaissaakin, mutta tuen saajina voivat olla muutkin luontaiselinkeinoja harjoittavat henkilöt kuin koltat. Lain alueellisen soveltamisen piiriin kuuluvat Inarin kunnan lisäksi Enontekiön, Utsjoen ja Savukosken kunnat sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien eräät osat.

Luontaiselinkeinoja harjoittavalle koltalle voidaan antaa luontaiselinkeinolain mukainen tila tai ennestään omistettuun kolttilaan lisäaluetta niin paljon, että siitä muodostuu sellainen tila. Luontaiselinkeinotilaan annetaan tontti ja sen lisäksi elinkeinotoimintaa varten enintään 30 hehtaaria maata. Tilaan voidaan liittää aluetta autojen pitämistä ja venevalkamaa sekä soran, hiekan, saven, mudan ja turpeen ottoa varten. Tilan myyntihintana käytetään käypää hintaa. Luontaiselinkeinotilaa varten myönnettävät edut vastaavat kolttalain nojalla myönnettävää tukea.

Myös luontaiselinkeinotiloja koskee luovutusrajoitus, joka on voimassa 30 vuotta kauppakirjan allekirjoituspäivästä lukien. Mikäli kolttilasta on muodostettu lisäaluetta antamalla luontaiselinkeinotila, tila on samalla kolttalain 12 §:n mukaisesti vapautunut kolttalain mukaisista luovutusrajoituksista ja tullut luontaiselinkeinolain 37 §:n mukaisten rajoitusten alaiseksi.

Porotalouslain soveltaminen

Koltta-alue sijaitsee poronhoitoalueella. Koltille on siten voitu antaa myös porotilalain mukaista tukea. Porotilalain mukaisten toimenpiteiden kohteena on kuitenkin voinut olla vain porotilan omistava henkilö. Porotilalain tultua kumotuksi porotalouden harjoittajille ja paliskunnille myönnettävät etuudet annetaan nykyisin porotalouslain nojalla. Uusia porotiloja ei enää muodosteta.

Porotalouslain nojalla voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista maanostolainaa porotilan tai lisäalueen hankkimiseen, sisarusuuslainaa osuuksien lunastamiseen tilasta, rakentamis- ja asuntolainaa, perusparannuslainaa pellon kuivattamiseen sekä salaojitus-, tie-, vesihuolto-, irtaimisto- ja sähköistämislainaa. Lisäksi porotalouslain nojalla voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista rakennusavustusta asuin- ja muiden rakennusten rakentamiseen sekä salaojitus-, tiente-ko-, vesihuolto- ja irtaimistoavustuksia.

Paliskunnille voidaan myöntää avustuksia este-, merkintä- ja muiden poroaitojen sekä teurastamojen rakentamiseen ja perusparantamiseen, tiente-koon, vesihuoltoon, sähköistämiseen sekä välttämättömään irtaimistoon.

Jos tilaan annetaan lisäaluetta porotalouslain nojalla, tila tulee luovuttamista ja osittamista koskevien rajoitusten alaiseksi. Rajoitukset ovat voimassa 15 vuotta lisäalueen kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Maaseutupiiri voi erityisistä syistä vapauttaa tilan rajoituksista ja siinä yhteydessä määrätä tilaa varten myönnettyt tuet joko kokonaan tai osittain takaisin maksettaviksi.

Mikäli porotalouslain nojalla maata, luottoa tai avustusta saanut henkilö tai hänen oikeudenomistajansa ei ole kolmeen vuoteen asunut tilalla, voidaan tuki määrätä heti takaisin maksettavaksi. Avustuksia ei voida periä takaisin, jos avustuksen myöntämisestä on jo ehtinyt kulua 15 vuotta.

Porotalouslain soveltamisessa noudatetaan useissa kohdin, mitä maaseutuelinkeinolain (1295/90) nojalla on säädetty tai määrätty.

Koltille annetuista eduista ovat merkittävimpiä olleet porotilalain, mutta ei käytännössä porotalouslain, nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetty asunto- ja rakentamislainat sekä palkkiot tilan rakentamista varten. Rakennuspalkkion suuruus on ollut 40-75 prosenttia rakentamiskustannuksista. Laina ja rakennuspalkkio tai sitä vastaava porotalouslain mukainen avustus ovat voineet kattaa rakentamisesta aiheutuvat kustannukset kokonaankin.

Myönnetty tuki

Koltta-alueella asuvien kolttien elinkeinojen ja asumisen tukemiseen on vuosina 1984—1991

myönnetty valtion tukea lähinnä maatilatalouden kehittämisrahaston varoista seuraavasti:

Valtion tuet vuosina 1984—1991

Vuosi	Avustukset markkaa	Lainat markkaa
1984	221 000	—
1985	402 900	49 000
1986	3 116 900	1 405 500
1987	2 232 200	931 000
1988	3 646 400	3 079 000
1989	2 799 500	2 192 400
1990	2 162 500	1 782 500
1991	2 083 000	1 337 000
poroteurastamo	3 528 000	
Yhteensä	20 192 400	10 776 400

Nykytilanteen arviointi

Inarin kuntaan sijoitettujen kolttien ja heidän jälkeläistensä harjoittaman luontaiselinkeinoiminnan tukeminen tapahtuu nykyisin useamman lain sekä niiden nojalla annettujen asetusten ja muiden määräysten nojalla.

Lainsäädännön puutteena on käytännössä nähty erityisesti se, että voimassa olevan kolttilain säännöksistä ei suoraan ilmene, mitä etuuksia koltilla on mahdollisuus saada luontaiselinkeinoja ja niihin liittyviä sivuelinkeinoja varten. Materiaaliset säännökset sisältyvät tältä osin luontaiselinkeinolakiin, jossa puolestaan on runsaasti viittauksia maaseutuelinkeinolakiin. Porotalouden tukemisen osalta tulevat kolttiin sovellettaviksi myös porotalouslain säännökset.

Koltia koskevassa lainsäädännössä olevat viittaukset muihin lakeihin vaikeuttavat käytännössä säännösten soveltamista. Kolttien näkökulmasta katsoen vaikeudet säännösten sisällön selvittämisessä ovat erityisen suuret.

Kolttien harjoittamaa pienyritystoimintaa varten ei ole kolttilain nojalla mahdollista myöntää tukea samassa laajuudessa kuin sitä myönnetään maaseutuelinkeinolain nojalla maatilatalouden ohella harjoitettavaan pienyritystoimintaan. Kolttilaki ei koske esimerkiksi kolttien perustamia osakeyhtiöitä, kommandiittiyhtiöitä, osuuskuntia tai yhtymiä.

Koltta-alueella asuvat koltat ovat vanhaan kokoontuneet kyläkokouksiin keskustelemaan yhteisistä asioista. Kyläkokouksessa kä-

siteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta ovat huolehtineet kolttien keskuudestaan valitsevat koltthaneuvostot sekä luottamusmies. Voimassa olevasta lainsäädännöstä puuttuvat säännökset kolttien omatoimisesta asianhoidosta ja luottamusmiesjärjestelmästä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on kolttien tukemista koskevien säännösten uusiminen ja selkeyttäminen kumoamalla voimassa oleva kolttalaki sekä yhdistämällä säädettävään kolttalakiin kolttien elinkeinojen tukemisessa sovellettavat nykyisen kolttalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain säännökset. Esityksen tavoitteena on myös kolttien koltta-alueella harjoittaman pienimuotoisen yritystoiminnan rahoituksen järjestäminen sekä kolttien vanhastaan harjoittamiin luontaiselinkeinoihin kiinteästi liittyvän kolttakulttuurin ylläpitäminen ja edistäminen.

Inarinjärvellä kalastavien kolttien kalapirttejä on tarpeellista sijoittaa nykyisen koltta-alueen ulkopuolelle Inarinjärvessä sijaitseville valtion omistamille saarille. Tämän vuoksi koltta-alueen rajoja on tarpeen tarkistaa siten, että koltta-alueen länsiraja ulotetaan jonkin verran Inarinjärven rantaviivaa ulommas. Koltta-alueen eteläraja voidaan samalla oikais- ta.

Yhdistämällä kolttien tukemista koskevat säännökset samaan lakiin ja tarkistamalla lakia edellä sanotuin tavoin voidaan nykyistä paremmin ottaa huomioon kolttien elinkeinot kokonaisuutena ja samalla selkeytetään kolttien tukemista koskevia säännöksiä.

Tarpeellisia toimenpiteitä luontaiselinkeinoja ja muuta pienyritystoimintaa harjoittavien kolttien tukemisessa ovat lähinnä asumiseen sekä elinkeinotoiminnan edistämiseen liittyvät lainoitus- ja avustustoimenpiteet sekä vähäisessä määrin vielä maankäyttötoimenpiteet.

Toimenpiteet kohdistettaisiin koltta-alueella asuviin tuen tarpeessa oleviin kolttiin ja heidän perustamiinsa osakeyhtiöihin, kommandiittiyhtiöihin, osuuskuntiin ja muihin yrityksiin. Tukea voitaisiin myöntää myös yhteishankkeisiin, joissa valtio tai kunta on osakkaana, sekä sellaisiin muihin hankkeisiin, jotka välittömästi edistävät kolttien elinkeinoja ja kulttuuria.

Tukea voitaisiin myöntää kolttien harjoitta-

miin luontaiselinkeinoihin sekä muuhun pieni- muotoiseen yritystoimintaan.

Ehdotettavan kolttalain nojalla tuettavalta yritystoiminnalta ei edellytetä ehdotonta kannattavuutta, vaan mahdollisuuksien olemassa oloa sen saavuttamiseksi. Myönnettäessä tukea yritystoimintaan ja muihinkin hankkeisiin edellytettäisiin kuitenkin aina, että maksuvalmius on turvattu.

Mikäli koltta kuitenkin itsestään riippumat- tomista syistä joutuu taloudellisiin vaikeuksiin, olisi ehdotetun lain nojalla mahdollista suorittaa maaseutuelinkeinolain mukaista vapaaeh- toista velkajärjestelyä vastaava järjestely.

Koltta-alueella toimivien paliskuntien tuke- minen tapahtuisi edelleenkin porotalouslain mukaisesti.

Säädettävän kolttalain mukaisilla maankäyt- tötoimenpiteillä on tarkoitus antaa lähinnä yritystoimintaa varten tarpeellista lisämaata jo olemassa oleviin kolttatiloihin sekä perustaa rajoitetusti uusia asuntotiloja niille kolttille, joiden toimeentulo koltta-alueella on turvattu. Säädettävän kolttalain nojalla muodostettavat tilat ja alueet tulisivat olemaan 20 vuotta luovutus- ja ositusrajoitusten alaisena. Maan- käyttötoimituksissa noudatettavaa menettelyä on tarkoitus olennaisesti keventää ja nopeut- ta. Kolttille varattaisiin kuitenkin tilaisuus lausunnon antamiseen silloin, kun kysymyses- sä on useiden tilojen muodostaminen samalla kertaa.

Ehdotus sisältää myös kolttien omatoimista asiainhoitoa ja luottamusmiesjärjestelmää kos- kevat säännökset.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan maksettavaksi valtion varoista palkkiota kolttien luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta. Luottamusmiehen sekä koltthaneuvoston jäsenten ja sihteerin ja vaali- lautakunnan tehtävien hoitamisesta aiheutu- neet kustannukset ehdotetaan niin ikään kor- vattavaksi valtion varoista. Palkkion ja kustan- nusten arvioidaan olevan vuosittain yhteensä noin 150 000 markkaa. Kolttien luottamusmie- hen tehtävien hoitamisesta maksetaan nykyisin korvausta sisäasiainministeriön käyttövaroista. Kustannukset ovat olleet noin 50 000 markkaa vuodessa. Valtiolle vuosittain aiheutuvat lisä-

kustannukset olisivat siten noin 100 000 markkaa.

Ehdotetun kolttalain täytäntöönpanosta aiheutuu valtiolle vuosittain menoja avustuksina noin 2—3 miljoonaa markkaa ja lainoina noin 1,5—2 miljoonaa markkaa.

Lain täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset on tarkoitus maksaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Lisäksi 13 §:n mukaisesti palvelutukiin arvioidaan tarvittavan 200 000 markkaa vuodessa.

Kolttalain tarkoituksiin myytävän maan kauppahintojen leimaverovapaus ei juurikaan vaikuta valtion tulokertymään, koska uusien kolttilojen tarve ja niiden myyntiarvo ovat vähäiset.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen ei arvioida aiheuttavan muutoksia valtion tai kunnan organisaatiossa. Esityksen ei myöskään arvioida vaikuttavan julkishallinnon henkilöstön määrään.

Kolttien omatoiminen tehtävien hoito toimii jo nykyisin vapaaehtoisen toiminnan pohjalta. Mainittujen tehtävien organisointi lainsäädännön tasolla ei niin ollen aiheuta olennaisia organisaatio- tai henkilöstömuutoksia yksityissektorin puolellakaan.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksessä ehdotetaan tuettavaksi asuin- ja työympäristön parantamista sekä kolttien perinympäristön säilyttämistä. Esityksellä ei arvioida olevan muita ympäristövaikutuksia.

4.4. Vaikutukset kolttien asemaan

Ehdotettu kolttalaki ja sen nojalla annettava asetus sisältävät kolttien elinkeinojen tukemista koskevan yhtenäisen säännösten. Kolttalakiehdotukseen ja sen nojalla annettavaan asetukseen on sisällytetty myös kolttien omatoimista asioiden hoitoa ja luottamusmiesjärjestelmää koskevat säännökset, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti helpottaa kolttien yhteisten asioiden hoitamista sekä hakemus- ja muiden asioiden vireille saamista. Toimenpiteillä edistetään kolttien mahdollisuuksia heille myönnet-

tävien etuuksien hakemisessa sekä samalla kolttakulttuurin säilymistä. Niin ikään helpotetaan kolttilojen luovutusrajoituksia.

Kolttalaki sekä sen nojalla annettavat muut säännökset ja määräykset on tarkoitus kääntää koltan kielelle.

4.5. Muut vaikutukset

Koska kysymys on arktisella alueella asuvan pienen etnisen erityisryhmän tukemisesta eivät ehdotetut toimenpiteet vääristä kansainvälistä kilpailua, ehdotetun lainsäädännön ei voida katsoa olevan ristiriidassa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen tai muiden Suomea sitovien kansainvälisten normien kanssa.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys kolttalaiksi ja sen nojalla annettavaksi asetukseksi sekä esitys leimaverolain muuttamiseksi on valmisteltu valtioneuvoston asettamassa kolttien elinkeinojen ja kulttuurin edistämistoimikunnassa. Toimikunnassa ovat olleet jäseninä maa- ja metsätalousministeriön, sisäasiainministeriön, Lapin maaseutupiirin, Inarin kunnan, Paliskuntain yhdistyksen ja koltthaneuvoston edustajat sekä kolttien luottamusmies. Toimikunta on perehtynyt kolttia koskevaan voimassa olevaan ja aikaisempaankin lainsäädäntöön sekä saamelaisasiain neuvottelukunnan laatimaan ehdotukseen saamelaislaiksi. Lisäksi toimikunta on perehtynyt Inarin kunnan teettämiin koltta-aluetta koskeviin kehittämissuunnitelmiin. Toimikunta on työskentelynsä kestäessä kuullut Inarin kunnanjohtajaa, metsähallituksen edustajaa, metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalueen aluejohtajaa, Lapin maaseutupiirin maanmittausinsinööriä sekä koltta-alueen asukkaita kuulemistilaisuuksissa.

5.2. Lausunnot

Esityksestä ovat antaneet lausuntonsa sisäasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto, metsähallitus, saamelaisvaltuuskunta, Lapin lääninhallitus,

metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue, Lapin maaseutuelinkeinopiiri, kolttien luottamusmies Sergei Fofanoff, kolttien kyläkokous,

Inarin kunta, Kansallis-Osake-Pankki, Osuuspankkien Keskuspankki Oy, Postipankki, Sp-Palvelu Oy ja Paliskuntain Yhdistys.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kolttalaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Ehdotuksen mukaan lain tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita sekä ylläpitää ja edistää koltta-kulttuuria. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi niistä seikoista, joihin lakia täytäntöönpannassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota. Lain tavoitteiden osalta viitataan lisäksi yleisperustelujen jaksoon 3.

2 §. *Kolttaluue.* Ehdotuksen mukaiset toimenpiteet suoritetaan kolttaluueen kehittämiseksi. Kolttaluue käsittää nykyisin Inarin kunnassa pääosin Inarinjärven itäpuolella sijaitsevat maa- ja vesialueet. Alueen läntinen raja noudattaa Inarinjärven rantaviivaa. Esimerkiksi kolttien harjoittaman kalastuksen ja metsästyksen kannalta tarpeellista kala- ja metsästyksien rakentamista ei ole voitu suorittaa valtion Inarinjärvessä omistamilla vesi- ja maa-alueilla. Epäkohdan poistamiseksi ehdotetaan kolttaluuetta siten laajennettavaksi, että siihen tulisi kuulumaan myös Inarinjärven itäisin osa. Samalla ehdotetaan kolttaluuetta tarkistettavaksi siten, että alueen eteläisimmässä osassa sijaitseva kolttien kannalta vähämerkityksinen osa jätetään kolttaluueen ulkopuolelle. Kolttaluueen rajojen tarkistamista koskeva ehdotus sisältyy pykälän 2 momenttiin.

3 §. *Yritystoiminta.* Ehdotuksen mukaisilla toimenpiteillä tuetaan ensisijaisesti kolttien kolttaluueella harjoittamaa luontaiselinkeinoja pienyritystoimintaa. Pykälän 1 momentissa määritellään luontaiselinkeinoksi katsottava toiminta ja 2 momentissa muu pienyritystoiminta. Tällaiseksi pienyritystoiminnaksi katsotaan vastaavanlainen toiminta kuin maaseutuelinkeinolaissa on pienyritystoiminnaksi määriteltä. Siihen luettaisiin kaikenlainen yritystoiminta, jonka työllistävä vaikutus on yrittäjän ja

hänen perheenjäsentensä lisäksi, mahdollinen alkutuotanto mukaan luettuna, enintään kolme vuosityöpaikkaa. Ehdotetun 2 momentin mukaan voidaan tukea kuitenkin myöntää jonkin verran suurempaankin toimintaan, mikäli yritystoiminnalla on erityistä merkitystä kolttien toimeentulolle.

4 §. *Kolttaluue.* Pykälässä määritellään koltaksi katsottava henkilö. Aikaisemman lainsäädännön mukaisen Neuvostoliitolle luovutetulta Petsamon alueelta Suomeen siirtyneen syntyperäisen koltan ja hänen perillistensä lisäksi koltaksi katsottaisiin henkilö, joka itse tai jonka isovanhemmista ainakin toinen on ensimmäisenä kielenään oppinut koltan kielen. Määritelmä on yhdenmukainen saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain (516/91) 2 §:n määritelmän kanssa.

5 §. *Tuettavat henkilöt ja yritykset.* Pykälässä säädetään tuettaville henkilöille ja yrityksille asetettavista vaatimuksista. Pääsääntöisesti tuen piiriin pääsemisen edellytyksenä on, että henkilö asuu vakinaisesti kolttaluueella ja että hän on taloudelliselta asemaltaan ja olosuhteiltaan, kuten iältään ja muilta ominaisuuksiltaan, sellainen, että hänen tukemistaan voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Tuen tarvetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon hakijan ja hänen puolisonsa tulot ja varallisuus. Ehdotuksen mukaisista toimenpiteistä ei voisi lainkaan päästä osalliseksi sellainen henkilö, joka tai jonka puoliso saa muusta kuin lakiehdotuksessa tarkoitettua ammatin harjoittamisesta tuloja maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa määrää enemmän. Myös alaikäinen voisi erityisestä syystä saada lakiehdotuksen mukaista tukea.

Tukea yritystoimintaa varten myönnettäessä edellytetään pääsääntöisesti, että yritys toimii kolttaluueella. Myös kyseisellä alueella osittain toimivaa yritystä voidaan tukea. Edellytyksenä on, että tukemista voidaan pitää koltan toimeentulon kannalta tarkoituksenmukaisena ja

tuettavalla yritystoiminnalla on pitemmällä aikavälillä mahdollisuudet kannattavuuteen.

6 §. *Yritysmuoto.* Voimassa olevan kolttalain mukaisista yritystoimintaan kohdistuvista toimenpiteistä voi päästä osalliseksi vain luontaiselinkeinoja harjoittava luonnollinen henkilö. Elinkeinoaa voi harjoittaa joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Kolttien sekä heidän perustamiensa yhtymien ja yhtiömuotoisten yritysten harjoittamaa pienyritys- ja muuta kuin luontaiselinkeinotoimintaa on voitu eräin edellytyksin tukea maaseutuelinkeinolain ja pienyritystoiminnan tukemisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (177/88) nojalla.

Ehdotetun kolttalain tarkoituksena on, että kolttien ja heidän perustamiensa yhteisöjen tukeminen tapahtuisi kaikilta osin säädettävän kolttalain nojalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuettavista yritysmuodoista. Momentin 3 kohdassa tarkoitettuina yhteisinä tulisivat kysymykseen lähinnä kolttien perustamat osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt, avoimet yhtiöt ja osuuskunnat. Säännös vastaa maaseutuelinkeinolain 5 §:n 1 momenttia.

Ehdotuksen mukaan yhteisöille voitaisiin myöntää lain mukaisia etuuksia silloin, kun sen osakkaista tai jäsenistä yli puolet on sellaisia henkilöitä, jotka itse tai joiden perheenjäsen osallistuu tuettavaan yritystoimintaan. Tätä koskeva säännös on pykälän 2 momentissa.

7 §. *Tuettavat yhteisöt.* Koltta-alueella toimivien paikallisten yhdistysten ja muiden yksityisten yhteisöjen toimenpiteet voivat olla tarpeen kolttien elinkeinotoiminnan käynnistämiseksi, tuotteiden markkinoinnissa ja toiminnan ylläpitämisessä. Lain nojalla ehdotetaan rahoitettavaksi myös tällaisten yhteisöjen toimintaa.

Kalasatamien, luontaiselinkeinotuotteiden jalostamiseen tarvittavien rakennusten ja muidenkin suurempien yhteishankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa voi kunnan ja valtion osallistuminen olla tarpeellista. Hankkeiden rahoitus on tarkoituksenmukaisinta hoitaa ehdotetun kolttalain mukaisesti ensisijaisesti halpakorkeisiin lainoihin. Myös valtio ja kunta voivat olla hankkeissa mukana osakkuuden muodossa annettavien pääomapanoksien sekä asiantuntijapua antamalla. Tällaisissa hankkeissa voisi olla mukana muitakin ulkopuolisia tahoja.

8 §. *Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet.* Kolttille annetaan etuuksia nykyisin kolttalain, luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja maaseutuelinkeinolain nojalla. Tuen

myöntämisen edellytyksiä koskevat mainittujen lakien säännökset poikkeavat jonkin verran toisistaan, minkä vuoksi niiden hallitseminen tuottaa käytännössä vaikeuksia. Tämän vuoksi kolttille myönnettäviä etuuksia koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista yhtenäistää siten, että tukea myönnetään pääasiallisesti säädettävän kolttalain nojalla. Paliskuntien tuki on yhtenäisen ja tasapuolisen käytännön vuoksi kuitenkin tarkoituksenmukaisinta säilyttää edelleen porotalouslain mukaisena ja muiden kuin pienehköjen maatilayksiköiden tuki maaseutuelinkeinolain mukaisena.

Tukea ei myönnettäisi sellaisiin hankkeisiin, joita on jo tuettu muun lainsäädännön nojalla.

9 §. *Eräät oikeudet.* Koltilla on vanhastaan ollut eräitä rajoitettuja käyttöoikeuksia valtion maa- ja vesialueilla. Nämä etuudet ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Säännökset sisältyvät pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että 1 momentissa tarkoitettuja eräitä etuuksia voitaisiin antaa metsähallintoviranomaisen luvalla erityisestä syystä myös kolttien muodostamille yhteisöille. Kolttien muodostamana yhteisönä tulee kysymykseen myös seurakunta, paliskunta ja kalataloutta harjoittava yhtymä. Seurakunnalla voi olla tarvetta omistamiensa rakennusten peruskorjaukseen tarvittavan rakennuspuun saantiin ja paliskunnalla tarvetta kunnostaa peltoa porojen lisärehun hankintaa varten.

Pykälän 3 momentti sisältää säännökset siitä, että lupa rakennusten sijoittamiseen valtion maalle sekä jäkälän keräämiseen voidaan antaa vain, jos se on kolttien toimeentulon tai heidän harjoittamansa luontaiselinkeinon kannalta perusteltua. Luvan myöntämistä voitaisiin pitää toimeentulon kannalta perusteltuna silloin, kun hakijalla ei ole kohtuullisen toimeentulon antavaa pysyväisluonteista palkkatyötä. Huomiota tulisi kiinnittää myös puolison palkkatuloihin. Tarkoituksena on jonkin verran lieventää nykyistä käytäntöä.

2 luku. Lainat ja muut tukitoimenpiteet

10 §. *Laina- ja avustusetuudet.* Pykälän 1 momentti sisältää laina- ja avustusmuotoja koskevat säännökset. Rahoitusetuudet ehdotetaan säilytettäväksi pääosin entisellään. Etuuksia on kuitenkin tarkistettu asuntolainan ja avustuksen sekä pienyritystoiminnan tukemisen

osalta. Tuki vastaa tältä osin maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettävää vastaavaa tukea. Maaseutuelinkeinolain nojalla ei kuitenkaan myönnetä asuntoavustusta. Tarkemmat määräykset lainan ja avustuksen myöntämisestä sekä myöntämisen edellytyksistä annettaisiin asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää muun muassa tuettaville henkilöille asettavista ikärajoista, tuen myöntämisestä useammalle henkilölle yhteisesti sekä tukien hakemismenettelystä. Asetuksella annettavat säännökset vastaisivat pääosiltaan maaseutuelinkeinolain vastaavia säännöksiä.

11 §. *Kalaistutukset.* Pykälä sisältää voimassa olevan lainsäädännön mukaiset säännökset koltta-alueella suoritettavista kalaistutuksista, joita voidaan tukea maatilatalouden kehittämishankkeiden varoin. Kalaistutusten lisäksi voitaisiin tukea muitakin kalavesien hoitoon liittyviä toimenpiteitä.

12 §. *Eräät tieteko- ja vesihuoltotyöt.* Pykälä sisältää säännökset koltta-alueen tieteko- ja vesihuoltotöistä. Säännökset vastaavat voimassa olevaa lakia.

13 §. *Palvelutuki.* Koltta-alueen palvelut ovat olennaisesti heikentyneet Näämön ja Nelliin koltta-alueella sijainneiden postitoimipaikkojen lopetettua toimintansa. Alueella vielä olevien palveluiden säilyttämiseksi tai niiden korvaamiseksi on tarpeen rahoituksen järjestäminen siten, että valtion talousarviossa osoitetaan määrärahoja tieto-, kulttuuri- ja muiden palveluiden kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Pykälä sisältää palvelutuen myöntämistä ja sen rahoitusta koskevat säännökset.

3 luku. Laina- ja avustusehdot

14—18 §. Pykälissä säädetään laina-ajasta, korosta, tukien enimmäismääristä, lainojen vakuuksista, lainoitusta koskevista yleisistä säännöistä sekä myöntämismenettelyistä.

Laina-aika olisi enintään 25 vuotta ja lainan korko neljä prosenttia. Lainoitusprosentti voisi olla enintään 85 prosenttia. Lainan vakuutena tulisi pääsääntöisesti olla kiinnitysvakuus. Maaseutuelinkeinopiiri voisi kuitenkin hyväksyä muunkin vakuuden. Erityisesti pienten lainojen osalta voitaisiin vakuudeksi hyväksyä vakavaraisen henkilön antama henkilötakaus.

Laina-ajasta, lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lykkäysten

ja korkovapauden myöntämisestä sekä muista lainaehdoista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että maanostolainojen enimmäismäärä olisi 85 prosenttia, asuntolainojen ja muiden rakennusten rakentamiseen myönnettävien investointilainojen enimmäismäärä 80 prosenttia, käyttöpääomailainojen enimmäismäärä 60 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä, suhdannelainassa enintään 80 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä ja muilla lainoilla enintään 65 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion tai hyväksytyjen kustannusten määrästä.

Asuin- ja muiden rakennusten rakentamiseen ja maanostoon myönnettyt lainat olisivat korottomat kaksi ensimmäistä lainavuotta. Lainojen lyhennysten periminen aloitettaisiin sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Säännös vastaisi maaseutuelinkeinolain mukaista valtionlainojen takaisinperimis-säännöstä.

Avustusten enimmäismäärä olisi 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Rajoitus ei kuitenkaan koske palvelutukea. Avustusten enimmäismääristä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Jos samaan hankkeeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, avustus ja laina voivat kattaa hankkeen kustannukset kokonaan.

19 §. *Rakentamisen ohjaus ja tarkastukset.* Rakentamisen ohjaus, sikäli kuin se katsotaan rakennuslaissa asetettujen säännösten lisäksi tarpeelliseksi, ehdotetaan jätettäväksi maa- ja metsätalousministeriölle. Rakentamisen valvontaa koskevat säännökset vastaisivat maaseutuelinkeinolain vastaavia säännöksiä.

20 §. *Valvonta.* Pykälä sisältää säännökset avustus- ja lainavarojen käytön valvonnasta.

4 luku. Maan hankkiminen

21 ja 22 §. Lakiehdotuksen 4 lukuun sisältyvät kolttalain tarkoituksiin hankittavaa maata koskevat menettelytapasäännökset. Uusia tiloja on tarkoitus muodostaa ainoastaan siinä tapauksessa, että maan hakijalla on pysyväisluonteinen työpaikka tai hänen toimeentulonsa koltta-alueella on muutoin turvattu, eikä aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostettuja tiloja ole tarkoitukseen käytettävissä.

Maaseutuelinkeinopiiri voisi hankkia maata kolttalain tarkoituksiin ostamalla tai vaihtamalla hallinnassaan olevaa maata muiden viranomaisten hallinnassa olevaan maahan sekä pakkohuutokaupasta. Metsähallitus siirtäisi hallinnassaan olevaa valtion maata kolttalain tarkoituksia varten maaseutuelinkeinopiirin esityksestä. Siirto voisi tapahtua myös etukäteen lähinnä asumiseen soveltuvien tonttien muodostamista varten. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus ratkaista hallinnan siirtoa koskeva asia, ellei hallinnan siirrosta päästä sovintoon maaseutuelinkeinopiirin ja metsähallituksen välillä.

23 §. *Ulosmittauskielto*. Pykälä sisältää valtion ostamaa maata koskevan ulosmittauskiellon. Pykälä vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

5 luku. Maan myynti

24—26 §. Pykälät sisältävät maan myynnin edellytyksiä koskevat säännökset. Lain nojalla luovutettavat tilat olisivat pääasiallisesti asumiseen tarkoitettuja enintään viiden hehtaarin suuruisia tiloja. Erityisistä syistä tilat voisivat olla jonkin verran suurempiakin. Koltalle voitaisiin myös muodostaa kooltaan luontaiselinkeinotilaa tai porotaloustilaa vastaava tila, mikäli tilalla olisi edellytykset luontaiselinkeinoon tai porotalouden harjoittamiseen. Maata voitaisiin myydä myös pienyritystoimintaa varten. Maansaajana olisi pääsääntöisesti luonnollinen henkilö yksinään tai aviopuolisot yhdessä sekä pienyritystoiminnan osalta lain 6 §:ssä tarkoitettu yritys.

Maan myynnin yhteydessä voitaisiin luovuttaa myös vesialuetta tai, mikä on käytännössä usein perustellumpaa, osuutta yhteiseen vesialueeseen, ei kuitenkaan oikeutta koskeen.

Maa, jota ei tarvita säädettävän lain tarkoituksiin, voitaisiin käyttää muihin tarkoituksiin 26 §:ssä säädettävän mukaisesti.

27—35 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi maan käyttöä koskevan suunnitelman laatimisesta, myyntipäätöksen tekemisestä, myyntihinnan maksuajasta ja korosta, maanmittaustoimistusten suorittamisesta, panttioikeudesta, asiakirjojen lähettämisestä sekä tienteko- ja vesihuoltotoista. Säännökset vastaavat sisällöltään pääpiirteissään aikaisempaa lainsäädäntöä. Menettelytapoja on kuitenkin pyritty keventämään siten, että suunnittelutoimikuntia

koskevat säännökset on poistettu ja menettelyä muutoinkin yksinkertaistettu siirtymällä lähinnä suoriin myynteihin. Erityinen käyttösuunnitelma laadittaisiin vain useita tiloja ja alueita samalla kertaa muodostettaessa.

Myyntihintojen maksuaika olisi enimmillään 25 vuotta ja korko neljä prosenttia. Myyntihinnot jäisivät velaksi valtiolle ja niiden takaisin perimisestä huolehtisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

Myyntihintojen takaisin perimisestä, maksulykkäyksistä ja korkovapauden myöntämisestä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

6 luku. Tilojen rajoitukset

36 §. *Rajoitukset*. Kolttalainsäädännön nojalla muodostetut kolttilat ovat pääasiallisesti asumiseen tarkoitettuja 3-5 hehtaarin suuruisia tiloja. Tilat ovat luovutusajankohdasta riippuen osittamista ja luovuttamista koskevien rajoitusten alaisia 50 tai 30 vuoden ajan siitä lukien, kun tilat on ostettu valtiolta. Rajoitusten voimassa ollessa tilojen osittamiseen ja luovutukseen on saatava maatalousviranomaisen lupa. Jos luovutuksen saajana tulisi olemaan muu kuin kolttalainsäädännön mukaan tukemiskelpoinen koltta, luvan saa antaa vain erityisen painavasta syystä. Rajoituksista vapauttamista koskevaan päätökseen on voitu asettaa tilaa varten myönnettyjen tukien takaisin perimistä koskevia ehtoja. Rajoitusten tarkoituksena on ollut kolttien asumisen turvaaminen sekä tilojen säilyttäminen kolttien omistuksessa.

Rajoitussäädännöstö on eräissä tapauksissa osoittautunut tarpeettoman ankaraksi. Esimerkiksi tyhjiilleen ja hoitamattomaksi jääneen kolttilan luovuttamista vanhainkotiin joutuneen luovuttajan perillisille ei ole voitu hyväksyä silloin, kun perilliset asuvat koltta-alueen ulkopuolella ja käyttävät kolttilaa asumiseen ainoastaan loma-aikoina. Eduskunnan oikeusasiamies on myös kiinnittänyt huomiota mainittuun epäkohtaan.

Tilan osittamista ja luovuttamista koskeva rajoitus on kolttien asumisen turvaamiseksi edelleenkin tarpeellinen. Luvan saamista ehdotetaan helpotettavaksi siten, että lupa tulisi myöntää aina silloin, kun luovutuksensaajana on Inarin kunnassa asuva täysivaltainen koltta, joka ei ennestään omista kolttilaa, tai luovutuksensaajana on sellainen henkilö, joka voisi

periä luovuttajan. Säännös sisältyy ehdotettavan lain mukaisesti muodostettavien tilojen osalta pykälän 1 momenttiin. Nykyisten tilojen osalta luovutusrajoituksia on tarkoitus helpottaa vastaavasti 67 §:ssä säädettyä tavalla.

Rajoitusten voimassaoloaikaa ehdotetaan aikaisempaan lakiin verrattuna lyhennettäväksi siten, että rajoitukset olisivat voimassa 20 vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta. Tila voitaisiin rajoitusten estämättä panna velan pantiksi ja ulosmitata sekä myydä pakkohuutokaupalla. Tila tai sen osa voitaisiin vapauttaa rajoituksista, milloin siihen on erityisiä syitä. Rajoituksista vapauttamisen ehdoksi voitaisiin kuitenkin asettaa se, että tilaa rasittavat valtion myyntihintasaaminen ja valtionlainat on maksettava takaisin kokonaan tai osaksi. Myös tilaa varten myönnetty avustus voitaisiin periä takaisin, mikäli sen myöntämisestä ei ole kulunut 10 vuotta. Säännökset sisältyvät pykälän 2 ja 3 momenttiin.

37 §. *Eräät lisäehdot.* Myönnetyn tuen säilyttämistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena enää sen jälkeen, kun tuen saaja on muuttanut tilalta pois pysyväisluonteisesti. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että tilaa rasittava valtion saaminen ja valtionlainat sekä avustukset voidaan määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi, jos tuen saaja tai hänen oikeudenomistajansa ei ole kolmeen vuoteen asunut vakinaisesti tilalla. Avustusta ei kuitenkaan saisi periä takaisin, jos avustuksen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta. Takaisinperimisehto tulisi ottaa myös kauppa- ja velkakirjoihin.

7 luku. Saamisten takaisinperiminen

38 §. *Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtion myyntihintasaamisten ja valtionlainojen takaisin perimisen perusteista. Takaisinperimisen perusteet vastaisivat suunnilleen maaseutuelinkeinolain mukaisia takaisinperimisen perusteita.

Irtisanotut lainat ja saamiset saadaan pykälän 2 momentin mukaan periä lainvoimaisen päätöksen nojalla samassa järjestyksessä kuin verot ja maksut.

Pykälän 3 momentissa säädetään saamisen tai lainan irtisanomista koskevan ennakkotiedon antamisesta.

39 §. *Avustuksen takaisinperiminen.* Pykälä

sisältää avustusten takaisinperimisen perusteita koskevat säännökset. Takaisinperimisen perusteet vastaisivat suunnilleen maaseutuelinkeinolain mukaisia avustusten takaisin perimisen perusteita.

40 §. *Irtisanomis- ja viivästyskorot.* Irtisanomis- ja viivästyskoroista ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää, että irtisanomiskorko olisi 12 prosenttia. Irtisanomiskorko olisi kuitenkin 16 prosenttia, jos tukea on käytetty tukipäätöksen vastaisesti tai tuen saamiseksi on annettu erehdyttäviä tietoja. Viivästyskorko olisi sama kuin maaseutuelinkeinolain mukainen viivästyskorkokin eli 16 prosenttia.

41 §. *Myyntihintasaamisten ja lainojen koron tarkistaminen.* Myyntihintasaamisten ja lainojen korko on lakiehdotuksen mukaan neljä prosenttia. Pykälässä ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi tarkistaa korkoja aikaisintaan kuudennen lainavuoden alusta lukien. Säännös vastaa maaseutuelinkeinolain vastaavaa säännöstä.

8 luku. Kolttien asiainhoito

Yleistä. Kolttien yhteisistä asioista on pitkään huolehtinut asiainhoito-organisaatio, johon kuuluu kyläkokous, koltthaneuvosto ja luottamusmies. Organisaation tehtäviin ei sisälly varsinaisia viranomaistehtäviä. Sille kuuluu sensijaan kolttien omien asioiden hoitaminen sekä kolttien etujen valvominen viranomaisiin päin. Periaatteellisesti tärkeät kolttia koskevat asiat käsitellään kyläkokouksissa, joissa myös valitaan koltthaneuvostot. Koltthaneuvostot toimivat kyläkokousten päätösten täytäntöönpanijoina ja antavat lausuntoja viranomaisille. Asioiden käytännön hoitajana toimii kolttien keskuudestaan valitsema luottamusmies, joka edustaa asiantuntijana kolttia muun muassa saamelaisasiain neuvottelukunnassa ja antaa koltille tietoja heitä koskevista viranomaisten ratkaisuista sekä avustaa kolttia erilaisten hakemusten tekemisessä. Luottamusmiehen tehtävät on järjestetty saamelaisasiain neuvottelukunnan laatimalla kolttien luottamusmiehen ohjesäännöllä. Kolttien asiainhoito on muulta osin perustunut käytännössä omaksuttuihin menettelytapoihin. Luottamusmiehen palkkaan ja tehtävien hoitamisesta aiheutuviin kuluihin osoitetaan nykyisin määrärahat sisäasiainministeriön käyttöön annetuista määrärahoista.

Perinteinen kolttien asiainhoitojärjestelmä on heidän kulttuurinsa säilymisen kannalta tärkeä. Järjestelmä tulisi säilyttää ja saattaa lakisääteille pohjalle.

42 ja 43 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi kolttien kyläkokouksista ja niiden koolle kutsumisesta, osallistumisoikeudesta kyläkokoukseen sekä kyläkokouksessa käsiteltävistä asioista. Kyläkokouksiin saisivat yleensä osallistua asianomaisessa kylässä vakituisesti asuvat koltat ja heidän puolisonsa. Muulla henkilöllä olisi oikeus osallistua kyläkokoukseen ja käyttää siinä puhevaltaa silloin, kun käsiteltävä asia koskee hänen oikeuttaan.

44 §. *Kyläkokouksessa käsiteltävät asiat.* Pykälässä ehdotetaan, että kyläkokoukset käsittelevät kolttien elinolosuhteita koskevat erilaiset laajakantoiset tai periaatteelliset asiat. Kyläkokous voisi antaa ne erältä osin koltthaneuvoston käsiteltäväksikin. Kyläkokoukset voisivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen päättämään kumpaakin kylää koskevista yhteisistä asioista. Käytännössä yhteisten kyläkokousten järjestäminen on kuitenkin harvinaista.

45 §. *Koltthaneuvostot.* Pykälä sisältää säännökset koltthaneuvostojen tehtävistä sekä koltthaneuvostojen valitsemisesta. Koltthaneuvoston tehtävät ovat luonteeltaan lähinnä kolttalain täytäntöönpanoon liittyviä lausuntoasioita sekä lausuntojen antamista muissakin asioissa. Kummallakin kolttakylällä olisi oma koltthaneuvostonsa. Neuvostot voisivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen käsittelemään kolttien yhteisiä asioita. Neuvostot olisivat luottamusmieselimä, joiden jäsenten kokouspalkiot, matkakustannukset sekä muut tehtävien hoidosta välittömästi aiheutuvat kustannukset tulisi korvata valtion talousarvioon vuosittain otettavista varoista.

46 §. *Luottamusmies.* Pykälä sisältää säännökset luottamusmiehen ja varaluottamusmiehen valitsemisesta. Luottamusmiehen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että luottamusmiehen tehtäviin tulisi kuulumaan kyläkokousten ja koltthaneuvostojen koolle kutsuminen, niiden tekemien päätösten täytäntöönpanosta huolehtiminen, tietojen ja neuvojen antaminen kolttille myönnettäviä etuuksia koskevista asioista sekä etuuksien hakemisesta ja käyttämisestä. Luottamusmiehen tehtävänä olisi myös lainsäädännön, viranomaisten päätösten ja kolttien olosuhteisiin vaikuttavien muiden toimenpiteiden seuraaminen ja kolttille tie-

dottaminen. Luottamusmiehen tulisi hoitaa myös ne muut tehtävät, jotka lainsäädännössä, kolttien luottamusmiehen ohjesäännössä tai kolttien kyläkokouksen taikka koltthaneuvoston päätöksellä hänen tehtäväkseen määrätään.

Luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta maksettaisiin palkkiota ja tehtävien hoidosta aiheutuvat kulut korvattaisiin 57 §:ssä säädettyällä tavalla.

47—49 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi luottamusmiehen vaalin järjestämisestä.

Luottamusmies valittaisiin asetetuista ehdokkaista enemmistövaalitapaa noudattaen vaalilla, jonka järjestämisestä vastaisi kyläkokousten valitsema vaalilautakunta. Kummankin kylän kyläkokous valitsisi vaalilautakuntaan kolme jäsentä ja nämä keskuudestaan vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta vahvistaisi vaalin tuloksen välittömästi vaalin jälkeen pidettävässä kokouksessa. Vaalista saisi valittua Lapin lääninoikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun vaalin tulos on julkaistu. Tarkemmat määräykset vaalilautakunnan tehtävistä, ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta annettaisiin asetuksella. Käytännössä vaalilautakunta määräisi vaalin toimitettavaksi äänestyspaikoilla tapahtuvana äänestyksenä tai postiaänestyksenä tai niiden yhdistelmänä.

Vaalissa olisivat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat koltat sekä heidän puolisonsa.

50 §. *Päätöksestä tiedottaminen ja tiedoksisäänti.* Pykälä sisältää säännökset kyläkokouksen ja koltthaneuvoston päätöksen sekä vaalin tuloksen tiedottamisesta. Päätökset ja vaalin tuloksen sisältävä pöytäkirjanote olisi pantava nähtäville kunnan ilmoitustaululle. Ne voitaisiin julkistaa myös muulla kyläkokouksen päättämällä tavalla. Yksittäistä kolttaa koskeva päätös on kuitenkin aina annettava tiedoksi todisteellisesti.

51 §. *Päätöksen moitteenvaaraus.* Kolttien kyläkokous ja koltthaneuvosto voivat toimivaltansa rajoissa tehdä päätöksiä koltia koskevissa asioissa. Sikäli kuin päätös loukkaa yksityistä oikeutta, se olisi pykälän 1 momentin mukaisesti suoraan lain nojalla pätemätön. Päätökseen ei näissä tilanteissa tarvitsisi hakea lainkaan muutosta.

Kyläkokouksen ja koltthaneuvoston päätös saatetaan tehdä virheellisessä järjestyksessä tai se on lain vastainen loukkaamatta kuitenkaan yksityistä oikeutta. Päätös syntyy virheellisessä järjestyksessä muun muassa silloin, kun kokouksesta ei ole ajoissa ilmoitettu tai kokouskut-

su on ollut käsiteltäväksi otettavien asioiden osalta olennaisessa kohdin puutteellinen taikka äänestys on toimitettu virheellisesti. Päätös voi olla myös muutoin lainvastainen ja sen vuoksi pätemätön. Moitteenvaraisesti pätemätön päätös tulee noudatettavaksi, ellei siihen haeta määräajassa muutosta.

Koltta-alueella asuva täysivaltainen koltta tai hänen puolisonsa taikka koltthaneuvoston jäsen voisi hakea Lapin lääninhallitukselta kyläkokouksen ja koltthaneuvoston päätösten pätemättömäksi toteamista. Määräaika vaatimuksen tekemiselle olisi 30 päivää päätöksen tiedottamisesta.

9 luku. Erinäiset säännökset

52 §. *Pellonraivaus.* Pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta annettu laki (raivausmaksulaki, 1385/91) ei koske sellaista raivausta, jota varten on myönnetty kolttalain, luontaiselinkeinolain tai porotalouslain nojalla avustusta tai lainaa. Raivausmaksulain säännöksiä ei tulisi soveltaa myöskään säädettyä kolttalain mukaiseen raivaukseen.

53 §. *Porovahingot.* Voimassa olevan kolttalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain mukaisten tilojen omistajille ei suoriteta korvausta porojen aiheuttamista vahingoista. Pykälä sisältää vastaavan säännöksen.

54 §. *Kunnallis- ja kirkollisvero.* Pykälä sisältää verovapaussäännöksen, jonka mukaan valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa siltä kalenterivuodelta, jolloin säädetty kolttalain tarkoituksiin hankittu tila tai alue on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan. Säännös on voimassa olevan lain-säädännön mukainen.

55 §. *Täytäntöönpanoviranomaiset.* Pykälän 1 momentti sisältää luettelon niistä valtion ja kunnan viranomaisista, joiden tehtävänä on huolehtia lain täytäntöönpanosta. Säädetty laki ei aiheuta kunnan viranomaisten tehtävien laajenemista.

Pykälän 2 momentin mukaan säädettyä lain mukaisissa tehtävissä voidaan käyttää apuna Lapin lääninhallitusta ja muita valtion ja kunnan viranomaisia, KERA Oy:tä, paliskuntia, Paliskuntain yhdistystä, metsälautakuntia sekä muitakin neuvontajärjestöjä.

Pykälän 3 momentissa on säännökset kunnalle, metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille

lain täytäntöönpanosta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

56 §. *Kuuleminen.* Pykälän 1 momentti sisältää säännökset kolttien kuulemisesta silloin, kun kysymyksessä on kolttien elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevat laajakantoiset tai periaatteelliset asiat. Mainitunlaisia asioita käsiteltäessä kuuleminen olisi aina pakollista. Myös Paliskuntain yhdistystä ja paikallisia paliskuntia on kuultava silloin, kun käsiteltävänä on porotalouteen liittyvä asia, jolla on laajempaa merkitystä porotalouden harjoittamisen kannalta.

57 §. *Kulujen korvaaminen.* Pykälä sisältää säännökset koltthaneuvoston jäsenille, luottamusmiehelle ja vaalilautakunnalle aiheutuvien kulujen korvaamisesta sekä luottamusmiehelle maksettavasta palkkiosta. Nämä korvattaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määräämällä tavalla.

58 §. *Varojen käyttäminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voitaisiin käyttää lain täytäntöönpanosta sekä kolttien olosuhteita selvittävästä muusta toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin vastaavissa tilanteissa kuin voimassa olevan kolttalain täytäntöönpanossakin. Uutena menokohteena olisi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut osakkuudet.

59 §. *Valtionlainojen vapaaehtoinen velkajärjestely.* Maaseutuelinkeinolaki on muutettu 15 päivänä syyskuuta 1993 voimaan tulleella lailla (805/93) siten, että maaseutuelinkeinolain ja vastaavan aikaisemman maatala- ja maatalouslainsäädännön mukaisille valtionlainoille on mahdollista suorittaa vapaaehtoinen velkajärjestely, jos se on välttämätöntä yrityksen toimintaedellytysten turvaamiseksi tai, kun tuotanto on lopetettu, asunnon turvaamiseksi. Vastaava velkajärjestelymahdollisuus on tarpeen sisällyttää myös ehdotettuun lakiin.

Paitsi elinkeinon harjoittajia vapaaehtoinen velkajärjestely voisi koskea myös lainansaajia, jotka ovat lopettaneet tai lopettavat tuotanto-toimintansa, edellyttäen, että tuotannon lopettaminen ei anna aiheutta valtionlainan tai saatavan irtisanomiseen.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksenä olisi, että myös muut velkojat omalta osaltaan järjestelivät saamisiaan. Jos valtionlainojen tai -saatavien osuus lainansaajan kokonaisvelkamäärästä kuitenkin ylittäisi asetuksella säädetty määrän, voitaisiin velkoja järjestellä,

vaikka muut luotonantajat eivät muuttaisikaan omien luottojensa ehtoja.

Tarkemmat määräykset velkajärjestelyn edellytyksistä ja menettelystä annettaisiin asetuksella.

60 §. *Velkajärjestelyn keinot.* Pykälässä on lueteltu ne keinot, joita velkajärjestelyssä voitaisiin käyttää. Ensisijainen maksuhelpotuskeino olisi lainan maksuaikataulun pidentäminen eli vuotuismaksujen alentaminen. Joissakin tapauksissa voitaisiin harkita pysyvää tai määrävuosiksi myönnettävää koron alentamista. Lisäksi tulisivat kysymykseen maksuvapautus koroista vähintään yhdeksi ja enintään 5 vuodeksi kerrallaan. Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä velalliselle myönnettyt helpotukset koskisivat myös takaajaa.

61 §. *Selvitykset ja suunnitelma.* Vapaaehtoisen velkajärjestelyn myöntämisen edellytyksenä olisi, että tilaa varten olisi laadittu asetuksella tarkemmin säädettävä kehittämissuunnitelma tilan maksuvalmiuden palauttamiseksi. Tällöin ensisijaisena tehtävänä on selvittää tilan nykyinen taloudellinen tilanne ja löytää mahdollisuudet kustannusten alentamiseen. Lainansaaaja olisi koko suunnitelma-ajan velvollinen noudattamaan suunnitelmaa.

Yhteistoiminnan aikaansaamiseksi ja lainansaaajan koko elinkeinotoiminnan ja taloudellisen tilanteen selvittämiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että neuvontajärjestöjä käytetään selvittelytyössä sekä suunnitelman laatimisessa ja ajantasalla pitämisessä.

Suunnitelman laatijoina toimisivat yleensä neuvontajärjestöjen edustajat tai henkilöt, joilla on vastaava ammattitaito. Suunnitelman laatimisesta, noudattamisesta ja ylläpitämisestä säädettäisiin asetuksella.

62 §. *Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen.* Vapaaehtoinen velkajärjestely voitaisiin määrätä raukeamaan, mikäli lainansaaaja ei noudata 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa tai velkajärjestelysopimusta. Raukeamisen edellytyksistä ja vaikutuksista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaisi myös, jos lainansaajalle vahvistetaan yrityksen saneerausohjelman tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen maksuohjelma. Tuomioistuimen olisi ohjelmia vahvistaessaan otettava vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn kuuluneet saamiset huomioon sellaisina kuin ne olivat ennen järjestelyä.

63 §. *Muutoksenhaku.* Säädettävän kolttalain mukaiset päätökset tekisi ensiasteessa pääsääntöisesti maaseutuelinkeinopiiri. Sen päätöksistä saisi valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valituslautakunnan päätöksistä saisi valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli päätös koskee 38, 39 ja 41 §:ssä tarkoitettuja asioita. Muissa tapauksissa valituslautakunnan päätöksiin saisi hakea muutosta vain, mikäli korkein hallinto-oikeus antaa siihen luvan. Säännös vastaa pääpiirteissään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/92) 10 §:ssä säädettyä muutoksenhakumenettelyä.

64 §. *Päätösten maksut.* Ehdotetun kolttalain nojalla annettavat päätökset olisivat maksullisia. Maaseutuelinkeinopiirin päätöksistä ei kuitenkaan perittäisi maksuja.

65 §. *Tarkemmat säännökset, määräykset ja ohjeet.* Tarkemmat säännökset ehdotetun kolttalain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset lainojen, avustusten ja muiden etuuksien myöntämisestä sekä vahvistaisi lain täytäntöönpanossa tarpeelliset kauppakirja- ja velkakirjakaavat ja muut lomakkeet. Ministeriö voisi tarvittaessa myös antaa tarkempia menettelytapaohteja.

10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännös.* Kolttalaki on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä kuuta 199 lukien. Samalla kumottaisiin 24 päivänä elokuuta 1984 annettu kolttalaki (611/84) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §. *Siirtyvä omaisuus.* Pykälä sisältää säännökset siitä, että kolttalain ja muun aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla hankittu omaisuus, jonka käytöstä ei ole ennen ehdotetun lain voimaantuloa päätetty tai joka vapautuu sanotun lainsäädännön mukaisesta käyttötarkoituksestaan, katsotaan hankituksi säädettävän lain mukaisiin tarkoituksiin.

68 §. *Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että aikaisemman

kolttalainsäädännön nojalla koltille muodostettujen tilojen ja heidän saamiensa etuuksien osalta noudatettaisiin aikaisempia säännöksiä ja sopimuksen ehtoja. Aikaisempaa lainsäädäntöä ehdotetaan noudatettavaksi myös niiden saamisten osalta, jotka syntyvät lain voimaan tullessa käsiteltävinä olevien lainahakemusten ja käyttösuunnitelmien perusteella. Sama koskee myös maksuhelpotuksia, valtion verovapauksia, valtion toimesta tehtäviä töitä ja tilojen rajoituksia. Tilojen luovutuslupan myöntämisen perusteita ehdotetaan kuitenkin siten lievennettäväksi, että luvan saisi myöntää samoin edellytyksin kuin lakiehdotuksen mukaisesta luovutusluvasta 36 §:ssä säädetään. Asetuksella voitaisiin antaa aikaisemmasta poikkeavia menettelytapasäännöksiä.

69 §. *Aikaisempien lainojen valtionvastuu ja hoitopalkkiot.* Voimassa olevan kolttalain, luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja muun aikaisemman lainsäädännön mukaiset valtionlainat on myönnetty luottolaitosten välityksin. Vuoden 1992 alusta lukien lainat on myönnetty valtion vastuulla. Sitä aikaisemmin myönnettyt lainat ovat siirtyneet osittain valtion vastuulle 1.1.1993 lukien. Luottolaitoksille maksetaan lainojen hoitamisesta hoitopalkkiota tai hoitokulujen korvausta. Luottolaitosten välityksin myönnettyjen lainojen takaisinperiminen on tarkoituksenmukaista hoitaa loppuun entisessä järjestyksessä. Ehdotetun lain mukaiset lainat myöntäisi sensijaan Lapin maaseutuelinkeinopiiri ja lainojen takaisinperintään liittyvät tehtävät hoitaisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

70 §. *Aikaisemmat panttioikeudet.* Valtiolta aikaisemman lainsäädännön nojalla ostetut tilat ja alueet ovat jääneet pantiksi valtion myyntihintasaamisen ja sen koron maksamisesta. Pykälä sisältää säännökset siitä, että aikaisemmat panttioikeudet jäävät voimaan entisin ehdoin.

71 §. *Varainkäyttö.* Pykälään sisältyy säännös, jonka mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää 68 §:ssä tarkoitettun lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyviin sellaisiin tarkoituksiin, joihin niitä on aikaisemminkin voinut käyttää.

72 §. *Muut siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältää lisäksi kolttien omatoimisen asiainhoidon organisointiin liittyvän siirtymäsäännöksen, jonka mukaan ensimmäinen lain 42 §:ssä tarkoitettu kyläkokous tulisi kutsua koolle kuuden kuukauden kuluessa ja ensimmäinen lain

48 §:ssä tarkoitettu luottamusmiesvaali toimittaa vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Koltaneuvostot ja luottamusmies aloittaisivat toimintansa välittömästi tultuaan valituiksi. Ensimmäinen toimikausi kestäisi vuoden 1996 loppuun. Kolttien kuulemista koskeva 56 §:n säännös tulisi noudatettavaksi vasta sen jälkeen, kun kolttien omatoimista asiainhoitoa koskevat elimet on valittu.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lain voimaantullessa vireillä olevat kolttalain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaiset kolttien vireille panemat laina- ja avustushakemukset sekä koltille luovutettavia tiloja koskevat käyttösuunnitelmat käsitellään loppuun aikaisemman lainsäädännön mukaisesti.

73 §. *Viittaussäännös.* Jos muussa lainsäädännössä viitataan aikaisempaan kolttalakiin, katsotaan viittauksen koskevan tätä lakia.

1.2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta

Leimaverolain 30 §:n 1 momentin 3 kohdan (1333/90) mukaan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirjat ovat leimaverosta vapaat, kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain, porotalouslain, luontaiselinkeinolain tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin. Luovutuskirjan leimaverovapaus ehdotetaan säilytettäväksi entisen laajuisena. Tämän vuoksi leimaverolain 30 §:n 1 momentin 3 kohtaan sisältyvä kolttalaki tulisi korvata säädettävällä kolttalailla.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotus kolttalaiksi sisältää säännökset siitä, mistä asioista voidaan säätää tarkemmin asetuksella, sekä siitä, millä viranomaisella on oikeus tarvittaessa antaa lakia ja asetusta tarkempia määräyksiä.

Tarkempien säännösten antaminen asetuksella on katsottu monelta osin tarpeelliseksi, koska laki on laadittu puitelain muotoon. Asetuksella säädetään muun muassa lainan ja avustuksen myöntämisestä ja myöntämisen edellytyksistä (10 § 2 mom.), laina-ajoista, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lainan korkovapauden myöntämisestä, pääomamäärältään vähäi-

sen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa taikka muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista (17 §), lausuntojen hankkimisesta (18 § 2 mom.), tuettavasta rakentamisesta (19 § 1 mom.), maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta (27 § 3 mom.), myyntihintojen perimisestä sekä maksulykkäyksen ja korkovapauden myöntämisestä (30 § 1 mom.), kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta sekä hinnan uudelleen määrittämisestä (32 § 1 mom.), panttioikeudesta kiinnityrekisteriin tehtävistä ilmoituksista (33 § 4 mom.), tilaan kohdistuvien rajoitusten merkitsemisestä kiinteistörekisteriin (36 § 2 mom.), myyntihintasaamisten ja lainojen tarkemmista irtisanomisperusteista (38 § 1 mom.), irtisanomis- ja viivästyskoroista sekä niiden perimisestä (40 §), kolttien kyläkokouksen koolle kutsumisesta (42 § 2 mom.), kolttien luottamusmiehen tehtävistä (46 § 1 mom.), vaalilautakunnan tehtävistä (47 § 2 mom.), luottamusmiesvaalin ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta (48 § 1 mom.), vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä sekä velkajärjestelyn vaikutuksista takaaajan ja vakuuden asettajan asemaan (59 § 3 ja 4 mom.), velkajärjestelymenettelystä ja järjestelyn suorittamisesta yksinomaan valtionlainoille ja -saamisille (60 §), velkajärjestelyn raukeamisen edellytyksistä, menettelystä ja vaikutuksista (62 § 1 mom.) sekä lain täytäntöönpanosta (65 § 1 mom.).

Tarkempien määräysten antamista on delegoitu asetusta alemmalle tasolle silloin, kun riittävän täsmällisten säännösten antaminen lailla tai asetuksella on katsottu lakiteknisesti epätarkoituksenmukaiseksi tai kun se on muutoin katsottu perustelluksi.

Valtioneuvoston päätöksellä voisi tarkistaa myyntihintojen ja lainojen korot kuudennessa lainavuodesta lukien (43 §).

Maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluisi aineellisoikeudellisten määräysten antaminen seuraavien asiaryhmien osalta:

Tukikelpoisuuden rajaamisessa tarpeellisten tulorajojen asettaminen (5 § 3 mom.), rakentamisen ohjaaminen (21 § 1 mom.), metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista päättäminen (56 § 3 mom.), koltthaneuvoston jäsenten kulujen korvaaminen (57 § 1 mom.) ja kolttien luottamusmiehen palkkios-
ta ja kulujen korvaamisesta päättäminen (57 § 2 mom.), luottamusmiesvaalista aiheutuvien kulujen korvaaminen (57 § 3 mom.) sekä lakia ja asetusta tarkempien määräysten antaminen lainojen, avustusten ja muiden etuuksien myöntämisessä (68 § 2 mom.).

Muulta osin viranomaisten toimivallassa olisi ainoastaan lain toimeenpanossa tarpeellisten menettelyä koskevien määräysten antaminen sekä lain täytäntöönpano.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä kuuta 199 . Samalla kumottaisiin voimassa oleva kolttalaki siihen myöhemmin tehdyine muutoksineen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Kolttalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia sekä ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria.

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) kolttien luontais- ja muiden elinkeinojen sekä kulttuurin edistämiseen ja elinkeinojen monipuolistamiseen;

2) asunto-olojen sekä asuin- ja työympäristön parantamiseen;

3) tilojen kehittämiseen sekä niiden säilymiseen kolttien omistuksessa ja hallinnassa;

4) luonnonvarojen kestäväään käyttöön, perinneympäristön säilyttämiseen sekä muihinkin ympäristönäkökohtiin; sekä

5) muutointien kolttaluoen kehittämiseen.

2 §

Kolttaluue

Tämän lain mukaisia toimenpiteitä suoritetaan kolttaluoen kehittämiseksi.

Kolttaluueella tarkoitetaan tässä laissa aluetta, joka rajoittuu:

1) idässä valtakunnan rajaan;

2) etelässä Luttojokeen Kattajärvelle saakka sekä linjaan, joka kulkee Kattajärven länsipuolitse Ruohojärville ja niiden lounaispuolitse Kurupäähän sekä siitä edelleen Mattojärven länsipuolitse Nanguvuonon länsipäähän Keväjärven alue kokonaan mukaan lukien;

3) lännessä linjaan, joka kulkee Nanguvuonoa pitkin Tsharminiemen pohjoiskärkeen ja siitä Palkissaareen sekä edelleen Kärppäsaaren, Vartasaaren, Koutukinsaaren, Lihasaarten, Kuorpasaaren, Pahtasalmensaarten ja Pisteriniemen itäpuolitse ja Naamajärven tilan pohjoispuolitse Nitsijärven Siirinsalmen Lammas-

saareen ja edelleen Iijärven Rovaniemelle sekä Inarin ja Utsjoen kuntien väliselle rajalle Tsoalmmavarrin kohdalle; sekä

4) pohjoisessa Inarin ja Utsjoen kuntien väliseen rajaan.

3 §

Yritystoiminta

Luontaiselinkeinolla tarkoitetaan tässä laissa pienimuotoista maataloutta ja erikoismaataloutta sekä kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä.

Tämä laki koskee myös muuta pienyritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä, alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Milloin yrityksen toiminnalla on erityistä merkitystä kolttien toimeentulolle, voidaan edellä sanottua suurempaakin toimintaa lainoittaa ja avustaa.

4 §

Kolttu

Koltalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse tai jonka vanhemmista tai isovanhemmista ainakin yksi on oppinut koltan kielen ensimmäisenä kielenään, sekä hänen jälkeläistään. Koltana pidetään kuitenkin aina aikaisemman lainsäädännön tarkoittamaa syntyperäistä kolttaa ja hänen jälkeläistään.

5 §

Tuettavat henkilöt ja yritykset

Tämän lain mukaisista lainoista, avustuksista ja muista tukitoimenpiteistä voi päästä osalliseksi kolttaluueella vakituisesti asuva kolttu, joka on taloudelliselta asemaltaan, olosuhteiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sellainen, että hänen tukemistaan on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Sama koskee

koltan puolisoa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa tulot, varallisuus ja muut olosuhteet.

Erityisistä syistä voi tämän lain mukaisista toimenpiteistä päästä osalliseksi myös alaikäinen henkilö.

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin tässä laissa tarkoitusta yritystoiminnasta saamat tulot ovat maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa määrää suuremmat.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun yritystoimintaan voidaan tukea myöntää kokonaan tai osittain koltta-alueella toimivalle yritykselle, milloin tukemista voidaan pitää koltan toimeentulon kannalta tarkoituksenmukaisena ja yritystoiminnalla on mahdollisuudet kannattavaan toimintaan.

6 §

Yritysmuoto

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää:

- 1) luonnolliselle henkilölle;
- 2) usealle luonnolliselle henkilölle yhteisesti; sekä
- 3) sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle yhteisölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tämän lain mukaisen yritystoiminnan harjoittaminen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle yhteisölle on, että sen osakkaista tai jäsenistä yli puolet on sellaisia henkilöitä, jotka itse tai joiden perheenjäsen osallistuu tuettavaan toimintaan. Erityisestä syystä tukea voidaan myöntää yhteisölle silloinkin, kun osakkaana on muitakin henkilöitä kuin koltia.

7 §

Tuettavat yhteisöt

Tämän lain mukaista tukea voidaan antaa paikallisille yksityisille yhdistyksille ja vastaville yksityisille yhteisöille, jotka edistävät tämän lain mukaista yritys- tai kulttuuritoimintaa.

Tukea voidaan antaa sellaisiinkin laajahkoihin yhteishankkeisiin, joissa osakkaana on muitakin kuin koltia tai paikallisia yhteisöjä. Valtio ja kunta voivat myös ryhtyä osakkaaksi yhteishankkeeseen.

8 §

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouslain (161/90) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille koltille myönnetään porotalouslaissa ja luontaiselinkeinolaissa (610/84) tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettua tukea ei myönnetä sellaiseen hankkeeseen, johon on myönnetty avustusta, valtionlainaa tai korkotukilainaa muun lainsäädännön nojalla.

9 §

Eräät oikeudet

Koltta-alueella asuvalla koltalla on tällä alueella sijaitsevilla valtion maa- ja vesialueilla ilman eri korvausta oikeus:

- 1) käyttää omaa polttopuutarvetta varten valtion metsissä olevaa maapuuta ja kuivaa puuta, ei kuitenkaan rakennuspuuksi kelpaavaa puuta;
- 2) saada välttämättömiin tarpeisiin metsähallintoviranomaisen osoituksen mukaan määrättyiltä paikoilta rakennus-, poltto- ja muuta kotitarvepuuta sekä rakennus- ja muuta kotitarvetta varten soraa ja täytemaata;
- 3) sijoittaa metsähallintoviranomaisten luvalla poro-, metsästys- ja kalapirttejä, kalakelareita ja varastosuojia tarvittaville paikoille;
- 4) pitää venevalkamia ja kalastusvälineiden kuivatuspaikkoja ilman erityistä lupaa;
- 5) laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta sekä metsähallintoviranomaisen luvalla myös jäkälää;
- 6) kunnostaa metsähallintoviranomaisten luvalla peltoa, niittyä ja laidunta; sekä
- 7) harjoittaa kalastusta valtion vesialueilla.

Metsähallintoviranomaisen luvalla voidaan 1 momentin 1, 2, 4 ja 7 kohdassa tarkoitettuja etuuksia erityisestä syystä antaa myös koltien muodostamille yhteisöille. Metsähallintoviranomainen voi myöntää 3 kohdassa tarkoitettun etuuden myös kalataloutta harjoittavalle yhteisölle sekä 6 kohdassa tarkoitettun etuuden paikalliselle paliskunnalle.

Edellä 1 momentin 3 ja 5 kohdassa tarkoitettun luvan saa myöntää vain, jos asianomaisen rakennuksen sijoittamista tai jäkälän keräämis-

tä on pidettävä koltan ja hänen perheensä toimeentulon tai luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta perusteltuna.

2 luku

Lainat ja muut tukitoimenpiteet

10 §

Laina- ja avustusetuudet

Tämän lain nojalla voidaan myöntää lainaa ja avustusta seuraavasti:

1) maanostolainaa tilan, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan, jolloin tilaksi katsotaan myös maanhankintalain (396/45), luontaiselinkeinolain, porotilalain (590/69) ja porotalouslain sekä aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostetut ja niihin verrattavat tilat;

2) investointilainaa ja -avustusta:

a) luontaiselinkeino- ja muussa pienyritystoiminnassa tarpeellisen kiinteän ja irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan;

b) luontaiselinkeino- ja muussa pienyritystoiminnassa tarpeellisten tuotanto-, varasto-, majoitus- ja palvelurakennusten, 9 §:ssä tarkoitettujen rakenteiden sekä niihin kuuluvien laitteiden samoin kuin muiden vastaavien rakennelmien rakentamista, laajentamista ja parannustyötä varten sekä työympäristön parantamiseen, perinympäristön säilyttämiseen ja ympäristönsuojelullisiin investointeihin;

c) maatalouskelpoisen maan aitauskustannuksia sekä pellon ja laitumen raivaamista ja kunnostamista varten; sekä

d) tientekoon, vedenhankintaan, viemärointiin ja sähköistämiseen;

3) asuntolainaa ja avustusta asuinrakennuksen ja siihen liittyvien talousrakennusten rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta varten sekä asuinympäristön parantamista ja niiden yhteydessä myös perinympäristön säilyttämistä varten;

4) käyttöpääomalainaa erikoismaatalouden, ammattimaisen kalastuksen ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun pienyritystoiminnan käynnistämisen ja laajentamisen yhteydessä sekä suhdanteiden tasaamista varten; sekä

5) käynnistysavustusta ammattimaisen kalastuksen ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun pienyritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamiin ennakonpidätysten alaisiin

palkkoihin ja välillisiin työvoimakustannuksiin sekä yrittäjän omiin palkkakustannuksiin.

Lainan ja avustuksen myöntämisestä ja myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Oikeutta tämän lain mukaiseen avustukseen ei saa ulosmitata.

11 §

Kalaistutukset

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla voidaan hankkia kalanpoikasia istutettaviksi koltta-alueen vesistöihin ja suorittaa muitakin kalavesien hoitoon liittyviä toimenpiteitä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä päättää maaseutuelinkeinopiiri, joka voi antaa niiden toteuttamisen Metsähallituksen, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tai kalastuskuntien suoritettavaksi.

12 §

Eräät tienteko- ja vesihuoltotyöt

Valtio voi tarvittaessa tehdä tai teettää kolttien tiloja varten tarpeelliset tienteko- ja vesihuoltotyöt. Maaseutuelinkeinopiiri päättää asiasta.

Maaseutuelinkeinopiiri huolehtii 1 momentin mukaisesti tehdyn tien kunnossapidosta, kunnes tie on luovutettu yksityiseksi tieksi tai yleisenä tienä käytettäväksi.

13 §

Palvelutuki

Maaseutuelinkeinopiiri voi valtion talousarviossa osoitetuista varoista myöntää avustuksia hankkeisiin, joilla kehitetään ja ylläpidetään koltta-alueen kulttuuri-, tieto- ja muita palveluja.

3 luku

Laina- ja avustusehdot

14 §

Laina-aika ja korko

Laina-aika on enintään 25 vuotta. Lainan korko on neljä prosenttia.

Rakennuksen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja laajentamiseen myönnetty lainat sekä maanostolainat ovat korottomat ensimmäiset kaksi vuotta.

Lainojen ensimmäiset lyhennysmaksut peri-

tään sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa lainan tai sen ensimmäisen erän nostamista.

15 §

Lainojen ja avustusten enimmäismäärät

Lainaa voidaan myöntää enintään 85 prosenttia omaisuuden hankintahinnasta tai hyväksyttävistä kustannuksista.

Avustusta voidaan myöntää enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Rajoitus ei kuitenkaan koske 13 §:n mukaista tukea.

Jos hankkeeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä kattaa hankkeen kustannukset kokonaisuudessaan.

Maanostolainaa ei saa myöntää sellaisen kaupan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan.

16 §

Lainan vakuus

Lainan vakuutena tulee olla kiinteistökiinnitys. Laina voidaan kuitenkin antaa muutakin hyväksyttävää vakuutta vastaan.

17 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

Laina-ajoista, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lykkäyksen tai valtionlainan korkovapauden myöntämisestä, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista säädetään tarkemmin asetuksella.

18 §

Lainan ja avustuksen myöntäminen

Lainat ja avustukset myöntää maaseutuelinkeinopiiri.

Ennen kuin maaseutuelinkeinopiiri päättää lainan tai avustuksen myöntämisestä, voidaan hakemuksesta hankkia kunnan maaseutuelin-

keinoviranomaisen lausunto sekä tarvittaessa muitakin lausuntoja sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

19 §

Rakentamisen ohjaus ja tarkastukset

Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa tätä lakia ja sen nojalla annettua asetusta tarkempia määräyksiä tämän lain nojalla tuettavasta rakentamisesta.

Rakentamiseen myönnettyjen avustusten ja lainojen käytön valvomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on rakennuspaikalla pidettävä rakennuslupapäätöksessä määrätty tarkastukset. Maaseutuelinkeinopiiri voi tukea myöntäessään määrätä pidettäviksi muitakin tarpeellisiksi katsomiaan tarkastuksia. Tarkastukset suorittaa rakennuttajan kustannuksella kunnan rakennustarkastaja tai rakennuslupapäätöksessä määrätty henkilö. Jollei rakennuslupaa tarvita, tarkastuksen voi suorittaa myös muu pätevä henkilö, jonka maaseutuelinkeinopiiri hyväksyy.

Rakennustarkastaja on velvollinen myös muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa avustamaan tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointeja, tarkastuksia ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

20 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella ja maaseutuelinkeinopiirillä on oikeus suorittaa valtuuttamillaan henkilöillä avustusten ja lainojen käyttöön liittyviä tarkastuksia. Lainan ja avustuksen saaja on velvollinen esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

4 luku

Maan hankkiminen

21 §

Osto- ja siirtomenettely

Maaseutuelinkeinopiiri voi ostaa tämän lain tarkoituksiin tiloja, tilanosia, oikeuksia ja

osuuksia. Kauppahinta ei saa ylittää käypää hintaa.

Maaseutuelinkeinopiiri voi käyttää tämän lain tarkoituksiin myös maatilalain (188/77), luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja maaseutuelinkeinolain (1295/90) tarkoituksiin muulla tavoin kuin oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain (391/78) nojalla hankittua maata.

Maaseutuelinkeinopiirillä on oikeus vaihtaa hallinnassaan olevaa maata muiden omistamaan tai muiden valtion virastojen hallinnassa olevaan maahan. Mikäli vaihdettavat alueet eivät arvoltaan vastaa toisiaan, korvataan erotus rahana.

Metsähallitus siirtää, maaseutuelinkeinopiiriin tehtyä siitä esityksen, hallinnassaan olevasta valtion maasta tämän lain tarkoituksiin tarvittavat alueet maaseutuelinkeinopiirin hallintaan. Metsähallituksen hallinnassa olevaa maata voidaan siirtää myös ennakolta maaseutuelinkeinopiirin hallintaan lähinnä asumiseen soveltuvien tilojen muodostamista varten. Mikäli Metsähallitus ja maaseutuelinkeinopiiri eivät ole yksimielisiä siirrettävästä alueesta, on alueen siirtämistä koskeva asia saatettava maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

22 §

Maan lunastaminen pakkohuutokaupasta

Pakkohuutokaupasta valtiolle lunastettu tila ja muu koltan koltta-alueella omistama kiinteistö tai sen osa voidaan sen estämättä, mitä pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:ssä säädetään, käyttää tämän lain tarkoituksiin sekä tällöin antaa sen aikaisemmin omistaneelle koltalle tai hänen puolisolensa taikka heidän tai jommankumman heistä perintökaaren 2 luvussa tarkoitettu sukulaiselle tai otolapselle taikka tällaisen henkilön puolisolle, vaikkei tämä täyttäisi tämän lain 5 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä. Lunastetun tilan käyttämisessä voidaan soveltuvien osin noudattaa, mitä pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 4 momentissa säädetään. Lunastettu tila voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle tässä pykälässä tarkoitettu henkilölle.

23 §

Ulosmittauskielto

Valtion tämän lain mukaan ostamaa kiinteää

omaisuutta ei saa ulosmitata ulosottolain 4 luvun 24 §:n nojalla edellisen omistajan tai hänen saantomiehensä velasta, josta kiinteistö ei panttioikeuden nojalla tai muuten ole vastuussa.

5 luku

Maan myynti

24 §

Maanmyyntitoimenpiteet

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu koltalle voidaan antaa pääasiallisesti asumiseen tarvittavan tonttimaan käsittävä enintään viiden hehtaarin suuruinen tila. Sitä ei ilman erityisen painavaa syytä saa sijoittaa muualle kuin aikaisemman asutuksen yhteyteen. Erityisistä syistä voidaan kuitenkin muodostaa edellä sanottua jonkin verran suurempikin tila.

Koltan ennestään omistamaan tilaan voidaan antaa lisäaluetta, osuutta ja oikeuksia, jos niitä voidaan pitää luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta tarpeellisina, ei kuitenkaan enempää kuin porotalouslaissa ja luontaiselinkeinolaissa säädetään. Koltalle ja 6 §:ssä tarkoitetuille yrityksille voidaan antaa maata myös pienyritystoimintaa varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tilaa ei saa antaa kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti. Se saadaan kuitenkin antaa puolisoille.

Tilaa varten voidaan perustaa jakolaissa (604/51) tarkoitettu rasite.

25 §

Eräät oikeudet veteen

Tilan ja lisäalueen oikeudesta veteen silloin, kun se muodostetaan valtion metsämaalle, on voimassa, mitä lain, sisältävä määräyksiä välirajasta vedessä ja vesialueen jaosta 5 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa säädetään. Milloin useita tiloja tai lisäalueita muodostetaan samalla kertaa, voidaan niille erottaa soveltuva yhteinen vesialue. Perusteena osuuksia yhteiseen vesialueeseen määrättäessä käytetään tilojen ja lisäalueiden manttaaleja. Oikeutta koskeen ei kuitenkaan anneta.

26 §

Maan käyttäminen muihin tarkoituksiin

Milloin hankittua omaisuutta ei tarvita tä-

män lain tarkoituksiin, voidaan se käyttää luontaiselinkeinolain, maaseutuelinkeinolain tai porotalouslain tarkoituksiin taikka käyttää muihin tarkoituksiin noudattaen, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetussa laissa (687/78) säädetään.

27 §

Maan käyttöä koskeva suunnitelma

Maaseutuelinkeinopiiriin tulee laatia hankittu tai muulla tavalla saadun maan käyttöä koskeva erityinen suunnitelma, jollei kysymys ole samalla kertaa vain yhden tai muutaman 24 §:ssä tarkoitetun tilan tai muun alueen muodostamisesta taikka 25 §:ssä tarkoitetusta omaisuudesta.

Milloin omaisuutta käytetään muuhun kuin tämän lain tarkoituksiin eikä maaseutuelinkeinopiirillä ole, sen mukaan kuin erikseen säädetään, oikeutta luovuttaa valtion maaomaisuutta, on asia tältä osin siirrettävä maa- ja metsätalousministeriön käsiteltäväksi.

Suunnitelman sisällöstä, laatisemisesta ja siinä yhteydessä noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin asetuksella.

28 §

Maan hakeminen

Maata haetaan kirjallisesti maaseutuelinkeinopiiriltä. Hakemuksesta on hankittava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto sekä tarvittaessa myös asianomaisen kolttien kyläkokouksen lausunto.

29 §

Myyntipäätös

Maaseutuelinkeinopiiri päättää tilan, alueen tai muun etuuden myymisestä hakijalle sekä maksu- ja muista luovutusehdoista.

Tilan, alueen tai muun etuuden myyntihinnaksi määrätään sen käyttötarkoituksen mukainen käypä hinta.

30 §

Myyntihinnan maksuaika ja korko

Tilan ja lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 25 vuotta ja vuotuinen korko neljä prosenttia. Myyntihinta on koroton kaksi vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien.

Kauppahinnan lyhennysten periminen aloitetaan sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa kauppakirjan allekirjoittamisesta. Edellä 24 §:ssä tarkoitettujen muiden alueiden sekä osuuksien myyntihintojen osalta maksuaika on enintään 10 vuotta sekä vuotuinen korko kahdeksan prosenttia.

Se osa tilan tai lisäalueen myyntihinnasta, jota ei ole annettu säännönmukaisin maksuehdoin velaksi, on maksettava kauppakirjaa allekirjoitettaessa taikka määräajassa, joka ei saa olla viittä vuotta pitempi kaupantekopäivästä lukien. Mikäli sanottua myyntihinnan osaa ei makseta kauppakirjaa allekirjoitettaessa, on siitä maksettava vuotuista korkoa kahdeksan prosenttia. Kauppahinnan tämän osan ensimmäiset lyhennykset ja korot peritään sinä eräpäivänä, joka kolmen kuukauden kuluttua ensiksi seuraa kauppakirjan allekirjoittamisesta.

Myyntihintojen perimisestä, maksulykkäyksistä ja korkovapauden myöntämisestä säädetään tarkemmin asetuksella.

31 §

Maanmittaustoimitukset

Maaseutuelinkeinopiiriin maanmittausinsinööri tai hänen määräyksestään maanmittausteknikko voi suorittaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyvän maanmittaustoimituksen sen mukaisesti kuin jakolaissa säädetään. Maaseutuelinkeinopiiri voi myös huolehtia tämän lain mukaisten maanmittaustoimitusten vireille saattamisesta.

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvien maanmittaustoimitusten toimituskustannukset suoritetaan valtion varoista.

32 §

Myyminen

Kauppakirjojen laatisemisesta ja allekirjoittamisesta sekä hinnan uudelleen määrittämisestä erehdyksen tai omaisuuden arvon olennaisen muuttumisen johdosta säädetään asetuksella.

Valtion luovuttaessa tämän lain mukaisesti tiloja ja alueita sekä osuuksia yhteisiin alueisiin tai oikeuksia erityisiin etuuksiin ei noudateta, mitä maakaaren 1 luvun 2 §:ssä säädetään luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta. Luovutuskirjassa on mainittava, että tilan tai alueen saanto perustuu tähän lakiin.

Haettaessa lainhuutoa niille tässä laissa tar-

koitetuille saannoille, joissa valtio on tilan tai alueen luovuttajana, ei selvityksen esittäminen edellisen omistajan omistusoikeudesta ole tarpeen. Milloin lainhuutoa haetaan sellaisen omaisuuden saannolle, joka on liitetty ennestään olevaan tilaan sen manttaalia korottaen tai määräälaan otettavaksi huomioon sen manttaalia määrättäessä, käy manttaalilaskelman sisältävän selitelmän virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös alkuperäisestä saantoasiakirjasta.

33 §

Panttioikeus

Tila tai alue on myyntihinnan, sen koron sekä perimiskulujen maksamisesta panttina kaupantekopäivästä laskettavalla etuoikeudella. Hinta korkoineen saadaan ilman eri päätöstä ulosottaa tilasta tai alueesta riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään myyntihinnasta, koskee vastaavasti sitä hintaa, joka on määrätty tilalle tai alueelle annetusta osuudesta yhteiseen alueeseen, ja sen korkoa. Hinnalla korkoineen on kuitenkin sama etuoikeus kuin kiinteistöstä menevistä julkisoikeudellisista suorituksista on säädetty ja se saadaan periä siltä, joka perimisen aikana on tilan tai alueen omistaja.

Kustannukset korkoineen saadaan ilman eri päätöstä ulosottaa tilasta tai alueesta riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään. Ne saadaan periä siltä, joka perimisen aikana on tilan tai alueen omistaja.

Panttioikeudesta kiinnitysrekisteriin tehtävistä ilmoituksista säädetään tarkemmin asetuksella.

34 §

Kiinteistöä koskevat hakemukset

Jos valtio on tämän lain mukaiseen toimintaan liittyvässä lainhuudatus- tai kiinnitysasiassa hakijana, asiakirjat saadaan lähettää tuomioistuimelle, tuomiokunnan tuomarille tai tuomioistuimen kansliaan postitse.

35 §

Tienteko- ja vesihuoltotyöt

Jos valtio on tehnyt tai teettänyt tämän lain mukaisia tiloja varten tie- ja vesihuoltotöitä, peritään tilan omistajalta työn kustannuksista se määrä, jolla tilan arvon tarkoitukseensa käytettynä voidaan katsoa nousseen sanottujen töiden johdosta, enintään kuitenkin 10 prosenttia tilan osalle tulneiden kustannusten määrästä. Perittävän määrän takaisinmaksuaika on 10 vuotta ja sen vuotuinen korko on neljä prosenttia. Kustannusten perinnästä päättää maaseutuelinkeinopiiri.

Kustannusten perintään, maksuhelpotuksiin, irtisanomiseen ja muihinkin seikkoihin nähden on soveltuvin osin voimassa, mitä myyntihintojen osalta säädetään.

6 luku

Tilojen rajoitukset

36 §

Rajoitukset

Oikeustoimi, jolla ilman maaseutuelinkeinopiirin lupaa luovutetaan tämän lain nojalla muodostettu tila tai alue tai sen osa, on mitätön. Maaseutuelinkeinopiiriin on myönnettävä luovutuslupa silloin, kun luovutuksensaajana on Inarin kunnassa asuva täysivaltainen koltta, joka ei ennestään omista tässä laissa tarkoitettua kiinteistöä, tai kun luovutuksensaajana on sellainen henkilö, joka voisi periä luovuttajan. Muulle henkilölle luovutuslupan saa myöntää vain erityisistä syistä.

Edellä 1 momentissa säädetty rajoitukset ovat voimassa 20 vuotta siitä päivästä lukien, jona tilasta tai lisäalueesta tehty kauppakirja on allekirjoitettu. Rajoitusten estämättä on kolttilan kiinnittäminen muun oikeuden kuin vuokraoikeuden vakuudeksi ja muu pantiksi-pano velan maksamisen vakuudeksi sekä ulosmittaus ja pakkohuutokaupalla myyminen sallittu. Maaseutuelinkeinopiiri voi, milloin siihen on olosuhteet huomioon ottaen erityisiä syitä, vapauttaa tilan tai sen osan tässä pykälässä säädettyistä rajoituksista. Rajoitusten merkitsemisestä kiinteistörekisteriin sekä niitä koskevista ilmoituksista säädetään asetuksella.

Maaseutuelinkeinopiiri voi liittää edellä tässä pykälässä tarkoitettua lupaa ja vapauttamista koskevaan päätökseen ehdon, että tämän lain

nojalla syntynyt laina tai myyntihintasaaminen on kokonaan tai osaksi heti maksettava takaisin korkoineen. Jos tilaa varten on myönnetty tämän lain nojalla avustusta eikä sen myöntämisestä ole kulunut 10 vuotta, voidaan päätökseen myös liittää ehto, että sanottu avustus tai osa siitä on heti maksettava valtiolle takaisin.

37 §

Eräät lisäehdot

Milloin tämän lain nojalla maata, luottoa tai avustusta saanut henkilö taikka se, jolle hänen tilansa tai sen osan omistus- tai hallintaoikeus on siirtynyt taikka, jos heitä on useita, kukaan heistä ei ole kolmeen vuoteen vakituisesti asunut asianomaisella tilalla, maaseutuelinkeinopiiri voi määrätä tilaa tai aluetta rasittavan valtion saamisen, valtionlainan tai avustuksen osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi. Avustusta ei kuitenkaan voida määrätä maksettavaksi takaisin, jos sen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta.

Kauppa- ja velkakirjoihin sekä avustuksen myöntämistä koskeviin päätöksiin on otettava 1 momentin mukainen ehto. Kauppa- ja velkakirjoihin voidaan ottaa saamisen irtisanomisen sekä kauppa- tai lainaehdoissa ehkä sovitun sakkokoron maksettavaksi määräämisen uhalla noudatettavaksi muitakin ehtoja, jotka koskevat tilan tai alueen käyttämistä, saamisen perimisen turvaamista sekä lainan käyttöä samoin kuin muita tarpeelliseksi katsottuja ehtoja.

7 luku

Saamisten takaisinperiminen

38 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi 36 ja 37 §:ssä säädetyn lisäksi asetuksella tarkemmin säädetävin perustein määrätä tämän lain mukaisen valtion myyntihintasaamisen ja valtionlainan maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä, jos velallinen on valtiolta maata ostaessaan tai lainaa hakiessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, luovuttanut kiinteistön osaksi tai kokonaan tai jättänyt noudattamatta 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulos-

ottotoimin myytäväksi. Maaseutuelinkeinopiiri voi asetuksella tarkemmin säädetävin perustein määrätä myyntihintasaamisen ja lainan heti takaisin maksettavaksi myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja.

Takaisin perittävät 1 momentissa tarkoitetut valtion myyntihintasaamiset ja valtionlainat saadaan periä maaseutuelinkeinopiirin lainvoimaisen päätöksen nojalla ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään. Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihintasaamisten ja valtionlainojen erääntyneet maksut saadaan periä sanotussa järjestyksessä ilman eri päätöstä.

Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen taikka avustuksen takaisin perimisen.

39 §

Avustuksen takaisinperiminen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus voidaan 36 ja 37 §:ssä säädetyn lisäksi periä osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle, jos:

- 1) avustus on myönnetty väärin perustein;
- 2) avustuksensaaja on antanut avustuksen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti;
- 3) avustuksensaaja on pirstonut tuen kohteena olleen tilan viiden vuoden kuluessa avustuksen myöntämisestä;
- 4) avustuksensaaja on ilman pakottavaa syytä lopettanut tuen myöntämisen perusteena olleen toiminnan tai supistanut sitä viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta;
- 5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta; tai
- 6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja.

Asuinrakennusta varten myönnetty avustus voidaan lisäksi periä osaksi tai kokonaan takaisin, jos tuen kohteena ollut asunto ei ole ollut avustuksensaajan tai hänen oikeuden-

omistajansa omassa asuinkäytössä vähintään kymmenen vuoden ajan avustuksen myöntämisestä.

Avustusta ei saa määrätä takaisin perittäväksi enää sen jälkeen, kun avustuksen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta. Takaisin perittävä avustus saadaan ottaa siitä kiinteistöstä, jota varten avustus on myönnetty, samalla etuoikeudella kuin kiinteistöstä menevistä julkisoikeudellisista suorituksista säädetään. Periminen saadaan toimittaa verojen ulosotosta säädetysjärjestyksessä.

40 §

Irtisanomis- ja viivästyskorot

Maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta ja niiden perimisestä säädetään asetuksella.

41 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen koron tarkistaminen

Tilan, lisäalueen tai osuuden myyntihinnan sekä lainojen vuotuista korkoa voidaan tarkistaa aikaisintaan kuudennen lainavuoden alusta lukien enintään kahdella prosenttiyksiköllä luoton syntymisen jälkeen yleisessä korkotasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Myyntihinnan ja lainojen koron tarkistamisesta päättää valtioneuvosto.

8 luku

Kolttien asiainhoito

42 §

Kyläkokous

Näätämön ja Nellimin-Keväjärvien alueilla pidetään varsinainen kyläkokous kummallakin alueella kerran kalenterivuodessa. Lisäksi voidaan pitää ylimääräisiä kyläkokouksia sen mukaan kuin varsinainen kyläkokous päättää taikka kolttaneuvosto tai luottamusmiehen katsoo siihen olevan aihetta tai, jos vähintään kymmenen kylässä asuvaa äänioikeutettua kolttaa sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten vaatii.

Kyläkokouksen koolle kutumisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

43 §

Osallistumisoikeus ja päätösvalta

Kyläkokouksessa saavat päätösvaltaa käyttää kokoukseen osallistuvat täysi-ikäiset kylässä vakituisesti asuvat koltat sekä heidän avio puolisonsa. Jos kokouksessa käsiteltävä asia koskee muun henkilön etuja ja oikeuksia, on hänellä mainituilta osin oikeus osallistua kokoukseen ja käyttää siinä puhevaltaa.

44 §

Kyläkokouksessa käsiteltävät asiat

Kyläkokouksessa käsitellään:

1) esitykset ja lausunnot kolttien elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevissa laajakantoisissa tai periaatteellisissa asioissa;

2) kolttaneuvoston jäsenten ja varajäsenten valitseminen; sekä

3) vaalilautakunnan valitseminen kolttien yhteisen luottamusmiehen vaalia varten.

Kyläkokous voi antaa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut asiat myös kolttaneuvoston käsiteltäviksi.

Kyläkokoukset voivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen keskustelemaan ja päättämään 1 momentissa tarkoitetuista kumppaakin kylää koskevista yhteisistä asioista.

Vaalilautakunta on valittava vähintään kuusi kuukautta ennen luottamusmiehen uuden toimikauden alkamista.

45 §

Kolttaneuvostot

Kyläkokouksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja kyläkokouksen päätösten täytäntöönpanosta huolehtivat Näätämön ja Nellimin-Keväjärvien alueiden kolttaneuvostot. Kolttaneuvostojen tehtävänä on antaa lausuntoja viranomaisille 44 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa silloin, kun asia on kiireellinen eikä kyläkokousta voida saada ajoissa koolle asiaa käsittelemään. Lisäksi kolttaneuvostojen tehtävänä on antaa lausuntoja:

1) poro-, metsästy- ja kalapirttihakemuksista;

2) maansaantihakemuksista;

3) kolttien kiinteistöjen luovutusluvista;

4) nautinta-alueen käytöstä; sekä

5) muista vastaavista kolttien olosuhteisiin välittömästi vaikuttavista asioista.

Kumpaankin koltthaneuvostoon valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan neljä jäsentä sekä jäsenille kaksi varajäsentä. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla 43 §:n ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja henkilöitä. Kummankin koltthaneuvoston puheenjohtajana toimii kolttien luottamusmies.

Koltthaneuvostot voivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen, jossa käsitellään kolttien yhteisiä asioita.

46 §

Luottamusmies

Kolttien yhteisten asioiden hoitamista ja kolttien etujen valvomista varten voidaan vaalilla valita kolttien luottamusmies, jonka toimikausi on sama kuin koltthaneuvostojen jäsenillä. Koltthaneuvostojen yhteinen kokous valitsee luottamusmiehele varamiehen, joka hoitaa luottamusmiehen tehtäviä luottamusmiehen ollessa estynyt tai esteellinen. Luottamusmiehen tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Luottamusmiehen ja hänen varamiehensä tulee olla koltta-alueella asuva koltankielentaitoinen 4 §:ssä tarkoitettu henkilö, joka on tehtävään kykenevä.

47 §

Vaalilautakunta

Kyläkokoukset valitsevat kumpikin erikseen luottamusmiesvaalin toimittamista varten kolme jäsentä vaalilautakuntaan sekä kaikille jäsenille henkilökohtaiset varamiehet. Vaalilautakunnan jäseniksi ja jäsenten varamiehiksi voidaan valita vain asianomaisessa kylässä vakituisesti asuva tehtävään suostunut henkilö. Vaalilautakunnan jäsenet kokoontuvat yhdessä valitsemaan keskuudestaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaalilautakunta voi toimia myös jaostoina, jotka ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

48 §

Luottamusmiesvaali

Kolttien luottamusmies valitaan asetetuista

ehdokkaista vaalilla, jossa noudatetaan enemmistövaalitapaa. Ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. Henkikirjoittajan, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisollaan on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

Luottamusmiesvaalissa tulee valituksi henkilö, joka on saanut eniten ääniä kummankin kylän vaalitulokset yhteenlaskien. Jos äänet menevät vaalissa tasan, asia ratkaistaan saman äänimäärän saaneiden kesken arvalla. Vaalilautakunta vahvistaa välittömästi vaalin päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessaan vaalin tuloksen vaalipöytäkirjojen perusteella.

49 §

Vaalilautakunnan päätöksestä valittaminen

Vaalilautakunnan päätökseen saa 48 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö hakea muutosta sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai se on syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka se on muutoin lainvastainen. Valitus on tehtävä kirjallisesti Lapin läänioikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun vaalin tulos on julkaistu. Muutoksenhaussa noudatetaan muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

50 §

Päätöksestä tiedottaminen ja tiedoksisaanti

Koltan katsotaan saaneen kyläkokouksen tai koltthaneuvoston päätöksestä taikka vaalin tuloksesta tiedon silloin, kun päätöksen tai vaalin tuloksen sisältävä pöytäkirjanote on pantu nähtäville Inarin kunnan ilmoitustaululle ja kolttien luottamusmiehen toimistossa. Päätökset ja vaalien tulos voidaan lisäksi julkistaa myös paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jos kyläkokous niin päättää. Milloin päätös koskee ainoastaan yksittäistä kolttaa, tiedoksisaannin katsotaan kuitenkin tapahtuneen silloin, kun päätös on todisteellisesti annettu asianomaiselle tiedoksi.

51 §

Päätöksen moitteenvaivaisuus

Kolttien kyläkokouksen ja kolttaneuvoston päätös on mitätön, jos se loukkaa yksityistä oikeutta.

Jos kolttien kyläkokouksen tai kolttaneuvoston päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai se muutoin on lainvastainen, voi kolttalaueella asuva täysi-ikäinen koltti tai hänen puolisonsa taikka kolttaneuvoston jäsen pyytää Lapin lääninoikeutta toteamaan, että päätös on pätemätön. Sama oikeus on sillä, jonka oikeutta päätös loukkaa.

Päätöksen pätemättömäksi toteamista koskeva vaatimus on pantava vireille 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedottamisesta.

9 luku

Erinäiset säännökset

52 §

Pellonraivaus

Pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta annettu laki (1385/91) ei koske sellaista raivautusta, johon on myönnetty lainaa tai avustusta tämän lain nojalla tai joka perustuu tämän lain 9 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla annettuun lupaan.

53 §

Porovahingot

Tämän lain nojalla luovutetun tilan tai alueen omistajalla ei ole oikeutta saada korvausta porojen tekemistä vahingoista.

54 §

Kunnallis- ja kirkollisvero

Valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan.

55 §

Täytäntöönpanoviranomaiset

Maa- ja metsätalousministeriö, Lapin maa-seutuelinkeinopiiri, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, Inarin kunnan maa-

seutuelinkeinoviranomainen sekä Metsähallitus huolehtivat tämän lain täytäntöönpanosta. Metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue huolehtii valtion maa- ja vesialueiden hoidosta kolttalaueella sekä niiden käyttöön liittyvistä tämän lain edellyttämistä muista toimenpiteistä. Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

Tämän lain mukaisissa tehtävissä voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, käyttää apuna Lapin lääninhallitusta, valtion ja kunnan viranomaisia, KERA Oy:tä, Paliskuntain yhdistystä ja paliskuntia, metsälautakuntia sekä muitakin neuvontajärjestöjä.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista.

56 §

Kuuleminen

Valtion ja kunnan viranomaisten käsiteltävänä olevissa 44 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa viranomaisten on varattava kolttien kyläkokoukselle ja kolttaneuvostolle tilaisuus lausunnon antamiseen. Lausuntopyyntö saadaan lähettää kolttien luottamusmiehelle, jonka tulee kutsua kolttaneuvostot yhteiseen kokoukseen asiaa käsittelemään. Mikäli kyläkokous ei ole siirtänyt lausunnon antamista kolttaneuvoston tehtäväksi, tulee luottamusmiehen kutsua myös kyläkokous koolle asiaa käsittelemään.

Paliskuntain yhdistykselle ja paikallisille paliskunnille on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen sellaisissa porotalouteen liittyvissä asioissa, joilla saattaa olla laajahkoa merkitystä porotalouden harjoittamisen kannalta.

57 §

Kulujen korvaaminen

Kolttaneuvoston kokouspalkkiot, matkakustannukset sekä muut kustannukset korvataan kolttaneuvoston puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteerille maatilatalouden kehittämisrahaston varoista siten kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

Kolttien luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta maksetaan palkkiota sekä kulujen korvausta maatilatalouden kehittämisrahaston va-

roista sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö erikseen määrää.

Vaalilautakunnan kokouspalkkiot, matkakustannukset sekä muut kustannukset korvataan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

58 §

Varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä edellä säädetään, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

- 1) maan ja muun omaisuuden ostamiseen;
- 2) hankitun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;
- 3) lainoitukseen ja siihen liittyviin menoihin;
- 4) avustuksiin;
- 5) valtion toimesta suoritettaviin töihin;
- 6) valtion toimesta tehtyjen teiden kunnossapitoon;
- 7) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin valtion osakkuuksiin;
- 8) koltta-alueen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten tekemiseen;
- 9) pienyrittäjien ja pienyrittäjiksi aikovien koulutukseen; sekä
- 10) käännöstöistä aiheutuviin kustannuksiin.

59 §

Valtionlainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset

Pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi voidaan suorittaa valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely, jos on perusteltua syytä odottaa velkajärjestelyn tuovan olennaisen parannuksen lainansaajan taloudelliseen tilanteeseen. Jos koltalle on myönnetty valtionlainaa tässä laissa taikka luontaiselinkeinolain tai porotalouslain nojalla mainituissa laeissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa varten ja elinkeinotoiminta on lopetettu, velkajärjestelyyn saadaan ryhtyä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida turvata muulla tavoin. Mitä edellä säädetään, ei estä suostumuksen antamista yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) 78 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely voi koskea tämän lain, 68 §:ssä tarkoitettujen lakien, luontaiselinkeinolain, porotalouslain, porotilalain, maaseutuelinkeinolain sekä maatilalain mukaisia valtionlainoja ja -saamisia.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa ja muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä samoin kuin kolmatta henkilöä siltä osin kuin kysymys on hänen omistamastaan lainan vakuudeksi asettamasta omaisuudesta siten kuin asetuksessa tarkemmin säädetään.

Velkajärjestelyn muista edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

60 §

Velkajärjestelyn keinot

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä valtionlainojen ja -saamisten takaisinmaksuaikaa voidaan pidentää, korkoa alentaa sekä myöntää lyhennysten ja koron suorittamisessa maksuvapautuksia siten kuin asetuksella säädetään. Maksuvapautusta lainan lyhennykselle ei kuitenkaan saa myöntää siltä osin kuin lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa kyseisen lyhennyksen maksun. Vain erittäin painavasta syystä laina-aika voidaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä pidentää yli 14 §:n 1 momentissa mainitun ajan.

Jos samalle lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu velkajärjestelyyn, valtionlainojen ja -saamisten vapaaehtoiseen järjestelyyn voidaan ryhtyä vain, jos siihen on erityisiä syitä ja valtionlainojen ja saamisten osuus hakijan kaikista veloista on asetuksella säädettyä määrää suurempi.

61 §

Selvitykset ja suunnitelma

Ennen vapaaehtoista velkajärjestelyä lainansaajan taloudellisesta tilanteesta on esitettävä luotettava selvitys ja laadittava suunnitelma niistä toimenpiteistä, joiden avulla lainansaajan yritystoiminta, sikäli kuin sellaista toimintaa on valtionlainalla tuettu, ja taloudellinen tilanne saatetaan kestäväälle pohjalle. Velkajärjestelyn edellytyksenä on, että valtio, lainansaaja ja luottolaitos allekirjoittavat sopimuksen kyseiseen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteuttamisesta. Sopimus syrjäyttää siihen sisäl-

tyvää lainaa koskevan velkakirjaehdon ja valtionlainasta annetun lausunnon ehdot siltä osin kuin niistä on toisin sovittu. Sopimukseen sisältyvien valtion myyntihintasaamisten sopimuksen mukaisesti erääntyneet maksut saatetaan periä ilman eri päätöstä 38 §:n 2 momentissa säädettyin tavoin.

62 §

Velkajärjestelyn raukeaminen

Mikäli lainansaaja ei noudata 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa tai sopimusta, niiden mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan määrätä raukeamaan asetuksella tarkemmin säädettävien tavoin ja vaikutuksin.

Jos lainansaajalle vahvistetaan yrityksen saneerausohjelma tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen maksuohjelma, 61 §:n mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat huomioon ilman velkajärjestelyn vaikutusta.

63 §

Muutoksenhaku

Maaseutuelinkeinopiirin tässä laissa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinon valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Valituskirjelmä voidaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen muutosta haetaan, ja sen on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen valituslautakunnan 36, 37 ja 39 §:ssä mainitussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Muihin mainitun valituslautakunnan tässä laissa tarkoitetuissa asioissa antamiin päätöksiin saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupa. Lupa voidaan myöntää vain, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saat-

taa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai luvan myöntämiseen on muu painava syy.

64 §

Päätösten maksut

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään tai määrätään. Maaseutuelinkeinopiirin päätös on kuitenkin maksuton.

65 §

Tarkemmat säännökset, määräykset ja ohjeet

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tätä lakia ja sen nojalla annettua asetusta tarkempia määräyksiä lainojen, avustusten ja muiden tässä laissa tarkoitettujen etuuksien myöntämisestä. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa myös kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeenpanoa varten tarpeelliset kaavat ja menettelytapaohjeet.

10 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annettu kolttalaki (611/84) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §

Siirtyvä omaisuus

Kumotun kolttalain ja muun aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla hankittu omaisuus, jonka käytöstä ei ennen tämän lain voimaantuloa ole määrätty tai joka vapautuu sanotun lainsäädännön mukaisesta käyttötar-

koituksesta, katsotaan hankituksi tämän lain tarkoituksiin.

68 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

Kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55), kolttien maanjärjestelylain (593/69) ja kumotun kolttalain mukaisen valtion ja luottolaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron sekä muiden ehtojen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja. Tämän lain voimaantulon jälkeen syntyvän mainitun kolttalain mukaisen saamisen takaisinmaksuajan, koron ja muiden ehtojen osalta noudatetaan niin ikään sanotun lain säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä noudatetaan niin ikään niiden asioiden osalta, jotka muutoinkin liittyvät 1 momentissa tarkoitettun lainsäädännön täytäntöönpanoon ja joista ei tässä luvussa toisin säädetä. Sanottu koskee myös valtion verovapauksia sekä maksuhelpotuksia, valtion toimesta tehtäviä töitä ja tilojen rajoituksia. Tilojen luovutusluvat ja rajoituksista vapauttamiset voidaan edellä sanotusta lainsäädännöstä poiketen kuitenkin myöntää 36 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti ja siinä säädettyä menettelyä noudattaen. Muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä 63 §:ssä säädetään. Asetuksella voidaan myöskin antaa sanotusta lainsäädännöstä poikkeavia menettelytapasäännöksiä.

69 §

Aikaisempien lainojen valtionvastuu ja hoitopalkkiot

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyjen 68 §:ssä tarkoitettun lainsäädännön nojalla myönnettyjen lainojen valtionvastuun ja lainanhoidokustannusten korvauksen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sekä niiden nojalla annettuja määräyksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja.

70 §

Aikaisemmat panttioikeudet

Edellä 68 §:ssä tarkoitettun lainsäädännön nojalla myyty tila tai alue, joka on tämän lain voimaan tullessa panttina valtion kauppa- tai

myyntihintasaamisen ja sen koron maksamisesta siihen saakka, kunnes saaminen on loppuun suoritettu, on edelleenkin samoin ehdoin panttina tämän saamisen maksamisesta.

Tila tai alue on panttina tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti myös 1 momentissa tarkoitettun lainsäädännön mukaisen sellaisen kauppa- ja myyntihintasaamisen maksamisesta korkoineen, joka on syntynyt tämän lain voimaantulon jälkeen tai jonka panttioikeudesta ei ole tehty ennen sanottua ajankohtaa ilmoitusta asianomaiselle tuomarille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun lainsäädännön mukaisten kustannusosuuksien ja niiden korkojen maksamisesta on asianomainen tila tai alue panttina siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

Milloin tila tai alue on 2 momentissa säädettyin tavoin panttina, tulee maaseutuelinkeinopiiriin lähettää asianomaiselle tuomarille ilmoitus panttioikeutta koskevan merkinnän tekemistä varten kiinnitysrekisteriin. Kun saaminen on täysin maksettu, tulee maaseutuelinkeinopiiriin lähettää ilmoitus asianomaiselle tuomarille tilan tai alueen vapautumisesta panttivastuusta.

71 §

Varainkäyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää myös sellaisiin 68 §:ssä tarkoitettun lainsäädännön toimeenpanoon liittyviin tarkoituksiin, joihin niitä on käytetty ennen tämän lain voimaantuloa.

72 §

Muut siirtymäsäännökset

Ensimmäinen 42 §:ssä tarkoitettu kyläkokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta ja ensimmäinen luottamusmiesvaali toimitettava vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kolttaneuvostot aloittavat toimintansa välittömästi sen jälkeen, kun ne on valittu kyläkokouksessa. Kolttaneuvostojen ja luottamusmiehen ensimmäinen toimikausi kestää vuoden 1996 loppuun. Lain 56 §:n säännöksiä sovelletaan vasta kolttaneuvostojen ja luottamusmiehen tultua valituksi. Mitä kolttaneuvoston ja luottamusmiehen tehtävistä säädetään, sovelletaan vasta kolttaneuvoston ja luottamusmiehen tultua valituksi.

Tämän lain voimaan tullessa kumotun kolt-
talain sekä porotalouslain ja luontaiselinkeino-
lain nojalla vireillä olevat kolttien laina- ja
avustushakemukset sekä koltille luovutettavia
tiloja ja alueita koskevat aloitetut käyttösuun-
nitelmat käsitellään loppuun noudattaen mai-
nittujen lakien säännöksiä.

73 §

Viittaussäännös

Milloin muualla laissa viitataan kumottuun
kolttalakiin, on viittauksen katsottava tarkoit-
tavan tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei
edellä tässä laissa säädetystä muuta johdu.

2.**Laki****leimaverolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 30 §:n 1 momentin 3 kohta,
sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1333/90), seuraavasti:

30 §
Kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja
on leimaverosta vapaa:

luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain
(/) mukaisiin tarkoituksiin;

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana
on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelin-
keinolain (1295/90), porotalouslain (161/90),

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

2.

Laki**leimaverolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 30 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1333/90), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

Kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja
on leimaverosta vapaa:

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90), luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (611/84) mukaisiin tarkoituksiin;

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90), luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (/) mukaisiin tarkoituksiin;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

1.

Sää 'mlää 'k'k

Riikkpeei 'vi riäššâm mie ldd šiött'teet:

1 lãakk

Aalmilaž šiött'töözz

1 §

Lää 'jj tmie 'rr

Tän lää 'jj täävtössân õoudâsviikkâd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie llem da pi 'rggeemvuott-vâajlažvuodid da ruokkâd da õoudâsviikkâd sää 'mkulttuur.

Tän lää 'jj vuâlaž tuâimid viõ 'k'ke piijimen âlgg vuâmmsed vuoss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie llemvue 'jji da sää 'mkulttuur õoudâsviikkmuš da jie llemvue 'jji määngpeällsâžen tuejjummuš

2) jâlstepõõrti da jeâlstem- da tuâjjpirrõõzz pue 'rummuš

3) sää 'mtäâli pue 'rummuš da tõõi pööžžtummuš saa 'min

4) luâdree 'ggesvuõdi pi štti 'äu 'k'kummuš, ä 'rbvue 'k'kpirrõõzz ruokkmuš da še jee 'res pirrõsaa 'ššid; da

5) di še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd õoudâsviikkmušše

2 §

Sää 'mvu 'vdd

Tän lää 'jj vuâlaž tääimid spraavdõõdât sää 'mvuu 'vd õoudâsviikkâm vääras

Sää 'mvu 'vdd lij tän lää 'jj miel 'dd vu 'vdd, kää 'tt šâdd

1) nuõrttjest riikk raaj räija

2) sââu 'jest Lättjo 'k'ke Kattajââ 'r räija da tõn liinj räija, kää 'tt mâân Kattajââ 'ur viõstârpeä 'ln Ruohojââ 'uri räija da tõõi lãä 'ddke 'rddempeä 'l Kuruvuei 'v räija da tõ 'st õoudâs Mattojââ 'ur viõstârpeä 'l Nängvuõn viõstârkeäčča mie ldd looggeel Keväjââ 'r vu 'vdd obbnes.

3) Viõstrest liinj räija, kää 'tt mâân 'ke 'jjmiel 'dd Nängvuõn Tsarminjaarg tâ 'vvkeacca da tõ 't Paalgassuõllu da tõ 'st õoudâs Kärppäsuõllu, Varttasuõllu, Koutukinsuõllu, Lihasuõllu, Kuorpasuõllu, Pahtasalmensuõllu da Pisternjaarg nuõrtpeä 'l da Naamajââ 'r tääl tâ 'vvpeä 'l Nje 'žžjââ 'r Siiricue 'lm Lammassuâllu da veâl

õoudâs Iijââ 'r Ruâvnja 'rgge da Aanar da Uccjoogg kää 'ddi kõskksaž raaj täijaCuõ 'lmmvää 'r puott; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjogg raaj räija

3 §

Põrggâmvu 'vdd

Tän lää 'jj mie ldd luâdjie llemvue 'k'ken looggât u 'ccmâddtâäll da spsialmâddtâäll da kue l'šeellmuš, mie 'ccstummuš da puäz3tâäll di še mue 'rjuussmuš, kuõbbri noorrmuš da nâkkam jee 'res oddsmõõvvi luâdree 'ggesvuõdi 'äu 'k'kummuš.

Tât lää 'k'k kuâskk še jee 'res u 'ccpõrggmuužž, (mie ldd looggeel alggpohhtmuš) mii oudt tuâj põrggja da suu peârri vuâzzlaid da še tõn ool veâl jee 'res oumid nu 't, štõ tõt va 'ttâd jeänmõsân kolmm ee 'k'ktuâjjpääi 'k. Jõs põrggâimest lij sa 'mi jijjâz pri 'meâr saa 'mi pi 'rggeemvuõ 'tte, vuei 'tet še suu 'râb põrggâmužž lãäinted da veä 'k'kted ko mõi 'd lij õõu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

Sämmlaž

Tän lää 'jj mie ldd sämmlažân 'kiõččât oummu, kää 'tt jiočč lebe koon puârssin lebe ääjjjin da ääkin hã 't de õhtt lij mättjam vuõsmâs 'kiõllân sää 'm 'kiõ 'l, da suu kã 'rmmeleččes. Sämmlõžen 'kiõččât seža pãr õuddjab sää 'milaa 'jjin ceälkkum tõn šõddâmvuõdlaž sãmmla da suu kã 'rmmeleččes.

5 §

Tuõrjjõõzz vuâla oummu da põrggâm

Tän lää 'jj vuâlla kuulli lãäinain, veä 'k'kvuõdin da jee 'res tuârjõstuaâimin vuâitt piässâd vuâzzlõžân nâkkam sãmmlaž, koon põõšši jeâlstepäi 'k'k lij sää 'mvuu 'vdest, da kää 'tt lij ekonomaal sa 'jes da jie llemvue 'jjes da še ooumžen lij nâkkam, štõ suu kãnnad tuârjjad. Seâmma kuâskk še sãmmla pie 'lkuei 'm. Tuõrjjõzz u 'vddemen vää 'ldet lokku oocci da suu pie 'lkueim puatti, vää 'rkõsvuõtt da jee 'res jeällmõõžž.

Tän lää 'jj vuâlla kuulli tuâimin vuâitt piâssâd vuâzzlõžân še ââ 'jitemes ooumaž, jõs tõõz liä jee 'rab veä 'r.

Tän lää 'jj vuâlla kuulli tuâimin ij vuei 't piâssâd vuâzzlõžân nâkkam ooumaž, koon jijjäs lebe piellkuie 'm õ 'httereknastum puâtti jee 'res ko tän lää 'jjest ceälkkum pörggmest liä šuu 'rab ko meä 'cctäällministeria nânneem mie 'rr.

Õudpeä 'lñn 3 §:st ceälkkum pörggmužž (pörggâm vuâitt obbnēs lebe pâi pie k̄knes toi 'mmjed sää 'mvuu 'vdest) vuei 'tet tuärjjat jõstõn lij ââ 'nnem toolkven sännla pi 'rggeemvuoī 'tte da pörggmest liä vâäjlazvuõd šõddât kânnteejen.

6 §

Pörggâmâ blek

Tän lää 'jj vuâlla kuulli tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded:

1) luâdlaž ooumže

2) määng luâdlaž ooumže õhtsežže; da

3) nâkkam õhtõsse, kââ 'tt šâdd luâdlaž ooumuin da koon täävtõssân lij vuõsstuâjjan tän lää 'jjest ceälkkum pörggmuš.

Õudltõssân tuärjjõõz ouddmušše 1 momenttist 3 sââ 'jest ceälkkum õhtõ 'sse lij tõt, štõ tõn tiuddvuâzzlain lebe vuâzzlain pâ 'jjel pie 'll liä nâkkam ooumu, kook jijj lebe kooi piârri vuâzzla vuâssâ 'tte tuärjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veä 'r diõtt vuei 'tet õhtõ 'sse miõttâd tuärjjõõz še tâ 1, ko tiuddvuâzzlõžân liä še jee 'res ooumu ko sââ 'm.

7 §

Tuärjjamvuâlaž õhtõõz

Tän lää 'jj vuâlla kuulli tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded nâkkam pääiklaž da še jee 'res õhtõõzzid, kook liä privatvuâmštõzzâst da kook õõudâsve k̄ke tän lää 'jjest ceälkkum pörggâm- lebe kulttuuraa ššid.

Tuärjjõõz vuei 'tet u 'vdded še nâkkam siõmma šuu 'rbib õhtsaž hââmmaid, koin liä vuâzzlõžžen še jeärraz ko sââ 'm lebe pääiklaž õhtõõz. Riikk da kâ 'dd vuei 'tte še ä 'lged vuâzzlõžžân õhtsaž hââmmaid.

8 §

Mâttam tuõrrjõstuâim jee 'res lääa 'jji mie 'ldd

Sää 'mvuu 'vd palggsid tuärjeet puâz3tâäll'lää- 'jj (161/90) mie 'ldd. Mudoi 4:st ceälkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tän lää 'jj mie 'ldd. Tõk va 'stee puâz3tâäll'lää 'jjest da luâdjie 'llevue k̄klâä 'jjest ceälkkum õudltõõzzid.

Tän lää 'jj mie 'ldd tuõrrjõõz jeä 't uvddu nâkkam hommu, koonn vääras lij uvddum veä k̄k- vuõtt, riikkläinn lebe korkktuärjjõsläinn mõnne jee 'res lää 'jj mie 'ld.

9 §

Mâttam vuõiggâdvuõd

Sämä 'mvuu 'vdest jeälsteeja sâmmlast lij vuõiggâdvuõtt jee 'res korvvõõzztâä tän vuu 'vd riikk jânnamin da čaa '33in:.

1) vâ 'ldded jijjâz puâ 'lddemmuõrrtaarbes vääras riikk meä 'ccest viirrâm muõrid da kâ k̄kmuõrid, leša ij seža raajjmu šše ântteeja muõrid:

2) vâ 'ldded vie 'ltemes taarpees vääras raajjâm-, puâ 'lddem-, da jee 'res kuâttaunâsmuõrid da še raajjâm- da jee 'res kuât'taarbes vääras šau 'rvuõddâz da mädvâjjaz ttõõig, kooig miecchalltõõz verğgoummu meä 'rre;

3) raajjâd puâ33-, mie 'ccstumuš-, da kue 'll- šee 'llemkēampaid, kue 'llpoo 'grvid da ääi taid taarblaž paai 'kid mie 'cchalltõõz lãä 'v k̄ee 'jjest;

4) raajjâd säätkaid da äärdaid jee 'rab lãä 'vitää;

5) lue 'šted skootid luõttu da čuõppâd tõi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuâššid da mie- 'cchalltõõz lãä 'vin še kōõccâd jeakkal

6) rai 'vvjed peäld, poožn da palggsid; da

7) šee 'lled kue 1 riikk jânnmest

Meä 'cchalltõõz ve 'rggne k̄kkin lãä 'vin vuei- 'tet 1 momeent 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceälkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veä 'rest še õhtõõz- zid, koid sââ 'm ko 'lle. Meäcchalltõõz verğgne k̄k vuâitt u 'vdded 3 saa 'jest ceälkkum õudeltõõz še õhtõsse, kââ 'tt šeell kue 1 da 6 saa 'jest ceälkkum õudltõõz pâäi Koolaz palggsa.

Õudpeä 'lñn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceälkkum lãä 'v vuâžž u 'vdded pâi tâ 1, jõs tän raajj- muužž tuejjummuš lebe jâkkal kōõccmuš lij ââ 'nnem nu 'vddmen peârri pi 'rggeemvuoī lebe luâdjie 'llevue k̄ktuâjai k̄ee 'jjest jeârmjen.

2 Lãäkk

Lãäin da jee 'res tuõrrjõstuâim

10 §

Lãäinn- da veä k̄kvuõttõudltõõz

Tän lää 'jj mie 'ldd vuei 'tet lãäin da veä k̄kvuõd miõttâd pue 'tinalla;

1) Määddvuâ 'sttemlãäin tääl, tõn vuâssadvuõd lebe lãä 'ssmäädd hâmm- mušše, de tâ 1 täällan

kiõččât še määddha ʔk̥keemlākka (396/4), luādjie ʔlemvue k̥k̥lākka, puāz̥tāäll'lää ʔj̥j (590/69) ja puāz̥tāäll'lākkada õõu dbu sää ʔmlaa ʔjid vuāddeel vuād̥dummu da tõi ʔd ve ʔddjem tää;

2) investointilään da veä k̥k̥vuõd

a) luādjie ʔlemvue k̥k̥- da jeeres u ʔcpõrggmest taarblaž kiiddõs da pääd ʔā ʔnnemvuāmstõõžž hām̥mam vāaras;

b) luādjie ʔlemvue k̥k̥-, da jee ʔres u ʔcclagan põrggmest taarblaž tuejjeem-, äitt-, aazztem- da kääzzk̥ā ʔstemraajjmõõžž, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi ʔd kuulli mašinai da jee ʔres seāmmanallšem raajlmi raajjmuužž, šuu ʔrummuužž da pue ʔreem tuājai vāaras da tuājjpirrõõžž pue ʔrummušše, ʔ rbbvue k̥k̥pirrõõžž ruõkkmušše da pirrõsuejlaž investointid;

c) ääid raajjāmkuuli vāaras, täl ko äidd raajāt mād̥dtāälljānnmen ʔ ʔnteeja määdd pirr di peäld da viistsõõ ʔi rai ʔvjem da pue ʔreem vāaras;

d) cuõggas raajjmušše, čää ʔz hām̥m ʔmušše, kuānviiggi raajjmušše da šleä ʔd̥gem vāaras;

3) põrttlään da veä k̥k̥vuõd põört da tõõžž kuuli täällraajjmõõžž raajjmuužž, šuu ʔreem da teevv-muužž vāaras di jie ʔlempirrõõžž pue ʔreem di tõi õhttvuõd̥ast še ʔ rbbvue k̥k̥pirrõõžž ruõkkām vāaras;

4) ʔānnemkapital'lään spetsialmād̥dtāäl, ammatlaž kue ʔlšee ʔlem da 3 §: 2 momentist ceälkkum u ʔcpõrggām altteem da šuu ʔreem õhttvuõd̥ast da suhdantei ta ʔssem vāaras; da

5) ʔjāt ʔtemveä k̥k̥vuõd ammatlaž kue ʔlšee ʔlem da 3 : 2 momentist ceälkkum u ʔcpõrggām altteem da šuu ʔreem diõtt šõddām paa ʔk̥id ja kõõsklaž tuājjviõkk ʔkuulid di põrggi jijjāz pā ʔk̥k ʔkuulid, miõk liä õõudkittetuõ ʔltuõ ʔljumuūžž vuāla.

Lään da veä k̥k̥vuõd u ʔvdmest da uvdemõudlõõžžin šio̥tt ʔteet tää ʔk̥ben asetõõžžin.

Vuõiggādvuõd tän lāä ʔjest ceälkkum veä k̥k̥vuõ ʔte ij vuāžž ʔālgasmetteed.

11 §

Kue ʔlištummuužž

Mād̥dtāäl õõudāsviikkām fondi tie ʔg̥g̥ivui ʔm vuei ʔet hām̥mad kue ʔlālgaid sää ʔmvuu ʔd čāa ʔz̥id i ʔsteem vāaras da tue ʔjeet še jee ʔres tuāimid, mōõk kue ʔsk̥ke kue ʔlčāa ʔzi hāiddamtuāimid.

Õõudpeä ʔnn 1 momentist ceälkkum tuāimast reä ʔšš jānnampāi k̥k̥-jie ʔlemvue k̥k̥kruug, k̥āā ʔt vuāitt tõi viõ k̥kepiijmuužž u ʔvdded meä ʔchalltõ ʔsse, šiiil- da kue ʔltāäl tu ʔtkeemstrooitla lebe kue ʔlšee ʔlemk̥āā ʔddid.

12 §

Māttam cuāggāsraajjām- da čāā ʔchuõlltuāi

Riikk vuāitt, jos tõõžž lij tarbb, raajjād lebe raajted sää ʔmtāalai vāaras taarblaž cuāggasraajjām- da čāā ʔchuõlltuājaid. Jānnampāi k̥k̥jie-ʔlemvue k̥k̥kruug reäšš ʔā ʔšest.

Jānnampāi k̥k̥jie ʔlemvue k̥k̥kruug k̥ādd 1 momentti mie ʔdd rajjum čuõkku kuddān ʔā ʔnnmest tōn rājja ko čuāggas lij luõvtum privat cuākksen lebe aalmilaž čuākksen ʔā ʔnnem diõtt.

13 §

Sluužbtuārjõs

Jānnampāi k̥k̥jie ʔlemvue k̥k̥kruug vuāitt riikk tāāllarvvõõžžast cuāi ʔtum tie ʔg̥g̥in u ʔvdded veä k̥k̥vuõd nākkam hām̥maid, m̥āiuvui ʔm õõudāsviiggāt da ruõkkāt sää ʔmvuu ʔd kulttuur-, teätt- da jee ʔres sluužbid.

3 lāakk

Läinn- da veä ʔk̥k̥vuõttmāi ʔn

14 §

Läinnāi g̥g̥ da korkk

Lāi ʔnnāi g̥g̥ lij jeānmõsān 25 ee k̥k̥ed. Lāän korkk lij 4%.

Lāän, mōõk liä uvddum raajjmuužž tuejjeem, teevvmuužž da šuu ʔreem vāaras di še määddvuā ʔstemlāän lij koorktemmes kuõi ʔt vuõsmās ee ʔj̥j āai ʔ.

Lāänai vuõsmās vuānõs ʔmāūs pe ʔrjet tōn mähsspee ʔv, k̥āā ʔt kuõi ʔt ee ʔj̥j k̥ee ʔjest vuõsmāsān šādd lāän lebe tōn vuõsmās teä g̥g̥vue ʔz kaggmest.

15 §

Lāänai da veä k̥k̥vuõdi jānmõsmeä ʔr

Lāän vuei ʔet u ʔvddet jeānmõsān 85% vuāmstõõžž hām̥mamhāā d̥dest lebe nākkam kuulin, m̥āi ʔd vuei ʔet priimmād.

Veä k̥k̥vuõd vuei ʔet u ʔvdded jeānmõsān 60% nākkam kuulin, koid vuei ʔet priimmād.

Rāā ʔtõs ij seža kuõsk tuārjõõžžid, mōõk liä ceälkkum 13 §:st.

Jõs hommu uu ʔdet veä k̥k̥vuõd di še lāän, veä k̥k̥vuõd da lāän õhttsazmie ʔr vuāžž k̥ā ʔted hām̥m puk kuulid obbnēs.

Mäddvuä 'sttemlään ij vuäžž u 'vdded nakkam kaap teäggeema, mä 'st vuämstöözz luövtöshä 'dd mošt debe lij jeänab ko mäi 'd päi kkkää 'dd ä 'ntteeja hä 'dd lij.

16 §

Lään ääsktöözz

Lään ääsktössän älgg lee 'd täällkiddjummuš. Lään vuet 'tet seža u 'vdded še jee 'res priimnallšem kiddjummužž vuästa,

17 §

Läaintös da tön kuöskki meä 'röözz

Läinna 'jin, läänai vuänöözzin da koork piij-mest, määusai mähssäi 'gğpooddäst, mä 'njem-mest lebe riikklään kerkklüövsvuöd miöttmest, kapitalmeä 'rstes vää nes vuäžžmööžž ööt vuära spravdööttmest lebe mudoi vuä 'nkab ää 'jest da jee 'res läinnmäänai pirr šiött'teet tää rkben asetöözzin.

18 §

Lään da veä kkvuäd miöttmuš

Läänaid da veä kkvuödid meätt jännam-päi kkkjie llemvue kkkruug .

Öuddel ko jännampäi kkkjie llemvue kkkruug reäšš lään lebe veä kkvuöd miöttäm, vuet 'tet, jös oo3žät, hammad kää 'dd jännampäi kkkjie llem-ve 'rggoummui ceälkkmuš da taarbšemest še jee 'res ceälkkmuužžid nu 't mä 'ht asetöözzäst šiött'teet.

19 §

Râjjâm jâä 'dtummuš da ta 'rkööžž

Mädd- da meä 'ctäällministeeria vuäitt taarbšemest u 'vdded tän lää 'jj da tön kee 'jjest uvddum asetöözz tää 'rkab meä 'rööžžid raajjmest, möönn tän lää 'jj mie 'ld tuärjjeet.

Raajmušše miöttum veä kkvuödi da läänai äännmuužž kää 'ccem da mähssoudltöözzi tuöttäm diött älgg raajjampäi keš ää 'nned raajjâm-lää 'ppriäššmest meä 'rruum ta 'rkööžžid: jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt tuärjööžž u 'vddmen mie 'reed ää 'nned še jee 'res miölstes taarblaž ta 'rkööžžid. Ta 'rkööžžid spravdäät kää 'dd raajmušta 'rkkeeja lebe raajjamlää 'ppriäššmest meä 'rruum ooumaž raajteei mahssu. Jos raajjamlää 'v jeä 't taarbšukku, ta 'rkööžž vuäitt tue 'jjeed še kii-ne jee 'res ää 'nteeja ooumaž, koon jännampäi kkkjie llem-vue kkkruug preemm.

Raajmušta 'rkkeeja älgg še jee 'res ko 2 mo-menttist ceälkkum paai 'kin veä kkkted tän lää 'jj viö kkepiijmest spraavdöödele öudeltööžž oocci mahssu raajjmööžž arvvööžžid, ta 'rkööžžid da jee 'res tuäimmses kuulli tuäjäid.

20 §

Kääccmuš

Mädd- da meä 'ctäällministeriast, mädd- da meä 'ctäällministeria teättsluužpkuvddööžžäst da jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst lij vuöi 'gg-ädvuött u 'vdded vää 'ld oummuid tuejjeed ta 'rkööžž veä kkvuödi da läänai ää 'nnemest. Lään da veä kkvuöd vuäžž älgg čuäi 'jted sijjid pukid taarblaž tiill- da jee 'res ä 'šškii 'rjid da še jee 'resnalla veä kkkted ta 'rkööžž tue 'jjemest.

4 läakk

Mäadd häämm'muš

21 §

Vuästt- da serddmööntööllmuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt vuä 'stted tän lää 'jj meä 'ri vääras täälaid, täälvue 'zzid, vuöi'gğädvuödid da vuässööžid. Kaupphä 'dd ij vuäžž lee 'd päi 1 tön poddsaz ä 'ntteeja hää 'dd.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt ää 'nned tän lää 'jj meä 'rid še mäddtääll 'lää 'jj (188/77), luädjie llemvue kklää 'jj, puäžžtääll- 'lää 'jj da jännampäi kkkjie llemvue kklää 'jj (1295/78) meä 'ri vääras jee 'res nalla ko vuöi 'ggädvuödäst hammad mädd- da meä 'cc-täällmäädäda uvddum läkka (391/78) vuäddele ho 'mmjum määd.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst lij vu-öi 'ggädvuött vaajted vaaldšemes määd jeärri vuämštam määdäid lebe jee 'res riikk verğğpöörti vaaldšem määdäid. Jös vaajtemnallšem määd jeä 'la seämma ärvvsa, ko 'rvveet räätktöš teä 'gğen.

Meäcchalltös serdd, mägga ko jännam-päi kkkjie llemvue kkkruug lij tö 'st esitööžž tue 'jjääm, jijjös vaaldšem vuäläž riikk määdäst tän lää 'jj meä 'rid taarbšem määdäid jännam-päi kkkjie llemvue kkkruug vaaldšem vuällä. Meä 'cchalltööžž vaaldšem vuäläž määdäid vuet 'tet se 'rded še öu 'ddki 'tte jännam-päi kkkjie llem-vue kkkruug vaaldšem vuällä, vuöss'sääjest jeälstumušše ä 'ntteejai tääli vuäddeem vääras. Jös meä 'cchalltös da jännampäi kkkjie llemvue kkkruug jiä piäzz

õoutmiõ lle serddemvuâlaž määddain, âlgg ä šš viikkâd rä tkkeem diõtt madd- da meä cc-täällministeeria.

22 §

Mäadd lâ nstummuš päkkčuârvvamkaaupâst

Päkkčuârvvamkaaupâst rii kke lâ nstum tääl da jee res sâmmila sâä mvuu vdest vuâmšstem tääl l lebe tön vue ss vuei tet, huõlkâni tõs t mâi d päkkčuârvvamkaaupâst rii kke uvddum lääj 7 š:st šiõtt teet, âä nnd tän lää jj meä rid di u vdded tön sâmmilõ žže, kâä t ää jben tön vuâmšsti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuäba-ne suännai preeddanviõr 2 lâäggast ceälkkum rue tte lebe peâmpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hã t de tät ij tiudče tän lää jj 5 š:st meä rruum õudltõõzzid. Lâ nstum tääl âä nnmest vuei tet â nteejai saa ji jâkktoõllâd tön, mâi d päkkčuârvvamkaupin kaupšem täälai rii kke lâ nstemmest uvddum lää jj 7 š:z 4 momenttist lij mie rruum. Lâ nstum tääl vuei tet u vdded še õhtse žže kuâhttsa lebe mængsa tän ceäkksest ceälkkum ooumže.

23 §

Åalgasmetteemkeâldd

Tân lää jj mie ldd riikk vuâ stem kiiddâs vuâmšstõõzz ij vuäžž åalgasmetteed åalg-asvâ lddemlää jj 4 lâägg 24 š:z mie ldd õõudbu vuâmšteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääl ij leäkku pantvuõiggâdvuõd mie ldd lebe jee resnalla vâlddam oolâs.

5 lâäkk

Mäadd kaaupšummuš

24 §

Mäaddkaupšemtuåim

Õõu dpeä lnn 4 š:st ceälkkum sâmmilõ žže vuei tet u vdded vuõss'sâä j'est jeâlstem vâaras taarbšem toont se sttuõ lljeeja jeânmošân 5 hehtaar tääl. Tõn ij vuäžž jee rab šiõgg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmałpaai ki oolpeällä. Jee rab veä rest vuei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeä lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuâmšstamma tallu vuei tet u vdded lâä ssmäadd, vuässõõzz da vuõiggâdvuõdid, jõs lij vuei nnmest, štõ tõk liä taarblaž luâdjie llemvue jj ha rjttummušše, leša ij jeänab ko

mâi d puäžžtääll'lää j'est da luâdjie llemvue kklää j'est šiõtt teet. Sâmmilõ žže da 6 š:st ceälkkum põrggmid vuei tet uccpõrggmuužž vâaras u vdded še määdd.

Õõu dpeä lnn 1 momenttist ceälkkum tääl ij vuäžž u vdded kuâhttsa lebe mængsa õ htseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääl vâaras vuei tet vuâddeed juâkkilää j'est (604/51) ceälkkum âä nnemvuõiggâdvuõtt jue kkl päikka nuu bb tääl se st (tl. vuõiggâdvuõtt šee lled kue 1, jâä tted čõõd, vâ ldded čää '33).

25 §

Måttam või ggâdvuõd čäcca

Tääl da lâä sšjânnam vuõiggâdvuõdâst tâ l ko tõt vuâddeet riikk meä ccjânnma, lij viõggâst tõt, mâi d lää j'est (meä rrõõzz kõskkraajâst čää '33est da čaa '33i juâggast) 5 š:z da 9 š:z 2 momenttist šiõtt teet. Kuä ss vuâddeet mængg täällad lebe lâä sšjânnmed seâmma poodd, tõõi vâaras vuei tet râtckad šiõttlõs õhttsaž čää ccpai kkl. Vuâddan õhttsaž vuässõõzzi meä rreema liä täälai da lâä ssmäaddai manttaal. Vuõiggâdvuõd jeä t seža kuõ škkpaikka u vddu.

26 §

Mäadd âânmuš jee res meä rid

Jõs hommum vuâmšstõõzz jeä t taarbšukku tän lää jj meä rid, vuei tet tõt âä nnd luâ d-jie llemvue kklää jj, jânnampai kkljie llemvue kklää jj lebe puäžžtääll lää jj meä rid lebe âä nnd tön jee res meä rid jâ kktõõlee l tön mâi d vuõiggâdvuõdâst luõvted riikk madd-vuâmšstõõzz da puåttipu htti vuõiggâdvuõdid lij lää j'est (687/78) meä rruum.

27 §

Mäadd âä nnemplan

Jânnampai kkljie llemvue kklkrug âlgg tuejjeed jijjâs-i määddâä nnemplan ho mmjummu lebe jee res nalla hommum määddast, pe ce tâ l jõs kõõččmest lij pâi õõut lebe måttam 24 š:st ceälkkum tääl lebe jee res vuu vd vuâddemmest lebe 25 š:st ceälkkum vuâmšstõõzâst.

Tâ l ko vuâmšstõõzz âä net jee res ko tän lää jj meä ri vâaras ijka jânnampai kkljie llemvue kklkrugâst leäkku, tön mie ldd måht lij jee rben šiõtt tuum, vuõiggâdvuõtt riikk madd-vuâmšstõõzz luõvted, âlgg tät vue ss tän ää ššest se rdded madd- da meä cctäällministeeria kiõttõõlâm diõtt.

Plaan siiskâst, raajimest da mõõntõõlmin, mäi 'd tön õõutvuõdast älgg jä k̄k̄ted tön mând tää r̄kben meä r̄reet asetõõzâst.

28 §

Mädd ooccmuś

Mäadd ooz̄zât jânnapäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruugâst kii r̄jin. Ooccmõõz̄zâst älgg ceälkkumuś hâmmad kââ 'dd jânnapäi k̄k̄jie llemver ḡg-oummust da taarbsemest še saa 'mi sijddsâbbar ceälkkumuś.

29 §

Kauppriâśšmõś

Jânnapäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug reâśś tääl, päai k̄ lebe jee r̄es õudltõõz̄z kaupšemest ooc-ja di mähss- da jee r̄es luovtemmäinain.

Tääl, vuu 'vd lebe jee r̄es õudltõõz̄z kaup-hâ 'dden meä r̄reet ââ 'nnem 'meä r̄ mie ldd šõddi â 'ntteeja hâ 'dd.

30 §

Kaupphâ 'dd vä 'sttmähssemäi ḡg da korkk

Tääl lebe lââ 'sspäai k̄ kaupphâ 'dd vä 'sttmähssemäi ḡg lij jeänmõsân 25 ee k̄ked da jue k̄kekksaž korkk lij 4 %. Kaupphâ 'dd lij koorkte 'mes kuõ 'htt ee 'jj äai 'j tön rää 'jest ko kauppk̄e r̄jj lij vuâllakee r̄jtum. Kaupphâ 'dd vuänõõzzi pe r̄rjummuś alteskue 'det tön mä 'hssempeei 'v, mii vuõssmõsân šâdd kuõ i t ee 'jje kee 'jjest kauppk̄ee r̄j vuâllakee r̄jtemmest. Tõõi õõudpeälñn 24 §:st ceälkkum jee r̄es vuu 'vdi da vuässõõzi peä 'lest mä 'hssemäi ḡg lij jeän-mõsân 10 ee k̄ked da ekksaž korkk lij 8 %.

Tõt vue 'ss tääl lebe lââ 'ssvuu 'vd kaup-phâ 'ddest, kââ 't i llä uvddum mie 'r̄rummu mähssemmäinaivui 'm veä l̄ggen, älgg mä 'hsed kauppk̄ee r̄j vuâllakee r̄jtemmen lebe mie 'r̄rä-äi 'jest. Mie 'r̄räi ḡ ij vuäz̄z lee 'd vitt ee 'ed kõõk̄k̄ab kaaupuejjeem-peei 'vest looggeel. Tâ l ko kaup-phâ 'dd vue 'zz jeä 't mahssu kauppk̄ee r̄j vuâllk̄ii r̄jtemmen, älgg tõ 'st mä 'hsed ekksaž koork 8 %. Tãn kaupphâ 'dd vue 'zz vuõsmâs vuänõõz̄z da koork pe r̄rjet tön mä 'hssempeei 'v, mii vuõssmõsân šâdd koolm määnpäi kee 'jjest kauppk̄ee r̄j vuâllakee r̄jtemmest.

Kaupphõõ 'ddi pe r̄rjemmest, määusai mää-jemmest da korkkluõvsvuõd miõttmest tä r̄kben meä r̄reet asetõõzzin,

31 §

Mäaddmett 'teemtuâi 'mtõõz̄z

Jânnapäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mäadd-metteeminsinõõr lebe suu meä 'r̄rõõz̄zâst mäadd-metteemteknikko vuäitt spraavdõõttâd juâkklâä 'jj mie ldd siõtt 'tuum mäaddmetteemtuâi 'mtõõz̄z, mii kooll tãn lâä 'jj viõ k̄k̄epiijjumuśše. Jânnapäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuäitt še ra 'ddjed tãn lâä 'jj mie ldd šõddi mäaddmetteemtuâimtõõzzi â l̄gge piijjimest.

Riikk mähss mäaddmetteemtuâimtõõzzi tuaim-tõsmääusaid, mõõkk šâ 'dde tãn lâä 'jj viõ k̄k̄e pi-jjâm k̄ee 'jjest.

32 §

Kaapsummuś

Kauppk̄ii r̄ji raajimest da vuâllak̄ii r̄jtemmest da oodd hââ 'dd meä 'r̄remmest ošvdõõttmuužž diõtt lebe vuämštõõz̄z ää 'r̄vest šõddâm jõnn mut-tâz diõtt meä 'r̄ree asetõõzzin.

Ko riikk luõvât täälaid lebe lââ 'ssvuu 'vdi lebe vuässõõzzid õhtsaž jânmmid lebe vuõigâdvuõdid jee reabnallšem vuõigâdvuõdid tãn lâä 'jj mie ldd, tâ l jeä 't jeäkk̄tuku tön, mäi 'd maddviõr l lãägg 2 §:st meä 'r̄reet luõvtempõmmi vuõigân tuõdšte 'mmest. Luõvtempõmmjest älgg čuež̄žad, štõ vuâddan tääl lebe jânnapäi k̄ vuäz̄zumuśše lij tât lâä k̄k̄. Ko ooz̄zât lâä 'jjčuârvvmuužž tõi 'd tãn lâä 'jjest ceälkkum vuäz̄zumužžid, mäi 'nn riikk lij tääl lebe jânnap luõvteejen, ij leäkku tarbb čuäi 'jted čiolgtõs õõu 'dbu vuämšteeja vuämštõsvuõdi ḡgâdvuõdâst. Tâ l ko lâä 'jjčuârvv-mužž ooz̄zât näkkam vuämštõõz̄z vuäz̄zumuśše, kââ 't lij õhttuum ju 'n âarri tallu tön manttaal kaaggee l lebe mie 'rvvouda nu 't štõ tön vää 'ldet lokku tön manttaal meä 'r̄remmen, algguädlaž vuäz̄žampõmmjen heivvai veergla ččânja vuõig-gântuõdštum kopia čiolgtõõz̄zâst, kâätt se 'st tuõ 'l'ai manttaalreknâ 'stõõz̄z.

33 §

Panttvuõigâdvuõtt

Tääl lebe jânnapäi k̄k̄ lij panttân kaupphâ 'dd, tön koork da pe r̄rjemkuuli mä 'hssmest kaaupraajjâmpeei 'vest la 'sk̄keem õuddvuõdi ḡgâdvuõdin. Hââ 'dd korkines vuäz̄zât jee 'rab riâśšâmää täälâst lebe jânnapäi k̄est âalgasväl ldded huälk̄âni tõ 'st, mõõn kuu k̄k̄ tõi liä leämmaš määu 'sk̄ânai, tön po 'reââd mie ldd nu 't mä 'htt meä r̄reet piidi da määusai pe r̄rjemmest uvddum lâä 'jjest (367/61).

Mâi 'd 1 momenttist kaupphâa 'ddest šiott'teet, kuâskk seämmaanalla tön hâa 'dd, mii lij tallu lebe lââ 'ssvoudda uvddum vuässözzâst öhttsaž jännma meä 'rruum, da tön koork. Hâa 'ddest koorkines lij seža seämma ou 'ddvuõiggâdvuõtt ko mâi 'd lij šiott'tuum õlmmvuõi 'ggâdvuõdlaž määusaid, mõõkk mâ 'nne täälain, da töt vuäžžat pe 'rrjet tō 'st, kii pe 'rrjem poodda lij tääl lebe lââ 'ssvuu 'vd vuämšseei.

Kuul korkines vuäžžat jee 'rab riäššâmtää tääl last lebe jännampäi 'kest äälgasväl 'dded huälkäni tō 'st, mõõnn kuu 'kk tōk liä leämmaš määu 'skānai, tön po 'reääd mie 'dd mä 'ht meä 'rreet piidi da määusai pe 'rrjemmest uvddum lâä 'jjest. Tōid vuäžž pe 'rrjet tō 'st, kii pe 'rrjem poodd lij tääl lebe jlää 'ssvuu 'vs vuämšsteei.

Pantvuõiggâdvuõdâst Kiddjemrekistra tuejjeem i 'lmmtöõzzin šiott'teet tää 'rkben laa 'jjin.

34 §

Tääl kuõskki ooccmuužž

Jōs riikk lij tñn lækka vuäddēja lâä 'jjuarvam-lebe Kiddjemää ššest ooccjen, ä šškii rjid vuäžžat vuõltheed pää št mie 'dd suudâmstoulla, suudâmkaâ 'dd su 'vddja lebe suudâmstuu 1 kanslia

35 §

Čuâggasraajjâm- da čää 'ččuõlltuai

Jōs riikk lij raajjâm lebe raajtam tñn lâä 'jjuâl-la kuuli täälai vääras čuâggas- da čää 'žž-huõlltuajaid, kuulin pe 'rrjet tääl vuämšsteejast tōt mie 'rr, mâi 'nn tääl ä 'rvv (ko tōt ää 'net jijjâz meä 'rre) sâtt lee 'd pājijnam tuajai kēe 'jjest, jāän-mōsân seža 10 proseent tallu šōddâm kuuli meä 'rest. Meä 'rr, mii pe 'rrjet, vâ 'sttmä hss-emäi 'gğ lij 10 e 'kked da tñn ekksaž korkk nellj proseent. Pe 'rrjemmest meä 'rad jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug.

Pe 'rrjummušē da mä 'hssem hiälpuummušē, luõvâsčēäkkmužžē da šē jee 'res aa 'ššid lij ää 'nteei vue 'zzin viõggâst, mii kaupphōō 'ddi pirr šiott'teet.

6 lâäkk

Täälai rää 'jtöõzz

36 §

Rää 'jtöõzz

Vuõiggâdvuõtt'tuäi 'mm, mâi 'nn jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug lâä 'vtää luõvtet tñn

lækka vuäddeel vuädduum tääl lebe vu 'vdd lebe tñn vue 'ss, lij kuddtemes. Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug älgg miõttâd lâä 'vv tâ 1, ko vuäžžjen lij Aanar kää 'ddest jeälsteeja tiudd-välddsaž sâmmiaž, kää 'tt ij vuämašt tñn lâä 'jj vuälla kuulli tääl, lebe ko vuäžžjen le 'čči nâkkam ooumaž, kää 'tt ä 'rbjeeč luõvteeja. Kēäzz-ne jeär-rsa lâä 'v sâtt miõttâd pāi tâ 1, ko tōõzz liä aaiabâs pue 'r veä 'r.

Öõudpeä 'lñn 1 momenttist šiott'tuum rää 'jj-töõzz liä viõggâst 20 ee 'kked tñn peei 'vest, ko tääl last lebe lâä 'ssvuu 'vdest rajjum kauppkē 'rjj lij vuälläkii 'rjtum. Tääl vuäžž Kiddjed, rää 'jtöõzzi cōõgkanai, jee 'res vuõiggâdvuõd ko vu 'vrrvuõiggâdvuõd tuäkkōssân ja pa 'nttjed vie 'lj mä 'hssem tuäkkōssân da äälgasmetteed di kaaupšed päkkčuarvvamkaupin. Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug vuäitt, kuä 'ss tōõzz liä aaiabâs pue 'r veä 'r, lueštēd luõvâs tääl lebe tñn vue 'zz tñn cēäkksest šiott'tuum rää 'jttöõzin.

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug vuäitt lâ 'htēd ou 'ddlest tñn paragraafist riōššum lâä 'v da tñn luõvâsčēäkkmuužž kuõskki riōššma määin, štō tñn lâä 'jj vuälla kuulli läinn lebe kaupphâ 'ddvuäžžam älgg obbnēs lebe pie 'kknes mä 'hsēd vâ 'stt koorkines. Jōs tääl vääras lij miõttum tñn lâä 'jj vuälla kuulli veä 'kkvuõtt ij-ka tñn miõttmest leäkku mõõnnâm 10 ee 'kked, de riōššma sâtt šē lâ 'htēd määin štō cēäkkum veä 'kkvuõtt lebe tñn vue 'ss älgg tâ 'lñi mä 'hsēd vâ 'stt rii 'kkē.

37 §

Jee 'rab lâä 'ssmääin

Tâ 1 ko tñn lækka vuäddeel määd, lääin lebe raajjâmveä 'kkvuõd vuäžžam ooumaž lebe tōt, kēäzz suu tääl lebe tñn vue 'zz vuämšstōs- lebe vaaldšēmvuõiggâdvuõtt lij serddjōõvvâm lebe, jōs sij liä jāänbōs, ij-ka öhtkaan see 'st leäkku koolm ee 'jj se 'st pōõššinalla jeälstam tñn tääl last, jännampäi 'kkjie 'llem-vue 'kkkruug vuäitt meä 'r-reed tâ 1 štō tääl lebe vuu 'vd kuõskki riikk vuäžžmuš, riikkläinn lebe veä 'kkvuõtt älgg mä 'hsēd määusat. Jōs veä 'kkvuõd miõttmest lij mõõnnâm 10 ee 'kked, veä 'kkvuõd jēä 't vuõittu meä 'rreed mä 'hsēd määusat.

Kaupp- da veä 'lggkii 'rjida veä 'kkvuõdi miõttmuužž kuõskki riäššmid älgg vâ 'dded mäinn nu 't ko 1 momeent šiott'töõzzin lij cēäkkum. Kaupp- da veä 'lggkii 'rjid vuei 'tet vâ 'dded mie 'dd (vuäžžam luõvâsčēäkkem di kaup- da läinnmääinain moštebe suäppum säkkkoorki

meä 'reem vaa 'rin) še jee 'res määinaid, mõök kue 'skke tääl lebe vuu 'vd äännmuužž, vuäžžmuužž pe 'rjem staanmuužž, lääin äännmuužž di taarblöššân kioccum jee 'reab määinaid.

7 lāākk

Vuäžžmuužži pe 'rrjummuš

38 §

*Kaupphōō 'ddivuäžžmuužži da lääinai luōvāsce-
älkkmuš*

Jānnampāi kēkie llemvue kēkruug vuäitt 36 da 37 §:st šioṭṭ'tjummu lāā 'ssen asetōōzzāst tää 'rkben šioṭṭ'tummu vuāddōōzivuōi 'm meä 'reed tān lāā 'jj vuālaž riikk kaupphā 'ddvuäžžmuužž da riikk-lāāin mā 'hssed määust pie kēknes lebe obbnēs oḥttān lebe mænggen pie kēkest, jōs veālglaž lij riikkāst määdd vuā 'sttmen lebe lāāin oocmen ouddam vāāžnai sōō 'jin puāst lebe mudoi mõōn-tōōllām ploottai nalla, luōvtām tää pie kēknes lebe obbnēs lebe i llā jā kēktōōllām 61 §:st ceālkkmū plaan lebe jōs tääll lij jouddam kaaupšed āālgasvā lddemtuāimin. Jānnampāi kēkie llemvue kēkruug vuäitt asetōōzzin tää 'rkben šioṭṭ'teem vuāddōōzivuōi 'm meä 'reed kaupphā 'ddvuäžžmuužž da läāin tā 'si vā 'st māssem-nalla še tā 'l ko veālglaž i llā jā kēktōōllām kauppa-da veā lēgēkerjja pijjum jee 'res määinaid.

Pe 'rjemnallšem 1 momentist ceālkkmū riikk kaupphā 'ddvuäžžmuužžid da riikk-lāāinaid vuäžž pe 'rjed jānnampāi kēkie llemvue kēkruug lāāgg-laž riāššmid vuāddeel āālgasmetteel tōn po 'reādin ko mii lij piidi da määusai pe 'rjemmest āālgasmetteel uvddum lāā 'jjet šioṭṭ'tuum. Tān lāā 'jjet ceālkkmū riikk kaupphā 'ddvuäžžmuužži da riikk-lāāinai määus kooi māssempei 'vv lij mõōnnām, vuäžž pe 'rjed ceālkkmū po 'reāadin jee 'rab riōššāmtāā.

Jānnampāi kēkie llemvue kēkruug vuäitt u 'vdded ōuddlest teāḍ tō 'st, šāddtvu tuāim kēe 'jjet riikk-lāāi 'n lebe kaupphā 'ddmōhssmuužž luōvasceālkkmuš lebe veā kēkvuōḍ vā 'stt pe 'rrjummuš.

39 §

Veā kēkvuōḍi vā 'sttpe 'rrjummuš

Tān lākka vuāddeel uvddum veā kēkvuōḍ vūei 'tet pe 'rjet obbnēs lebe pie kēknes vā 'st rii kēke, jōs:

1) veā kēkvuōṭt lij miōttum puā 'st vuādd-
oovivuōi 'm;

2) veā kēkvuōḍ vuäžžī lij ouddam vāāžnai sōō 'jin puāst teādaid, mõök liā vaikkam veā kēkvuōḍ miōttmušše lebe māsšmušše lebe mudoi lij leāmmaš ploottai;

3) veā kēkvuōḍ vuäžžī lij juōkkum tää viid ee 'jj se 'st veā kēkvuōḍ vuäžžmest;

4) veā kēkvuōḍ vuäžžī lij viālt'temes veā 'rtāā loopptām tuejjummužž, mõōn vāāras lij vuäžžām tuārjjoōzz lebe uu 'ccāām tōn viid ee 'jj se 'st veā kēkvuōḍ māāimōs lebe, jōs veā kēkvuōṭt i llā mahssum obbnēs, māāimōōzzān kaggum teā ēgēvūe 'zz mā 'hssmest;

5) veā kēkvuōḍ vuäžžī lij kaaupšām tuārjjummu vūāmštōōzz viid ee 'jj se 'st veā kēkvuōḍ, lebe jōs veā kēkvuōṭt i llā mahssum obbnēs, māāimōōzzān kaggum māsšvūe 'zz mā 'hssmest;

6) veā kēkvuōḍ vuäžžī i llā jā kēktōōllām veā kēkvuōṭtriāššām jee 'res määinaid.

Jālstepōōrt vāāras miōttum veā kēkvuōḍ vūei 'tet veā 'l še tā 'l pe 'rjed vā 'stt, jōs tuārjjummu pōrttāst jiočč veā kēkvuōḍ vuäžžī lebe suu vuōiggādvuōḍvūāmšsteejes ij leākkū jeālstam uu 'ccmōsān 10 ee kēked veā kēkvuōḍ miōttām.

Veā kēkvuōḍ ij vuäžž mie 'reed vā 'sttpe 'rjed teānab māṅṅa tōst ko 10 ee kēked lij mõōnnā' veā kēkvuōḍ miōttmest. Pe 'rjemnallšem veā kēkvuōḍ vuäžž vā ldded tōn täälast, mõōnn vāāras tōt lij miōttum, seāmma ōuddvuōiggādvuōḍin ko tāālin mõōnni ōlmmvūōiggādvuōḍlaž määusain šioṭṭ'teet. Pe 'rjummuš vuäžž tuejjeed piidi āālgasvā lddmest meārrium po 'reāadin.

40 §

Luōvasceālkkmuš- da māṅṅnemkoork

Mahssu meä 'rruum veā kēkvuōḍi, kaupphā 'ddvuäžžmuužži da läāinai luōvōscea lēkemkoorkāst da māṅṅnamma māsšvūe 'zzid māssemkoorkāst da tōōi pe 'rjemmest šioṭṭ'teet asetōōzzin.

41 §

*Kaupphā 'ddvuäžžmuužži da läāinai koorki
ta 'rēkkmuš*

Tāā, lāā 'ssvūu 'vd lebe vuāssōōzz kaupphā 'dd da läāinai ekksaž koork vūei 'tet ta 'rēkēed āājmōsān kuudād lāinne 'jj aalgāst looggeel jeānmōsān kuōi 'htt proseent māṅṅa lāāin vā lddmest aalmilaž korkktāā 'zzest šōddām muttsid vā 'steel.

8 lãakk

Saa 'mi aa 'šši hã 'ddmuš

42 §

Sijdsååbbar

Njauddâm da Njållem-Keväjäâu 'r siidâst ââ 'net sijdsååbbar õõut vuâra ka 'ndaree 'jjest. Lãâ 'ssen vœi tet ââ 'nnet pâ 'lmeâr'saž sijdsååbbrid nu 't mãhtt jiõč sijdsååbbar riâšš lebe sãã 'msuãvtõs lebe õuddooumaž vuäinn, štõ tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'ccmõsân 10 j iidâst jeälsteēja jiõnstemuõiggãdvuõttne 'kked tõn tãtta i 'lntemmes ää šš kiõttõõllâm vãaras.

Sijdsååbbara kãčcmest šiõtt'teet tãã 'rkben asetõõzzin,

43 §

Vuãssõõttãmvuõiggãdvuõtt da riãššõmvã 'ldd

Sijdsååbbrest vuãžža aa ššin riõššãd sãbbra noorrõõttãn vuõrãsoummu, kook põõššinalla jeãlste siidãst da sij pie 'llkuei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõllâm vuãlaž ää šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid da vuõiggãdvuõdid, lij su 'st tãn ää šš peã lsest vuõiggãdvuõtt vuãssõõttãd sãbbra da vã 'ldded saakkvuãr.

44 §

Sijdsååbbrest kiõttõõllâm ää šš

Sijdsååbbrest kiõttõõllãt:

1) esitõõzz da ceãlkkmuužž saa 'mi jie 'llem-vue jiid da jeãllmõõžžid kuõski kookkaskue 'ddi lebe vuãdjuurdlaž aa ššin;

2) sãã 'msuãvtõõzz vuãzzlai da vãã 'rrvuãzzlai va 'ljjummuš; da

3) vaall 'lu 'vddkãã 'dd va 'ljjummuš saa 'mi õhtt-sãž õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijdsååbbar vuãitt u 'vdded 1 momentti 1 sãã 'jest ceãlkkum aa ššid še sãã 'msuãvtõ šše kiõttõõllâm vãaras.

Sijdsååbbar vœi 'tte noorrõõttãd še õhttsaž sãbbra sããrnõõttãd da riãssãd 1 momenttist ceãlkkum kuhttu siid õhttsaž aa ššin.

Vaall 'lu 'vddkãã 'dd âlgg va 'ljeed uu 'ccmõsân kutt mããnpããi õu 'ddel ko õuddoummu oodd tuãimmpããi âlgg.

45 §

Sããmsuãvtõõzz

Sijdsååbbrest kiõttõõllâm aa šši valmštõõllmest da sijdsååbbri riãššmi viõ 'kã puijimest

â 'nne huõl Njauddâm da Njã 'llem-Keväjäâu 'r siijdi sãã 'msuãvtõõzz. Sãã 'msuãvtõõzzi tuãjjan lij u 'vdded celkkmuužžid ve 'rõõgoummuid 44 §:z 1 momeent 1 sãã 'jest ceãlkkum aa ššin tã 1, ko ää ššest lij kiirãs jeã 't-ka sijdsååbbar vuõittu kãčcad ää šš kiõttõõllãd. Sããmsuãvtõõzz vœi 'tte lãã 'ssen u 'vdded ceãlkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue 'llkeãmp-ooccmuužžin;

2) mããddvuãžžãnooccmuužžin;

3) sãã 'mtããlai luõvtemlãã 'vin;

4) sãã 'mvuu 'vd ââ 'nnmest; da

5) jee 'res seãmanallšem aa ššin, mõõk tã 'lsi kuãskke saa 'mid.

Kuhttze sãã 'msuãvtõsse va 'ljeet koolm ka 'lendaree 'j jããas nellj vuãzzla da vuãzzlaid kuõi 'htt vãã 'rrvuãzzla. Vuãzzla da vã 'rrvuãzzla â 'lõõga lee 'd 43 §:st vuõsmãs ciãlkãst ceãlkkum oummu. Kuhttu sãã 'msuã saaggjãã 'dteejen lij saa 'mi õuddooumaž.

Sãã 'msuãvtõõzz vœi 'tte norrõõttãd še õhttsaž norrõ 'sse, ko 'st kiõttõõllãt saa 'mi õhttsaž aa ššid.

46 §

Õuddooumaž

Saa 'mi õhttsaž aa ššid hã 'ddad da saa 'mi õudltõõzzid kãã 'ced vœi tet va 'ljeed saa 'mi õu 'ddooumaž, koonn tuãimmpãã 'j lij seãmma ku 'kã ko sãã 'msuãvtõõzz

vuãzzlain. Sãã 'msuãvtõõzzi õhttsaž sãã 'bbar va 'ljad saa 'mi õuddooumže vãã 'rroummu, kãã 'tt hã 'dd õuddoummu tuãjaid tã 1 ko õuddooumaž ij vœi 't lebe son lij cõglvaž. Õuddoummu tuãjain šiõtt'teet tãã 'rkben asetõõzzin.

Õuddooumaž da suu vãã 'rroumaž âlgg lee 'd 4 §:st ceãlkkumnallšem ooumaž, jeãlsted sãã 'mvuu 'vdest, siõltteed sãã 'mkiõl da kãã 'tt lij tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

Vaall 'lu 'vddkãã 'dd

Kuhttuž sijdsååbbar va 'ljad 3 vuãzzla jijãž siijd vaall 'lu 'vddkããda da sijjid jue 'kãžže jijãž vãã 'rroummu õuddooumuvaal tuãimtem vãaras. Vaall 'lu 'vddkãã 'dd vuãzzlõžen da vuãzzlai vãã 'rroumžen vœi tet va 'ljeed pâi tõn siidãst põõšši nalla jeãlsteēja da tuõjju tuõttãm ooumaž. Vaall 'lu 'vddkãã 'dd norrà 'tte õõutsãjja va 'ljeed kõskstez vaall 'lu 'vddkãã 'dd saaggjãã 'dteei da vãã 'rrsaaggjãã 'dteei, vaall 'lu 'vddkãã 'dd vœi 'tte tuãimmad še juãkkõssãn, mõõkk liã riõssãm-vããldla koolmin vuãzzlain.

Vaall lu 'vddkää 'dd tuâjain šiött'teet tää 'rkben asetõõzzin.

48 §

Õuddooumažvaal

Saa 'mi õuddooumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st jä 'kket jeänbõsvaallnäa 'l. Ee 'vdken piijjmest da vaal tuaimtemmest šiött'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vaalin liä jionstemvuiõggâdvuõdla Aanar kää 'ddest jeälsteeja tiuddvääldla sää 'm da sij pie 'lkuei mez. Jiõggkii 'rteeja, sie 'brkâ 'dd da sää 'm parlamentt âlgg taarbsemest u 'vdded taarblaž teâdâid vaall'looggtõõzz tuejjemeem vääras. Juõ 'kkkast Aanar kää 'ddest jeälsteeja samm-last da suu pie 'lkuei 'mmstes lij vuõiggâdvuõt ta 'rkkeed vaall'lääggtoõzz.

Õuddâoumažvaalâst šâdd va lljummu tõt ooumaž, kää 'tt lij jeänmõs vuäžžam jionid kuhtu siid jionid õ 'hte la 'škeel. Jõs jionid leä 't vuäžžam seamma jiännai ä 'šs ra 'tkkeet seamma jionmie 'r vuäžžam oummui kõõsk vue 'rbîn. Vaall'lu- 'vddkâ 'dd nâânasm tâ 'lsi vaali mâŋŋa ââ 'nnem sâbbrest vaall vaalpâ 'rddkêe 'rjid vuâddeel vaall puätti..

49 §

Vaa ll'v 'vddkää 'dd riäššmest veinnmuš

Vaall'lu 'vkää 'dd riõššma vuäitt 48 §:n 2 momenttist ceälkkum ooumaž ooccâd muttâz vuâddeel tõõzz, štõ riäššâm neeu 'rad suu vuõiggâdvuõdâz lebe tõt lij šõddâm

puäst po 'reâdin lebe tõt lij mudoi lää 'jj vuâsta. Veimmmuš âlgg raajjâd keerjlaž nalla Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuõi 'tte 30 peei 'v kēe 'jjest tō 'st, ko vaal puâd lij uvddum õlmmsa. Muttâz ooccmet jä 'kktoõlat mudoi, mâi 'd muttâzooccmet vaaldšemaa ššin uvddum lää 'jjest (154/50) lij šiött'tuum.

50 §

Riõššmest teâdtummuš da tiättanvuäžžmuš

Sämmila kiõččât vuäžžam sijddsâbbar lebe saa 'msuâvtõõzz riäššmest lebe vaal šõddmest teâd tâ 'l ko riäššâm lebe vaallšõddmuužž kuõskki pâ 'rddkē 'rjj täävtõs lij pijjum vuei 'nnemnalla Aanar kää 'dd i 'lmmtõstau 'lle lebe saa 'mi õud-doummu kontra, Riäššmuužž da vaali puätti vuei 'tet lââ 'ssen veäl u 'vdded älmmsa še pâi 'kkkää 'ddest aalmilaž keäzaa 'test, jõs

sijddsâbbar nu 't reäšš. Kuäss riäššâm kuäskk pâi õõut sâmmila, tiättanvuäžžmuš lij šõddâm tâ 'l, ko riäššâm lij uvddum tän ooumže tuõdstõõlaž nalla.

51 §

Riäššâm kuddtemesvuõtt

Saa 'mi sijddsâbbar ja sää 'msuâvtõõzz riäššõm lij kuddtemes, jõs tõt neeu 'râd privaate vuõiggâdvuõd.

Jõs saa 'mi sijddsâbbar lebe sää 'msuâvtõõzz riäššâm i 'llä šõddâm vue 'kkšõš po 'reâdin lebe lij jee 'res nalla lää 'kked vuâsta, vuäitt saa- 'mvuu 'vdest jeälsteeja tiuddekkšaž sâmmilaž lebe suu pie 'lkuei 'mmes lebe sää 'msuâvtõõzz vuäzz-laž raukkâd Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuõd tuõt-tâd, štõ riäššâm lij kuddtemes. Seamma vuõiggâdvuõtt lij tō 'st, kēan vuõiggâdvuõd riäššâm neeu 'rât.

Raukkmuš, kää 'tt kuäskk riäššâm kuddtemmen tuõttmuužž âlgg piijjâd â 'lgge 30 peei 'v se 'st riäššâm teâdtemmest.

9 lāāk

Jeä 'resnallšem meä 'rrõõzz

52 §

Peäldrai 'vvjummuš

Peäldrai 'vvjummuužž mie 'räiggsaž rää 'jtum-must uvddum lää 'kk (1381/91) ij kuõsk nâkkam rai 'vvjummuužž, mõõnn vääras lij miõttum lāinn lebe veä 'kkvuõtt tän lākka vuâddeel lebe koon vuâddan lij tän lāā 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sājja vuâddeel uvddum lāā 'pp.

53 §

Puäžžskääd

Tân lāā 'jjest ceälkkum tääl lebe vuu 'vd vuämšsteejast ij vuei 'tet vuäžžad ko 'rvvõõzz puõc-cui tuejjeem skäädain.

54 §

Kāāddlaž- da ceerkavlažpiid

Riikk ij taarbâs mā 'hssed kāāddlaž- da ceerkavlažpiid tän lāā 'jj mie 'ldd ho 'mmjummu tääl lebe vuu 'vd puättjin tōn ka 'lndaree 'jjest, kuäss vuämšstõs lij šõddâm mād- ja meä 'cctāällministeria vaaldšem vuālla.

55 §

Viõ kēpiijāmve rēgnee kē

Mädd- ja meä 'cctäällministeria, Sää 'mjānnam jānampāi kējie llemvue kēkruug, mädd- ja meä 'cctäällministeeria teättsluužpkuvddlōs, Aa-nar kää 'dd jānampāi kējie llemver ēgnee kē da meä 'cchalltōs kādde tñ lāā 'jj viõ kēpiijām. Meä 'cchalltōōz Pājj-Sää 'mjānnam luādhāidd-vuu 'vdd kādđ riikk määddai da čaa 'zji kā 'dmdest saa 'mvuu 'vdest da tōi 'd kuōskki lāā 'jjest ceālk-kum jee 'res tuāimain. Mädd-da meä 'cctääll-ministeria vuāitt taarbšemmest u 'vdded tää 'rkab mie 'rōōōzid mōōntōōlmin, māi 'd jā kēktōlat tñ lāā 'jj viõ kēpiijāmest..

56 §

Kuullmuš

Riikk da kää 'dd verēgnee kē kiōttōōlām vuā-laž 44 §:st moment l sāā 'jest ceālkkum aa 'ššin ver ēgnee kē ā lēgga va 'rjed saa 'mi sijddsābbra da sāmmsuāvtōōzid vāājlažvuōtt ceālkkmuužž ouddmušše. Ceālkkmušraukkmuš vuāžžat vuōlt-teet saa 'mi ōuddoōmže, koonn ālgg kāččad sām 'msuāvtōōz ohttsaž norrō 'sse āā 'šš kiōttōōllād. Jōs sijddsāābbar i llā serddam ceālkkmuužž oudd-muužž sām 'msuāvtō 'sse, ālgg ōuddoōmāž kāččad še sijddsābbar āā 'šš kiōttōōllād.

Palggsi ohtō 'sse da pāikalaž palggsid ālgg va 'rjed vāājlažvuōtt celkkmuužž ouddmušše nāk-kam puāžžtāāl kuōskki aa 'ššin, koin sātt lee 'd jōnn pri 'meār puāžžhāiddmušše.

57 §

Kuuli ko 'rvvummuš

Sāā 'msuāvtōōzji sāmābbarpāā lē, mā tēkkkuul da jee 'res kuul ko 'rvveet sām 'msuāvtōōz saaggjāā 'dteeja, vuāžžla da piissra mādđtāāl ōōu-dāsviikkāmfondi tie ēggin nu 't māht mādđ- da mie 'cctäällministeria tää 'rkben meā 'rad.

Sāā 'm ōuddoōmmu tuājast māāu 'set pāā lē da kuuli korvvōōz riikk tāāllarvōōzāst pirree 'jji čuāi 'jtem mie 'rtie ēggin nut māht Sāmjānnam lāānhalltōs jee 'rab meā 'rad.

Vaall 'lu 'vddkāā 'dd sāmābbarpāā lē, mā tēkkkuul da jee 'res kuul ko 'rvveet riikk tāāllarvō 'sse pirree 'jji vā 'lddem mie 'rtie ēggest māht sizz-aa 'ššiministeria tää 'rkben meā 'rad.

58 §

Vāārai āānnmuš

Mādđtāāl ōōudāsviikkāmfondi vāāraid vuei 'tet tñ lāā 'ssen, māi 'd tōōi āā 'nnmest šiot'teet, āā 'nned pue 'tñnallšem tñ lāā 'j kēē 'jjest šōddām mōōnnmuužžid:

- 1) mādđ da jee 'res vuāmšstōōz vuāsttmušše;
- 2) hommum vuāmšstōōz hāiddmušše da teevvmušše;
- 3) lāāintummušše da tñ kuōskki mōōn-nmuužžid;
- 4) vēā kēkvuōdid;
- 5) riikk raajtem tuājaid;
- 6) riikk raajtem čuōkkui teevvmušše;
- 7) 7 §:z 2 momentist ceālkkum riikk vuāžž-lažvuōi 'tte;
- 8) sām 'mvuu 'v ōōudāsviikkmužž kuōskki tu tēkōōzji da čiolgtōōzji raajmušše;
- 9) uccpōrggi da uccpōrggjen ju 'rddjeei škoo-u ljummušše; di
- 10) kiōl joortemtuājain šōddi kuulid.

59 §

Riikk-lāāinai jiōččvālddsāž vēā lēgššiot'tōōllmuužž ōudltōōz

Pōōšši ekonomalaž vaiggādvuōdid joudam lāāinvuāžžji ekonomalaž vue 'jj heālpeem diōtt vuei 'tet tue 'jjeet riikk-lāāinai da riikk kaupphā 'ddvuāžžmuužžji jiōccvālddsāž vēā lēgššiot-tōōllmuš, jōs lij vuei 'nnmest, štō vēā lēgššiot-tōōllmuš poht āāibās jōnn pue rōōz lāāinvuāžžji ekonomalaž vuākka. Jos sāmmlōōže lij miōttum riikk-lāāinn tñ lākka lebe luādjie llemvue kēklākka lebe puāžžtāāl lākka vuāddēel da tñn laa 'jjin ce-ālkkum jie llemvue kēktue 'jjummužž vāāras da jie llemvue kēktuejjumuš lij loopptum, vēā lēgššiot-tōōllmušše vuāžžat ā lēgged pāi tā l, jōs lāāinvuāžžji pōōrt jeā 't vuōittu jee 'res nalla staanād. Māi 'd ōōudpeā lñn šiot'tōōtōōlāt, ij cōōgg miōttmuužž u 'vddem pōrggi saneerammuužžāst uvddum lāā 'jj (47/93) 97 §:st lebe privaatoōmmu vēā lēgššiot-tōōlmest uvddum lāā 'jj (57/93) 78 §:st ceālkkum mōōntōōlmest.

Jiōccvālddsāž vēā lēgššiot'tōōllmuš vuāitt kuōsk-kād tñ lākka 76 §:st ceālkkum laa 'jjid, luājie llemvue kēklākka, puāžžtāāl lākka, puāžžpōrttāāl lākka, jānampāi kējie llem-vue kēklākka da mādđtāāl lākka vuāddāām riikk-lāāinai da -vuāžžmuužžid.

Jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmest suåppum veä lǵǵköskkvuöttmääinai muttâz kuås kke še tuåkkeeja da jeärraz vie lǵ oolâs vålldam oummu seåmma ko kuålmaid oummu tööi söö ji ko kööcēmest lij suu vuāmšstöözâst, kää tt lij pijjum lääin ååsktumšen nu t mäht asetöözâst tää rkben šiött'teet.

Veä lǵǵsiöttööllmuužž jee res öudeltöözinn šiött'teet tää rkben asetöözinn.

60 §

Veä lǵǵsiöttööllmuužž vue jǵ

Jiöcčvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuužžâst riikk-lääinai da -vuäžžmuužžii vä sttmä hsemäai j vuei tet köö kkeed, koork vue leed da miöttâd vuånöözzi da koorki mä hsmest mähss-luovâsvuödid nu t mäht asetöözinn šiött'teet. Mähssluovâsvuöd lääin vuånöözziid ij šeža vuäžž miöttâd jee res vue zzin ko lääinai kau nnååsktös lebe lainnu likstös- lebe seåmmanallšem tuejjummužžâst uvdum tuåkkös stään peåggtum-mu vuånööz mähsmužž. Pâi aabâs lossâd veä rest läinnäai j vuei tet jiöcčvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmest köö kkeed pâi 1 14 §:z 1 momenttist ceålkum ääi j.

Jös seåmma lääinvuäžžja korkktuärjös- lebe jee res vie lǵ miöttâm vie lǵu vddi jiå pie lstestuött veä lǵǵsiöttööllmušše, riikk-lääinai da -vuäžž-muužžii jiöcčvålldsaž šiöttööllmušše vuei tet ä lǵǵed pâi tâ 1, jös tööz liå jee rab veä r da riikk-lääinai da -vuäžžmuužžii vue'ss oocci pukin vie lǵin lij šuu rab asetöözinn šiött'tuum mie rred.

61 §

Čiölgtoöz da plaan

Öuddel jiöcčvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuužž lääinvuäžžii ekonomalaž vue jjest ålgg cuäi jted ååsklaž čiolgtös da raajâd plaan toi n tuåimin, mäåivuöi m lääinvuäžžii pörǵgmuš, tâ 1 jös nåkam tuejjummužž lij riikk-lääinain tuärjjum, da ekonomalaž vue kke raaveet. Veä lǵǵsiöttööllmuužž öudltössân lij töt, štö riikk, lääinzvuäžžii da veårråmstrooitel vuållaķee rjete suåppmuužž töin tuåimin möökk liå mie ldd plaanâst.

Suåppmuš suöppai tööz kuulli lääin veä lǵǵke rjijmääin da riikk-lääinast uvdum ceålkkmuužž mäåinaid tööi vue zzi peålnn ko töi n lij suåppum. Suåppmušše kuulli riikk kaupphå dduvåžžmuužžii suåppmuužž mie ldd mä hsemnalla šöddâm mäåusaid vuäžžat pe rrjed jee res riåssåmtää 32 §:z 2 momenttist šiött'tuum naa livuöi m.

62 §

Veä lǵǵsiöttööllmuužž jöskkmuš

Jös lääinvuäžžii ei jää kkeed 61 §:st ceålkum plaan lebe suåppmuužž, töi d vuåddöövâm jiöc-vålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuš vuei tet meå rred jöskkåd asetöözinn tää rkben šiött'tuum naa livuöi m da vaiktöözivuöi m.

Jös lääinvuäžžja nååneet pörǵgi saneeram-mužžâst uvdum lækka vuåddejeja saneerammuš-programm lebe privatoummu veä lǵǵsiöttööllmušše uvdum lækka vuåddejeja mähsempro-gramm, 61 §:sse vuåddejeja jiöcčvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuš jåskk. Suudåmstuu 1 ålgg pro-gramm nåånemmen vuåmmšed jiöcčvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmušše sizzkuulli lääin da vuäžžmuužž veä lǵǵsiöttööllmuužžtää.

63 §

Muttâz oocmuš

Jånnampâi kkeje llemvue kkkruug tän läå jjest ceålkum äå šsest tuejjåm riåššma vuäžž ooccåd muttâz veeineel jånnampâi kkeje llemvue jji veinnamlu vddkådda 30 peei v se st tön peei v räå jest, kuå ss veinni lij vuäžžam teåd riåššmest.

V einnamkii rjj vuei tet 1 momenttist ceålk-kum šöddmužžâst tuåimted še tööz ve rǵg-ooumže, koon riåššma muttâz oozžât, di tön ålgg vuöltteed veinnamkii rjj de äå šsest nárjram ä šškee rj da ceålkkmuužžâz muttåzoocåm-ve rǵgnekka.

Ööudpeå lnn 1 momenttist ceålkum veinnamu vddkåå dd 36, 37 da 38 §:st peåggtum äå šsest ouddam riåššma vuäžž ooccåd muttâz veeineel pâåjmös vaaldšenvuöiggådvuöi tte tön po rëadin ko mäi d muttåzooccmest vaald-šemaa ššin u vddum läå jjest šiött'teet. Jee res peåggtummu veinnamlu vddkåå dd tän läå jjest ceålkum äå ššin ouddam riåššmid vuåitt ooccåd muttâz pâi tâ 1, jös pâåjmös vaaldšenvuöiggådvuött meått veinnamlåå v. Låå vv vuei tet miöt-tâd pâi tâ 1, jös läå jǵ suåvtöölâm diött jee res seåmmanallšemaa ššin lebe vuöiggådvuöttprak-tiikka ööutnallšemvuöd diött lij veåžnai, štö ä šš viigat pâåjmös vaaldšenvuöiggådvuöi tte rä tkk-eem vääras lebe låå v miöttmušše lij jee res lossâd veå rr.

64 §

Riåššmi mäåus

Tån lækka vuåddeel uvdum riåššmin pe rrjed mäåus nu t mäht mäåusai pe rrjemmet jee rab

šiott'teet lebe mie'rreet. Jännampäi kkkjie ll-
emvue kkkruug riässhäm lij šeža määustemmes.

65 §

Tää r'kab šiott'töözz, meä r'röözz da vue kkköözz

Tää r'kab šiott'töözz tän lää'jj viö kkepuijjuumest
uu'det asetöözzin.

Mädd- da meä'cctäällministeria vuäitt u'vdded
tän lää'jj da töözz vuäddöövvi asetöözz tää r'kab
meä r'röözzid lääinai, veä kkvuödi da jee'res tän
lää'jjest ceälkkum öuditöözzi miöttmest. Mädd-
da meä'cctäällministeria näännat še kaup- da
veä lgg'ke r'jvöö'jid, ooccâm- da riässhäm vöö'jid
da jee'res tän lää'jj viö kkepuijjuumest diött taar-
blaž vää'jj da mööntöölläm nää' llvue kkköözz.

10 lăăkk

Viö kkepuättmuš- da serddšiott'töözz

66 §

Viö kkepuättmuš

Tät lää kkk puätt viö kke mannu peei'v 19.

Täin laa'jjin kää'mtet pargmannu 24. peei'v
1984 uvddum säämlää kkk (611/84) töözz mąņa
tuejjuum muttsivuoi'm.

Öuddel tän lää'jj viö kkepuättmuužž vwei'tet
ä lgg'ed tön viö kkepuijjuužž vääras taarblaž tuäi-
mid.

67 §

Serddjöövvi vuämšstös

Kää'mtummu sää'mläkka da jee'res ööudbu
sää'mlää'jjšiott'töözzid vuäddeel hommum vu-
ämšstös, möönn ää'nemest ij öuddel tän lää'jj
viö kkepuättmuužž leäkku meä'rruum lebe kää'tt
sädd luöväs ceälkkum lää'jjšiott'töözzid vuädd-
eeja ää'nemmeä'rin, lij hommum tän lää'jj
meä'rid.

68 §

*Mättam ööudbu lää'jjšiott'töözz vuälla kuulli
tuäim da vuöggädvuötköskkvuöđ*

Saa'mi jeälstää'ttimest uvddum lää'jj (273/55)
da saa'mi määddšiott'tööllmuužž (593/69) da
kää'mtummu sää'mläkka vuäddeja riikk da veär-
rämstrooitel vuäžžmuužž vä'stmä'hssemäai'j da
koork da jee'res määinai peä'lest ja kkket tän lää'jj
viö kke pue'ttemen šiott'töözzid da töi'd

vuäddeja suäppumušmääinad, möök le'jje vi-
öggäst. Mąņa tän lää'jj viö kkepue'ttemest šöddi
peäggatum sää'mläkka vuäddeja vuäžžmuužž
vä'stmä'hssemäai'j, koork da jee'res määinai
peä'lest ja kkket nu't še ceälkkum lää'jj määinad.

Tän lää'jj viö kke pue'ttmen viöggäst leämmaš
šiott'töözzid ja kkket nu't še tööi aa'sši peä'lest,
möök še mmuoi ko'lle l momenttist ceälkkum
viö kkepuijjuuše da koin jeä'ttän lääggast jee'res
nalla šiott'tukku. Ceälkkum kuäskk še riikk
piiddluoväsvuödiid da mähssheälpuumužžid,
riikk raajtem tuäjad da täälai rää'jtöözzid. Täälai
luövtemlää'v da rää'jtöözzin luoväsluästmuužž
vwei'tet ööudpeä'lnn ceälkkum lää'jjšiott'töözzin
moksteel miöttäđ 36 §:st šiott'tuum mie'ld da
tö'st šiott'tuum mööntöölm ja kkketöoleel. Mutta-
zooccmuužž peä'lest ja kkket suävtöövvi vwei'ttin,
mäid 63 §:st šiott'teet. Asetöözzin vwei'tet u'vdded
ceälkkum lää'jjšiott'töölmuužžäst jee'resnallšem
mööntöölläm nää' llšiott'töözzid.

69 §

Ööudbui lääinai riikkveärräm da häiddpää lK

Öuddel tän lää'jj viö kkepue'ttem miöttum
68 §:st ceälkkum lää'jjšiott'tösse vuäddeel miöt-
tum lääinai riikkveärräm da läinnhäiddkuuli
ko'r'vöözi peä'lest ja kkket meä'r'röözzid da töi'd
vuäddeel uvddum meä'r'röözzid da töi'd
vuäddeja suäppumušmääinad, möökk le'jje
viöggäst ko'tät lää kkk pue'di viö kke.

70 §

Ööudbu panttvuöiggädvuöđ

Ööudpeä'lnn 66 §:st ceälkkum lää'jjšiott'tösse
vuäddeel kaupšum tääll lebe vu'vdd, mii lij tän
lää'jj viö kkepue'ttem panttân riikk kaup- lebe
kaupphäddvuäžžmuužž da tön koork mä'hs-
mest tön räjjja ko vuäžžmužž lij loopp räjjja mahssum,
lij veäl-ki seämma määinaivuoi'm panttân ceälk-
kum vuäžžmuužž mä'hs-
mest.

Tääll lebe vu'vdd lij panttân tän lää'jj vi-
ö kkepue'ttem poodd viöggäst leämmaš lää'jj-
šiott'tösse vuäddeel še l momenttist ceälkkum
lää'jjšiott'tösse vuäddeja näkkam kaup- da
kaupphäddvuäžžmuužž mähssmest koorkines,
kää'tt lij söddäm mąņa tän lää'jj viö kke-
pue'ttemest lebe koonn panttvuöiggädvuöđäst ij
leäkku tuejjuum öuddel ceälkkum äi'gg'poodd
ilmtöözz su'vddja (koonn ä'sš kuäskk).

Ööudpeä'lnn l momenttist ceälkkum lää'jj-
šiott'tösse vuäddeja kuullvuäžžöözz da tööi koork-
ki mä'hs-
mest lij tääll (koonn ä'sš kuäskk) lebe

vu 'vdd panttân nu 't mäht 1 da 2 momenttist šiott'teet.

Tâ 1 ko tääll lebe vu 'vdd lij panttân 2 momenttist šiott'tummu nalla, de jännampäi kĳjie llem-ver ġġooumaž âlgg su 'vddja (koonn ä šš kuâskk) i lmmtôs pantvuõiggâdvuõd kuõskki mie 'rkĳkõõzz tuejjeem vääras Kiddjemrekistra. Ko vuäžžmuš lij puk mahssum, âlgg jännampäi kĳkie llemkruug vuõltteed i lmmtôs su 'vddja (koonn ä šš kuâskk) štõ tääll lebe vu 'vdd lij luovâs panttveârmest.

71 §

Väärai âânmmuš

Mäddtääll õoudâsviikkâmfondi vääraid vuei 'tet ââ 'nned še nâkkmid 68 §:st ceälkkum lăä 'jĳšiott'tõõzz viõ kĳkepijĳmuužž kuõskki meä 'rid, mâi 'd tõi 'd lij õ 'nnum õuddel tăn lăä 'jĳ viõ kĳkepue 'ttem.

72 §

Jee 'res serddšiott'tõõzz

Vuõsmâs 42 §:st ceälkkum sijddsââbbar âlgg ââ 'nned kuud määnpâai se 'st tăn lăä 'jĳ

viõ kĳkepue 'tmest da vuõsmâs õuddooumažvaal âlgg ââ 'nned ee 'jĳ se 'st lăä 'jĳ viõ kĳkepue 'tmest. Săä 'msuâvtõõzz alttee tuâjas saraz mănġa tõi 'st, ko tõi liâ va lĳjuum sijddsâbbrest. Săä 'msuâvtõõzz da õuddoummu vuõsmâs tuâimppââjĳ pešt 1996 ee 'jĳ loopp räjĳa. Lăä 'jĳ 56 §:z lăä 'jĳšiott'tõõzzid suâvtõõlât emansa ko săä 'msuâvtõõzz da õuddooumaž liâ va lĳjuum. Mâi 'd săä 'msuâvtõõzzin da õuddoummu tuâjain šiott'teet, suâvtet emansa ko săä 'msuâvtõõzz da õuddooumaž lij va lĳjuum.

Tăn lăä 'jĳ viõ kĳke pue 'tmen kăâ 'mtum săä 'mlăkka da puäžžtăäll 'lăkka da luâjie llemvue kĳk-lăkka vuâddeje da oocmmužž vue lnn le 'ddi saa 'mi lăinn- da veä kĳkvuõttoocmmužž da saa 'mid luõvtem tăälaid da vuu 'vdit kuõskki alt-tuum ââ 'nnemplan kiõttõõlât loopp räjĳa jă kĳktõõleel peäggtummu laa 'jĳi šiott'tõõzzid,

73 §

Sie 'vvenšiott'tõs

Kuäss jee 'res păai kĳest lăäjĳest sie 'vet kăâ 'mtummu săä 'mlăkka, õõlgad seâvumuš tăn lăä 'jĳ va steeja šiott'tõõzz, jõi õõudpeä lnn tăn lăä 'jĳesr šiott'tummu ij jee 'res šõõdd.

2.

Lăä 'kĳ leimmpiiddlăä 'jĳ 30 §:z mu 'ttmest

Riikkpeei 'vi riâššâm mie ldd

muu 'ttet pargmanu 6. peei 'v 1943 uvddum leimmpiiddlăä 'jĳ (662/43) 30 §:z l momeent l săä 'jĳ, nu t ko tõi lij rostovmannu 28. peei 'v 1990 uvddum lăä 'jĳest (1333/90), pue 'ti nalla:

30 §

ĳĳiiddõs vuâmštõsvuõiggâdvuõd luõvtemke 'rĳj lij luovâs leimmpiiddâst:

3) ko tăäl, tõi vue 'zz lebe vuu 'vd luõvteejen lij riikk da luovtõs šădd jännâpăi kĳkie lle-

vue kĳklăä 'jĳ (1295/90), puäžžtăäll 'lăä 'jĳ (161/90), luâdjie llemvue kĳklăä 'jĳ (160/84) lebe săä 'mlăä 'jĳ (/) meä 'rid:

Tăt lăä kĳk puätt viõ kĳke mannu . peei 'v 19 .

